

Agroresursu un
ekonomikas
institūts

Atskaite

Augļu un dārzeņu nozares ražotāju organizāciju ilgtspējas, ražošanas efektivitātes un tirgus varas stiprināšanas (2013.-2018. gads) izpēte

Ziņojumu iesniedza :

.....
Elita Benga
AREI EPC Lauku attīstības novērtēšanas daļas vadītāja

2020. gada novembris

SATURS

LIETOTIE SAĪSINĀJUMI	3
1. KOPSAVILKUMS	4
2. IEVADS	6
3. NOVĒRTĒŠANAS KONTEKSTS	7
4. METODOLOĢIJA	15
5. ATBILDES UZ NOVĒRTĒŠANAS JAUTĀJUMIEM	17
5.1. KLP vispārējā ietekme	17
5.2. Novērtēšanas jautājumi, kas saistīti ar konkrētiem pasākumiem atbilstoši nacionālajai stratēģijai.....	22
Darbības, kuru mērķis ir ražošanas plānošana.....	22
Darbības, kuru mērķis ir uzlabot vai uzturēt produktu kvalitāti	23
Darbības, kuru mērķis ir uzlabot mārketingu	24
Pētniecība un eksperimentālā ražošana	26
Apmācības un darbības, kuru mērķis ir veicināt piekļuvi konsultāciju pakalpojumiem	26
Krīžu novēršanas un pārvarēšanas instrumenti.....	28
Vides pasākumi.....	28
Citas darbības	30
5.3. Stratēģijas mērķu sasniegšanas progress.....	31
Mērķu un rādītāju apskats.....	31
Kopīgi vērtēšanas jautājumi saistībā ar valsts stratēģiju	36
Kopīgi vērtēšanas jautājumi saistībā ar vispārīgiem mērķiem	38
6. SECINĀJUMI UN IETEIKUMI (PROVIZORISKI)	40
PIELIKUMI	43

LIETOTIE SAĪSINĀJUMI

CSP	- Centrālā statistikas pārvalde
KLP	- Kopējā lauksaimniecības politika
Kopējie faktiskie izdevumi	- attiecināmās izmaksas, ietverot publisko (ES un valsts) atbalstu un privāto līdzfinansējumu
KS	- kooperatīvā sabiedrība
LAD	- Lauku atbalsta dienests
LEK	- Lauksaimniecības ekonomiskais kopaprēķins
LPKS	- lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība
MK noteikumi Nr. 361	- MK noteikumiem Nr. 361 "Noteikumi par augļu un dārzeņu ražotāju organizācijām"
MK noteikumi Nr. 453	- MK noteikumi Nr. 453 "Noteikumi par augļu un dārzeņu ražotāju organizāciju atzīšanu, to darbības nosacījumiem un kontroli, kā arī kārtību, kādā piešķir, administrē un uzrauga Eiropas Savienības atbalstu augļu un dārzeņu ražotāju organizācijām"
MK noteikumi Nr. 621	- MK noteikumi Nr. 621 "Noteikumi par augļu un dārzeņu ražotāju organizācijām"
Regula Nr. 1308/2013	- Eiropas Parlamenta un Padomes regula (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007
Regula Nr. 2017/891	- Komisijas Deleģētā regula (ES) 2017/891 (2017. gada 13. marts), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 papildina attiecībā uz augļu un dārzeņu un pārstrādātu augļu un dārzeņu nozari un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1306/2013 papildina attiecībā uz sodiem, kas piemērojami minētajās nozarēs, un groza Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 543/2011
Regula Nr. 2017/892	- Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2017/892 (2017. gada 13. marts), ar ko nosaka noteikumus par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1308/2013 piemērošanu attiecībā uz augļu un dārzeņu un pārstrādātu augļu un dārzeņu nozari
RO	- augļu un dārzeņu ražotāju organizācijas
Stratēģija 2011-2017	- stratēģija "Ilgtspējīgām augļu un dārzeņu ražotāju organizāciju darbības programmām Latvijā 2011-2017"
Stratēģija 2017-2023	- stratēģija "Ilgtspējīgām augļu un dārzeņu ražotāju organizāciju darbības programmām Latvijā 2017-2023"
TKO	- Lauksaimniecības produktu tirgus kopējā organizācija
VID	- Valsts ieņēmumu dienests
ZM	- Zemkopības ministrija

1. KOPSAVILKUMS

Augļu un dārzeņu ražotāju organizācijas (RO) Latvijā sāka veidoties 2012. gadā. Pirms RO statusa iegūšanas tās darbojās kā augļu un dārzeņu ražotāju grupas. Šobrīd Latvijā darbojas 5 atzītas augļu un dārzeņu RO, no kurām 2 ir dārzeņu RO (KS “Mūsmāju dārzeņi” un KS “Baltijas dārzeņi”) un 3 ir augļu un ogu RO (LPKS “Baltijas ogu kompānija, LPKS “Zelta ābele” un LPKS “Augļu nams”). Augļu un dārzeņu RO 2018. gadā apvienoja 54 profesionālus augļu, ogu un dārzeņu audzētājus. Galvenie iemesli RO izveidei un biedru dalībai tajā bija iespēja izmantot kopīgus ražošanas resursus, lai varētu veiksmīgāk realizēt savu saražoto produkciju, optimizēt ražošanas izmaksas, kā arī apgūt jaunus noieta tirgus un kanālus.

Dārzeņu RO, saskaņā ar ZM sniegtajiem datiem, galvenokārt specializējas kāpostu un gurķu audzēšanā, bet augļu un ogu RO - galvenokārt dzērveņu, melleņu un ābolu audzēšanā. Dārzeņu audzēšanai 2017. gadā tika izmantoti 1055 ha zemes, bet augļu audzēšanai - 558 ha. No 29,87 tūkst. tonnām RO biedru pārdotā svaigu un pārstrādātu produktu kopējā apjoma 2017. gadā 97% veidoja pašu biedru saražotais apjoms, bet atlikušos 3% – citu ražotāju saražotais apjoms, kas tika realizēts caur RO. Pārdoto svaigu un pārstrādātu produktu kopējā vērtība 2017. gadā veidoja 21,35 milj. EUR, no kuras 75% tika realizēti dažādās veikalos ķēdēs un lielveikalos, bet atlikušā produkcija - vairum un mazumtirdzniecībā, u.c.

RO vispārējo darbību nosaka un regulē ES un Latvijas likumdošana. Latvijas Stratēģijā 2011-2017 un 2017-2023 noteikti vairāki stratēģijas virzieni, kas paredz, ka ražošanas plānošana jāattīsta atbilstoši tirgus pieprasījumam, jāpaaugstina produkcijas komercvērtība un jāuzlabo tirdzniecība, jāveicina apmācības un paraugprakses apmaiņas darbības RO un tās biedriem, vienlaikus attīstīt krīžu novēršanas un pārvarēšanas pasākumus, kā arī jāīsteno pasākumi vides saglabāšanas un aizsardzības jomā. Valsts Stratēģijā noteikto virzienu sasniegšanu īsteno ar RO darbības programmām, kurām paredzama ietekme arī TKO mērķu sasniegšanā. Augļu un dārzeņu RO darbības programmās izvēlētie pasākumi gadu no gada ir līdzīgi, kas liecina par to pastāvošajām nemainīgajām problēmām un vajadzībām. RO darbības programmu ietvaros no 2012.-2018. gadam kopumā īstenoja 6 no 8 pieejamajiem pasākumiem, kuru kopējie izdevumi veidoja 7,28 milj. EUR. Visvairāk RO pievērsās pasākumiem, kas vērsti uz produktu kvalitātes uzlabošanu un ražošanas plānošanu, bet mazāk pievērsās pasākumiem, kas saistīti ar produktu tirdzniecības, komercvērtības un noieta veicināšanu, vides aizsardzību un saglabāšanu, kā arī apmācībām un paraugprakses apmaiņu. Nevienā no darbības programmām RO nav izvēlējušās īstenot pasākumus, kas saistīti ar pētniecību un eksperimentālo ražošanu, kā arī ar krīžu novēršanu un pārvarēšanu, ko pašas RO skaidro ar nepietiekamiem cilvēkresursiem un ekonomiska pamatojuma trūkumu. Lielāko daļu (96%) atbalsta saņēma dārzeņu RO, pie tam visos pasākumos, bet stipri mazāku atbalstu (4%) guva augļu RO, kas skaidrojams gan ar dažādiem RO statusa iegūšanas laikiem, gan atšķirīgiem ražošanas apjomiem.

Darbības programmu pasākumos: “Ražošanas plānošana”, “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana”, “Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana”, “Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības” un “Administrēšanas izmaksas” 6,69 milj. EUR atbalsta rezultātā RO iegādājās un modernizēja tās biedru rīcībā esošo materiāli tehnisko bāzi un infrastruktūru, lai sekmētu ražošanas attīstību, uzturētu un uzlabotu produktu kvalitāti, veicinātu produkcijas noieta, kā arī izglītotu un apmācītu RO biedrus ar uzņēmējdarbībasdarbības veikšanai svarīgu informāciju. Atbalsta rezultātā RO un tās biedri veica tehniskās apmācības un piedalījās zināšanu pārnesē, paaugstināja RO biedru produkcijas komercvērtību, taču nesekmēja ražošanas izmaksu optimizēšanos un pārdotās produkcijas apjoma palielināšanos, kā arī nepietiekoši veicināja

īpašās “kvalitātes shēmas” prasībām atbilstošas pādotās produkcijas apjomu. Pasākumu atbalsts sekmēja augļu un dārzeņu RO un biedru konkurētspējas un biedru statusa pievilcības uzlabošanu. Savukārt darbības programmu pasākuma “Vides aizsardzības pasākumi” 583,82 tūkst. EUR atbalsta rezultātā RO iegādājās dažādas iekārtas un ierīces tehnoloģiskā procesa uzlabošanai, kas veicināja ūdens gada patēriņa samazināšanos, tādējādi sekmējot ūdens resursu ilgtspējīgāku izmantošanu, vides saglabāšanu un aizsardzību. Augļu un dārzeņu RO darbības programmu ietvaros sniegtais atbalsts ir sekmējis lauksaimniecības produktu TKO mērķu labāku sasniegšanu. Augļu un dārzeņu nozares attīstību un konkurētspēju, un TKO mērķu pilnīgāku sasniegšanu var sekmēt īstenojot vairākus pasākumus gan no nozares politikas veidošanā un īstenošanā iesaistīto institūciju puses, gan arī pašām RO un tās biedriem vairāk iesaistoties nozares kopējo problēmu risināšanā.

Atvēlētais izpildes laiks, kā arī pieejamā informācija un datu kvalitāte noteica šī darba apjomu un detalizācijas pakāpi.

Ziņojumu sagatavoja Agroresursu un ekonomikas institūta (AREI) Ekonomikas Ekonomikas nodaļas Lauku attīstības novērtēšanas daļas (LAND) pētnieki Dr.oec. I.Biukšāne un Dr.oec. A.Vēveris. Projektu vadīja Mg.sc.ing. E.Benga.

2. IEVADS

Darba mērķis – izvērtēt, kā tiek sasniegti nacionālie stratēģiskie mērķi augļu un dārzeņu ražošanas sektora ilgtspējīgai attīstībai. Tas ietver izpēti par:

- augļu un dārzeņu ražotāju tirgus varas stiprināšanu kopējā pārtikas piegādes ķēdē,
- sinerģijas uzlabošanu vērtības ķēdē,
- ražotāju konkurētspējas celšanu.

Pētījuma rezultātus paredzēts izmantot, lai uzlabotu “Stratēģijas ilgtspējīgām augļu un dārzeņu ražotāju organizāciju darbības programmām Latvijā 2017-2023” (turpmāk – Stratēģija) kvalitāti īstenoto pasākumu saskaņotības un nozīmīguma ziņā un identificētu vajadzības būtiskām stratēģijas izmaiņām. Mērķa sasniegšanai izvirzīti sekojoši darba uzdevumi:

- 1) Izpētīt ražotāju organizāciju (turpmāk – RO) darbības programmu efektivitāti un lietderīgumu atbilstoši stratēģijā noteiktajiem mērķiem, mērķa rādītājiem un pasākumiem.
- 2) Izpētīt RO īstenoto darbības programmu finansiālo resursu izmantojamības pakāpi un to nozīmību ražošanas plānošanā, piedāvājuma koncentrēšanā un kopīgai biedru saražotās produkcijas laišanai tirgū, ražošanas izmaksu optimizēšanā, ilgtspējīgu ražošanas metožu pētīšanā, videi nekaitīgu audzēšanas paņēmienu veicināšanā.
- 3) Novērtēt progresu, kas panākts stratēģijas mērķu sasniegšanā.
- 4) Identificēt galvenos problēmjautājumus un sagatavot rekomendācijas ražotāju tirgus varas stiprināšanai augļu un dārzeņu nozarē.

3. NOVĒRTĒŠANAS KONTEKSTS

Saskaņā ar Regulas Nr. 1308/2013 33. panta 1. punktu augļu un dārzeņu RO tika izveidotas ar mērķi plānot ražošanu, veicināt saražoto produktu piedāvājuma koncentrēšanu, uzlabot šo produktu kvalitāti un tirdzniecību, kā arī veicināt labas audzēšanas un atkritumu apsaimniekošanas praksi. Veiktajā aptaujā pašas RO norādīja, ka to galvenais izveidošanas iemesls bija iespēja izmantot kopīgus ražošanas resursus (100% respondentu) un veiksmīgāk realizēt savu produkciju (100% respondentu) (skat. 7. pielikuma 1.att.). Kā ne mazāk svarīgi iemesli tika minēti arī ražošanas izmaksu optimizēšana (80% respondentu), jaunu noieta tirgu un kanālu apgūšana (80% respondentu), ES fondu un valsts atbalsta apgūšana (80% respondentu), produktu kvalitātes un izsekojamības uzlabošana (60% respondentu) un jaunu zināšanu un pieredzes iegūšana (40% respondentu). Kā mazsvarīgākais RO izveidošanas iemesls tika norādīts vides saglabāšana un aizsardzība (20% respondentu).

Latvijā augļu un dārzeņu RO veidojās no 2012. gada līdz 2018. gadam. Pirms RO statusa iegūšanas tās darbojās kā augļu un dārzeņu ražotāju grupas. Šobrīd ir 5 atzītas augļu un dārzeņu RO: KS "Mūsmāju dārzeņi", KS "Baltijas dārzeņi", LPKS "Baltijas ogu kompānija", LPKS "Zelta ābele" un LPKS "Augļu nams". No tām 2 ir dārzeņu RO un 3 ir augļu un ogu RO. Jaunu un stipru RO veidošanos Latvijas augļu/dārzeņu nozarē kavē grūtības vienoties kopīgā mērķī un darbos (100% respondentu), savstarpējās uzticēšanās trūkums (80% respondentu), nevēlēšanās dalīties ar finanšu un ražošanas resursiem, un uzņēmējdarbībai nozīmīgu informāciju (80% respondentu), kā arī finansējuma trūkums RO uzturēšanai (60% respondentu) (skat. 7. pielikuma 4.att.). Lai Latvijā veicinātu augļu un dārzeņu RO veidošanos un to darbības uzlabošanas pēc RO ieskatiem (60% respondentu) būtu vairāk jāsniedz informācijas par RO darbību un ieguvumiem no tās (skat. 7. pielikuma 5.att.).

Augļu un dārzeņu RO 2018. gadā apvienoja 54 profesionālus augļu, ogu un dārzeņu audzētājus. Tās veido 5 % no dārzeņu audzētāju saimniecībām un 57% no augļu un ogu audzētājiem, kuru saimniecību SI ir virs 4000 EUR. Faktori, kas nosaka uzņēmēju iesaistīšanos vienā vai otrā augļu/dārzeņu RO pēc RO domām galvenokārt ir pietiekoši attīstīta RO un tās biedri (80% respondentu) un regulāra informācijas un pieredzes apmaiņa (60% respondentu) (skat. 7. pielikuma 2.att.). Mazsvarīgāki faktori, kas nosaka izvēli par labu vienai vai otrai augļu/dārzeņu RO pēc to domām ir tas, ka RO ir iesaistīti biedru draugi un paziņas, tuvs ģeogrāfiskais izvietojums, zemas biedru naudas un labas atsauksmes par RO darbību. Savukārt paši RO biedri kā galvenos iemeslus, kāpēc tie iesaistījās RO, norādīja iespēju veiksmīgāk realizēt savu produkciju (94% respondentu), iespēju izmantot kopīgus ražošanas resursus (71% respondentu), iespēju optimizēt ražošanas izmaksas (61% respondentu), iespēju labāk apgūt ES fondu un valsts atbalstu (61% respondentu) un iespēju apgūt jaunus noieta tirgus un kanālus (58% respondentu) (skat. 8. pielikuma 1.att.). Kā mazsvarīgākus iemeslus RO biedri norādīja iespēju iegūt jaunas zināšanas un pieredzi, uzlabot produktu kvalitāti un izsekojamību, savlaicīgi novērst un pārvarēt dažādas krīzes, sekmēt vides saglabāšanu un aizsardzību. Tikai 3% respondentu norādīja, ka iestāšanās RO nebija nekāda iemesla.

RO skatījumā uzņēmējus iesaistīties augļu/dārzeņu RO galvenokārt attur tas, ka uzņēmēji neredz ieguvumus no dalības RO (60% respondentu) un to uztver kā pārāk lielu atbildību (60% respondentu) (skat. 7. pielikuma 3.att.). Savukārt RO biedru skatījums nav tik viennozīmīgs kā RO viedoklis (skat. 8. pielikuma 5.att.). Biedru skatījumā galvenie iemesli, kas uzņēmējus attur iesaistīties augļu/dārzeņu RO ir informācijas trūkums par RO darbību Latvijā, uzņēmēji neredz ieguvumus no iesaistīšanās RO, palielinās administratīvais slogs, u.c. Taču ir arī RO biedri (35% respondentu), kas uzskata, ka nav faktoru, kas uzņēmējus

atturētu no iesaistīšanās RO. RO biedri vienisprātis uzskata, kad viņu pārstāvētā RO ir pietiekoši ieinteresēta to darbības uzlabošanā un veicināšanā (skat. 8. pielikuma 2.att.).

Dārzeņu RO galvenokārt specializējas kāpostu un gurķu (48% veido no kopējās pārdoto produktu vērtības) audzēšanā, bet augļu un ogu RO - galvenokārt dzērveņu, melleņu un ābolu (šie produkti veido 74% no kopējās pārdoto produktu vērtības) audzēšanā. Augļu audzēšanai 2017. gadā tika izmantoti 558 ha, bet dārzeņu audzēšanai – 1055 ha. RO biedru pārdoto svaigu un pārstrādātu produktu kopējais apjoms 2017. gadā veidoja 29,87 tūkst. tonnas, no kuriem 97% bija pašu RO biedru saražotais apjoms, bet atlikušais – citu ražotāju saražotais, kas ticis pārdots caur RO. Pārdoto svaigu un pārstrādātu produktu kopējā vērtība 2017. gadā veidoja 21,35 milj. EUR. Augļu un dārzeņu RO saražoto produkciju realizē dažādās veikalos ķēdēs, vairum un mazumtirdzniecībā, kā arī pārdod pārstrādes uzņēmumiem un pašas pārstrādā. Galvenais produktu noieta galamērķis ir veikalos ķēdes un lielveikali (2017. gadā tie bija 75% no kopējās pārdotās produkcijas vērtības).

RO vispārējo darbību nosaka un regulē ES un Latvijas likumdošana. Latvijas Stratēģijā 2011-2017 un 2017-2023 izvēlētie stratēģijas virzieni augļu un dārzeņu RO darbības programmām noteikti ņemot vērā Regulā Nr. 1308/2013 atrunātos RO mērķus, pašreizējo augļu un dārzeņu nozaru situāciju, kā arī nozaru SVID analīzi. Latvijas Stratēģijās noteikti šādi virzieni:

1. Attīstīt ražošanas plānošanu atbilstoši tirgus pieprasījumam gan kvantitātes, gan kvalitātes ziņā, veicinot produkcijas kvalitātes nodrošināšanu vai paaugstināšanu atbilstoši patērētāju vēlmēm.
2. Paaugstināt produktu komercvērtību un uzlabot tirdzniecību, koncentrējot piedāvājumu, optimizējot ražošanas izmaksas, t.sk. veicinot pētniecību, eksperimentālo ražošanu, kā arī savstarpējo kooperāciju.
3. Veicināt apmācību un paraugprakses apmaiņas darbības RO un tās biedriem, kā arī attīstīt krīžu novēršanas un pārvarēšanas pasākumus, kā rezultātā optimizējot ražošanas izmaksas un stabilizētu ražotāju cenas.
4. Īstenot pasākumus vides jomā.

Stratēģijas izstrādātas plānošanas periodam 2011.-2017. gadam un 2017.-2023. gadam, un tiek īstenotas ar RO izstrādātām un LAD apstiprinātām darbības programmām uz 3 vai 5 gadiem. Stratēģijās ir noteikts, ka augļu un dārzeņu RO savās darbības programmās izvēlas veicamos pasākumus un darbības stratēģijas virzienu ietvaros. Regulas Nr. 2017/891 27.(3) pants nosaka, ka stratēģijā jānosaka instrumenti un darbības, kas ir vajadzīgas konkrēto mērķu, šajā gadījumā stratēģijas virzienu, sasniegšanai. Taču Stratēģijās (tāpat kā MK noteikumos Nr. 621) nav norādīts, ar kādiem pasākumiem un darbībām būtu sasniedzams katrs no stratēģijas virzieniem.

Esošās Stratēģijas aptver 7 gadu periodu, bet darbības programmas RO īsteno 3 un 5 gadus. Tas aprūtinā veikt novērtējumu, jo periodi nesakrīt un nevar viennozīmīgi spriest par sasniegto. *Strādājot pie nākošā plānošanas perioda stratēģijas izstrādes būtu vēlams norādīt ar kādiem pasākumiem būtu sasniedzami stratēģijā definētie virzieni. Vēlams stratēģiju izstrādāt atbilstoši plānošanas periodam, kas aptvertu augļu un dārzeņu RO darbības programmu īstenošanas laiku.*

Turpmāk tiek sniegts pētnieku redzējums, kā katrs no darbības programmas pasākumiem var sekmēt Stratēģijās noteikto virzienu īstenošanu (skat. Stratēģijās ir iekļauti arī lauksaimniecības TKO vispārīgie un konkrētie mērķi. Stratēģiju noteiktajos virzienos aptverti ne tikai Regulas Nr. 1308/2013 33. panta 1. un 3. punkta mērķi, bet arī Regulas 152. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētie mērķi (skat. 1. pielikumu), kas ļauj saprast kā veidojušies stratēģijas virzieni. Regulas Nr. 2017/892 II pielikuma 4. un 5. tabula atspoguļo, ar kādiem darbības programmas pasākumiem ir sasniedzami TKO vispārīgie un konkrētie

mērķi. Tas palīdz uzskatāmāk saprast pasākumu sasaisti ar mērķiem un izvēlētajiem virzieniem Stratēģijās.

. tab.), jo Stratēģijās nav minēts ar kuriem pasākumiem tos iespējams sekmēt. Stratēģijās ir iekļauti arī lauksaimniecības TKO vispārīgie un konkrētie mērķi. Stratēģiju noteiktajos virzienos aptverti ne tikai Regulas Nr. 1308/2013 33. panta 1. un 3. punkta mērķi, bet arī Regulas 152. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētie mērķi (skat. 1. pielikumu), kas ļauj saprast kā veidojušies stratēģijas virzieni. Regulas Nr. 2017/892 II pielikuma 4. un 5. tabula atspoguļo, ar kādiem darbības programmas pasākumiem ir sasniedzami TKO vispārīgie un konkrētie mērķi. Tas palīdz uzskatāmāk saprast pasākumu sasaisti ar mērķiem un izvēlētajiem virzieniem Stratēģijās.

Darbības programmas pasākumu īstenošana atbilstoši Stratēģiju 2011-2017 un 2017-2023 virzieniem un Lauksaimniecības produktu tirgus kopējā organizācijas (TKO) vispārīgajiem mērķiem

Darbības programmas pasākumi	Stratēģijas virzieni				TKO vispārīgie mērķi RO		
	1. Attīstīt ražošanas plānošanu atbilstoši tirgus pieprasījumam gan kvantitātes, gan kvalitātes ziņā, veicinot produkcijas kvalitātes nodrošināšanu vai paaugstināšanu atbilstoši patērētāju vēlmēm	2. Paaugstināt produktu komercvērtību un uzlabot tirdzniecību, koncentrējot piedāvājumu, optimizējot ražošanas izmaksas, t.sk. veicinot pētniecību, eksperimentālo ražošanu, kā arī savstarpējo kooperāciju	3. Veicināt apmācību un paraugprakses apmaiņas darbības RO un tās biedriem, kā arī attīstīt krīžu novēršanas un pārvarēšanas pasākumus, kā rezultātā optimizējot ražošanas izmaksas un stabilizētu ražotāju cenas	4. Īstenot pasākumus vides jomā	Konkurētspējas uzlabošana	RO biedra statusa pievilcības palielināšana	Vides saglabāšana un aizsardzība*
Ražošanas plānošana	x				x	x	
Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana	x				x	x	
Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana		x			x	x	
Pētniecība un eksperimentālā ražošana		x			x	x	
Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības			x		x	x	
Krīžu novēršana un pārvarēšana			x		x	x	
Vides aizsardzības pasākumi				x			x
Administrēšanas izmaksas	x	x	x	x	x	x	

*Piezīme: Vides saglabāšana un aizsardzība: a) ūdens kvalitāte; b) ūdens resursu ilgtspējīga izmantošana; c) klimata pārmaiņu mazināšana.

Datu avots: izveidots pēc MK noteikumiem Nr. 621, Stratēģijām 2011-2017 un 2017-2023, Regulas Nr. 2017/892.

Analīzes gaitā secināts, ka Stratēģijās noteiktie virzieni ir definēti plaši un tie pārklājas (skat. Stratēģijās ir iekļauti arī lauksaimniecības TKO vispārīgie un konkrētie mērķi. Stratēģiju noteiktajos virzienos aptverti ne tikai Regulas Nr. 1308/2013 33. panta 1. un 3. punkta mērķi, bet arī Regulas 152. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētie mērķi (skat. 1. pielikumu), kas ļauj saprast kā veidojušies stratēģijas virzieni. Regulas Nr. 2017/892 II pielikuma 4. un 5. tabula atspoguļo, ar kādiem darbības programmas pasākumiem ir sasniedzami TKO vispārīgie un konkrētie mērķi. Tas palīdz uzskatāmāk saprast pasākumu sasaisti ar mērķiem un izvēlētajiem virzieniem Stratēģijās.

. tab.). Piemēram, 2. un 3. virzienā atkārtojas mērķis optimizēt ražošanas izmaksas. Savukārt 2. virzienā noteikts mērķis paaugstināt produktu komercvērtību, bet tai pašā laikā 3. virzienā izvirzīts mērķis stabilizēt ražotāju cenas, kas tādējādi rada mērķu pārklāšanos un daļēju nesakrītību tajos. Abi mērķi runā par produkciju (vienā par cenām, otrā par kopējo vērtību). Tikai vienā mērķī vēlas cenas stabilizēt, bet otrā – paaugstināt produkcijas vērtību. Ar stabilām cenām ne vienmēr var paaugstināt produktu komercvērtību. Tikpat labi cenas var būt stabilas bet zemas, un ienākumi no tā nepieaug. To var izdarīt, ar konkurētspējīgām cenām vai ražošanas izmaksu optimizāciju. Pie tam, Stratēģijās nav izvirzīti sasniedzamie rādītāji un to vērtības, ar kurām varētu novērtēt Stratēģiju virzienu sasniegšanas pakāpi. Raugoties no plānošanas un novērtēšanas aspekta, stratēģijas virzieniem vajadzētu būt daudz konkrētākiem, vienlaikus neminot ļoti līdzīgus vai pretrunīgus mērķus. Saskaņā ar Regulas Nr. 2017/891 27. panta 3. punktu Stratēģiju virzienu novērtēšanai būtu jāparedz attiecīgi rādītāji un sasniedzamās vērtības atbilstošajā plānošanas periodā.

Stratēģijās iekļautie darbības programmas pasākumiem norādītie vispārīgie un konkrētie mērķi ne visi atbilst Regulas Nr. 2017/892 definētajiem mērķiem. Daļai no tiem nav saprotama izveides pamatotība (skat. 2. pielikumu). *Stratēģijā norādītie vispārīgie un konkrētie mērķi būtu precizējami atbilstoši ES regulējumam.* Regulas Nr. 2017/891 27.(4) pants paredz iespēju stratēģiju grozīt pirms darbības programmu projektu ikgadējās iesniegšanas, kas tādējādi paver iespēju mainīt atbalsta virzību atbilstoši ES un valsts noteiktajam regulējumam, augļu un dārzeņu RO vajadzībām un situācijai kopumā nozarē.

Stratēģijās noteikto virzienu un mērķu īstenošanu paredzēts sasniegt ar darbības programmu pasākumu palīdzību. Darbības programmas augļu un dārzeņu nozarē ilgst vismaz 3 gadus un ne vairāk kā 5 gadus. LAD atzīst augļu un dārzeņu RO, apstiprina darbības fondu un darbības programmas, piešķir, administrē un uzrauga RO piešķirto ES atbalstu un veic pārbaudes.

Saskaņā ar Stratēģijās noteikto, RO, īstenojot darbības programmās izvēlētos pasākumus un attiecīgi tiem pakārtotās darbības, varēs uzlabot kopējo situāciju augļu un dārzeņu nozarē, vienlaikus novēršot stratēģijas SVID analīzē norādīto vājo pušu un draudu negatīvo ietekmi uz nozares attīstību un veicinās nozares konkurētspēju. Jāņem vērā, ka vājās puses jānovērš, lai mazinātu draudus un jāizmanto iespējas, lai mazinātu vājo pušu ietekmi. Tāpat arī stratēģijas SVID analīzes vājo pušu sarakstā ir iekļautas problēmas, kas atbilst SVID analīzes draudiem nevis vājām pusēm (piemēram, nepietiekams interneta un mobilo telefonu sakaru pārklājums valstī, u.c.). Izpratnes trūkums par SVID analīzes izstrādi var novest pie nepareizi izvēlētu vajadzību definēšanas, tādējādi nesekmējot augļu un dārzeņu nozares attīstību Latvijā. *Plānošanas procesa ietvaros būtu vēlams precizēt nozares SVID analīzi.*

Darbības programmu pasākumi ir vērsti uz Latvijas augļu un dārzeņu nozares kopējās konkurētspējas un attīstības veicināšanu un pareizas TKO pārvaldības nodrošināšanu (skat. 3.2. tab. un papildus 3.pielikumu). Ar pasākumu atbalstu var sekmēt nozares SVID analīzē norādīto vājo pušu mazināšanos un TKO tādu vispārīgo mērķu sasniegšanu, kā piemēram, konkurētspējas uzlabošanu, RO biedra statusa pievilcības palielināšanu, vides saglabāšanu un aizsardzību, t.sk., arī TKO konkrēto mērķu sasniegšanu. Zemāk redzamajā tabulā atspoguļots augļu un dārzeņu RO skaits, kas piedalījās darbības programmu pasākumos 2012.-2018. gadā un risināmās problēmas nozarē.

RO darbības programmas pasākumi Latvijas augļu un dārzeņu nozares konkurētspējas un attīstības veicināšanai

Darbības programmas pasākums	Maksimālais attiecināmo izmaksu apmērs (%)		RO īstenotie pasākumi								Pasākuma veids	Risināmā problēma augļu un dārzeņu nozarē (SVID vājās puses)
	Esošais	Vēlamais	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.			
Ražošanas plānošana	70	70	1-D	2-D	2-D	2-D 1-A	2-D 1-A	2-D 3-A	2-D 3-A	IP	1. Sadrumstalota saimniecību struktūra. 2. Zema gala produkta vērtība. Ienākumu samazināšanās.	
Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana	70	70	1-D	2-D	2-D	2-D 1-A	2-D 1-A	2-D 3-A	2-D 3-A	IP	3. Ražošanas izmaksu palielināšanās. 4. Segto platību samazināšanās. 5. Nepietiekami efektīva kooperatīvu darbība.	
Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana	70	70	1-D	2-D	2-D	2-D 1-A	1-D 1-A	2-D 2-A	1-D 1-A	IP	6. Nepietiekama finanšu pieejamība. 7. Reģistrēto augu aizsardzības līdzekļu trūkums. 8. Profesionālās izglītības trūkums dārzkopības jomā. Pētījumu trūkums.	
Pētniecība un eksperimentālā ražošana	30	>30								IP	9. Speciālistu trūkums augu aizsardzībā un agroķīmijā. Zinātnieku trūkums darbam ar modernajām biotehnoloģijas metodēm selekcijā, augu genoma izpētē, darbā ar patogēniem, u.c.	
Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības	30	>30	1-D	2-D	1-D	1-D	1-D	1-D		IP	10. Nepietiekamas uzņēmumu vadītāju un darbinieku profesionālās zināšanas (inovāciju trūkums).	
Križu novēršana un pārvarēšana	30	>30								IP	11. Mārketinga trūkums.	
Vides aizsardzības pasākumi	30	>30		2-D	2-D	1-D	2-D	2-D 2-A	1-D 1-A	OP	12. Nevienmērīgs vietējās produkcijas patēriņš ražošanas sezonālātes dēļ. 13. Neefektīva resursu un ražošanas atlikumu apsaimniekošana.	
Administrēšanas izmaksas	2	>2		2-D	2-D	2-D 1-A	2-D 1-A	2-D 3-A	1-D 3-A	IP	14. Daudzgadīgo stādījumu pakļaušana agroklimatiskajiem riskiem. 15. Nepietiekams interneta un mobilo telefonu sakaru pārklājums valstī, kas rada grūtības ieviest precīzās tehnoloģijas.	

Piezīme: D - dārzeņu RO skaits, A - augļu RO skaits, IP – izvēles pasākums, OP – obligāts pasākums.

Datu avots: izveidots pēc MK noteikumiem Nr. 621, ZM datiem un Stratēģijām 2011-2017 un 2017-2023.

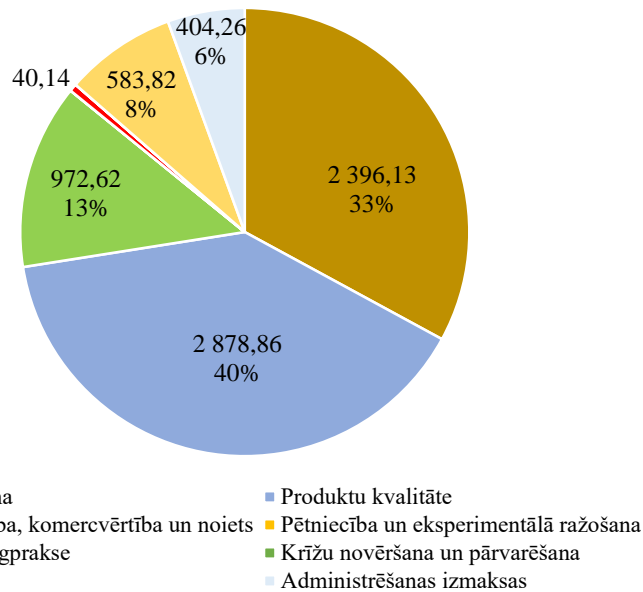
Saskaņā ar Regulā Nr. 1308/2013 noteikto RO darbības programmām ir vismaz divi no 152. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētajiem mērķiem vai divi no 33. panta 1. un 3. punkta mērķiem (skat. 1. pielikumu). Tāpat arī Regulas Nr. 1308/2013 33. panta 5. punktā noteikts, ka RO darbības programmās noteikti jāparedz divas vai vairākas ar vidi saistītas darbības, vai vismaz 10% no darbības programmas izdevumiem jāattiecinā uz darbībām, kas saistītas ar vidi. MK noteikumos Nr. 621 nav atrunāts pasākumu (mērķu) skaits, kas RO būtu jāīsteno savās darbības programmās. *Lai sekmētu ievirzi mērķu sasniegšanā, būtu precizējami MK noteikumi Nr. 621 atbilstoši ES regulējumam. Ierosinājums īstenojams nepārkāpjot Regulā Nr. 1308/2013 noteiktās prasības.*

Lai gan MK noteikumos Nr. 621 maksimālais attiecināmo izmaksu apmērs noteikts saskaņā ar maksimāli pieļaujamo apmēru ES regulējumā, ES līmenī būtu rosināma ideja palielināt maksimālo attiecināmo izmaksu apmēru tām darbībām, kas saistītas ar pētniecību un eksperimentālo ražošanu, apmācībām un paraugprakses apmaiņu, krīžu novēršanu un pārvarēšanu, vides aizsardzību un RO administrēšanu. Darbības sekmē inovāciju rašanos, zināšanu pārnesi un ieviešanu ražošanā, mazina uzņēmējdarbības riskus, kā arī sekmē vides ilgtspēju, mazina klimata pārmaiņas un sekmē RO darbības nodrošināšanu. Tas varētu sekmēt RO intereses palielināšanos par konkrētajiem darbības programmas pasākumiem, un varētu veicināt nozares konkurētspēju un labāku TKO mērķu pārvaldību.

Stratēģijas nosaka, ka darbības programmā iekļautajiem pasākumiem un darbībām ir jābūt ar kolektīvu raksturu, no kuriem labumu gūst RO un visi tās biedri. Ja RO darbības programmā paredzēti ieguldījumi atsevišķā RO biedru saimniecībā, tie ir jāpamato, norādot kā izvēlētais ieguldījums veicinās kopējo RO darbības programmas mērķu sasniegšanu.

RO, izstrādājot savas darbības programmas, var izvēlēties savai darbībai atbilstošākos pasākumus un īstenojamās darbības izvēlēto pasākumu ietvaros. RO darbības programmās izvēlētie pasākumi gadu no gada ir līdzīgi, kas liecina par to pastāvošajām nemainīgajām problēmām un vajadzībām. Augļu un dārzeņu RO darbības programmās 2012.-2018. gadā kopumā īstenoja 6 no 8 pieejamajiem pasākumiem, kuru kopējie izdevumi veidoja 7,28 milj. EUR (skat. 3.1. att. un papildus 4. pielikumu).

Visvairāk RO pievērsās produktu kvalitātes uzlabošanai (atvēlēti 40% izdevumu) un ražošanas plānošanai (atvēlēti 33% izdevumu). Nevienā no pārskata gadiem RO nav izvēlējušās īstenot pasākumus, kas saistīti ar pētniecību un eksperimentālo ražošanu, kā arī ar krīžu novēršanu un pārvarēšanu. Vairāk par pasākumiem aprakstīts 5.2. nodaļā. Pasākumu ietvaros galvenokārt tika iegādāti dažādi pamatlīdzekļi (vidēji 72% 2012.-2018. gadā) (skat. 5. pielikumu), kas RO biedriem sniedza iespēja atjaunot un modernizēt to rīcībā esošo materiāli tehnisko bāzi un infrastruktūru.

3.1. attēls. Augļu un dārzeņu RO darbības programmu pasākumu izdevumu struktūra 2012.-2018. gadā (% , tūkst. EUR)

Datu avots: izveidots pēc ZM datiem.

Pieejamais atbalsts augļu un dārzeņu RO aprēķināms no RO pārdotās produkcijas apjoma 4,1% apmērā ar atbalsta intensitāti 50%, kā rezultātā mazajām RO gūt atbalstu un attīstīties ir daudz grūtāk nekā lielajām RO. *Pieejamo atbalstu mazajām un no jauna izveidotām augļu un dārzeņu RO vajadzētu palielināt, nosakot labvēlīgākus atbalsta aprēķināšanas nosacījumus.*

Turpmākā analīzē veikts augļu un dārzeņu darbības programmu 2012.-2018. gada izvērtējums, atspoguļojot tajās sasniegtos rezultātus, ietekmi uz nozari un TKO mērķu sasniegšanu.

4. METODOLOĢIJA

Darbības programmu un valsts Stratēģiju izvērtēšana ir veikta, lai novērtētu progresu, kas panākts darbības programmās noteikto mērķu sasniegšanā, kā arī to lietderību un efektivitāti attiecībā uz minētajiem mērķiem. Progress, lietderība un efektivitāte tiek novērtēti, izmantojot Īstenošanas regulas Nr. 2017/892 2. pielikumā noteiktos kopīgos rādītājus, kas saistīti ar sākotnējo situāciju, kā arī ar īstenoto darbības programmu finanšu resursiem, tiešajiem rezultātiem un ietekmi.

Saskaņā ar EK Deleģētās regulas Nr. 2017/891 58. pantu valsts stratēģijas uzraudzības un izvērtēšanas procedūras mērķis ir novērtēt progresu, kas panākts stratēģijas vispārīgo mērķu sasniegšanā. Šajā nolūkā izmanto darbības programmu uzraudzības un izvērtēšanas rezultātus, kas norādīti augļu un dārzeņu RO darbības programmās 2012.-2018. gadā. Izvērtēšanas rezultātus izmanto, lai uzlabotu stratēģijas kvalitāti un identificētu augļu un dārzeņu RO vajadzības nozares kopējās situācijas uzlabošanai.

Izpēte par sasniegto progresu virzībā uz vispārējo mērķu sasniegšanu Stratēģijas ilgtspējīgu darbības programmu jomā augļu un dārzeņu tirgū ir veikta, pamatojoties uz Eiropas Komisijas (EK) sagatavoto novērtējuma metodiku (*Guidance document: 2020 evaluation on progress made towards the overall objectives of national strategies for 2013-2018 sustainable operational programmes in the fruit and vegetables market*). Darba metodoloģiskais pamats ir intervences loģika, kura izveido loģiskas saiknes starp valsts stratēģijā izvēlētajiem pasākumiem ar to mērķiem un konkrēto īstenoto darbības programmu specifiskajiem un vispārējiem mērķiem, novērtējums. Trīs nozīmīgākie novērtēšanas elementi, kuri iekļauti pētījumā, ir:

- novērtēšanas jautājumi, uz kuriem pētījumā ir jāsniedz atbildes;
- rādītāju kopums, ar kuriem tiek raksturoti ieviesto pasākumu rezultāti;
- veikto pasākumu ieguldījumu (t.sk., rādītāju) analīze, ar kuras palīdzību tiks novērtēts, cik lielā mērā novērotās izmaiņas, ir tieši īstenoto pasākumu sekas.

Sniegtās atbildes uz novērtēšanas jautājumiem ir pētījuma galvenis uzdevums. Atbildot uz šiem jautājumiem, pēc iespējas tiek novērtēta katra Stratēģijā iekļautā pasākuma loma. Tajā skaitā, ir pētīta dažādu rādītāju, kuri raksturo valsts augļu un dārzeņu nozari un nozares RO, ietekme, efektivitāte, lietderība un atbilstība, t.sk. valsts kopējo rādītāju salīdzinājums ar RO sastāvā esošu ražotāju rezultātiem; RO biedru finanšu dati; dati par citiem KLP atbalsta veidiem, kurus izmantojuši augļu un dārzeņu audzētāji.

Lai iespējami objektīvāk novērtētu atbalstu, ko RO dalībnieki ir saņēmuši no citiem KLP instrumentiem, ir iekļauts atbalsts no diviem programmēšanas periodiem: LAP 2007-2013 un LAP 2014-2020 (līdz 2019.g.1.01.). Savukārt LAP 2007-2013 atbalsts ir iekļauts tikai tām RO un to biedriem, kuras piedalījās augļu un dārzeņu programmā līdz 2015.gadam. Pārējām organizācijām un to biedriem, kuras pievienojušās programmai 2015.-2017.gados, ir iekļauts tikai LAP 2014-2020 ietvaros izmaksātais atbalsts.

Darba izstrādē analizēti vairāki plānošanas dokumenti: Stratēģijas 2011-2017 un 2017-2023, Regula Nr. 1308/2013, Regula Nr. 2017/891, Regula Nr. 2017/892, MK noteikumi Nr. 361 un MK noteikumi Nr. 621. Analīzes veikšanai tika izmantoti ZM iesūtītie augļu un dārzeņu darbības programmu apkopojumi par 2012.-2018. gadu, no LAD klātienē papildus iegūtie un apkopotie dati par RO darbības programmu aprakstiem un RO veiktajām darbībām pasākumu aktivitātēs (apakšpasākumos) un to ietvaros veiktajām darbībām un pirkumiem, LAD dati par saņemto atbalstu citos KLP pasākumos, VID dati, CSP un LEK dati par visu augļu un dārzeņu nozari. Laikietilpīgs process noritēja pie ZM iesūtīto datu apkopošanas, lai izveidotu koptabulas par 2012.-2018. gadu, un informācijas iegūšanu no LAD, kas nebija pieejama apkopotā veidā, un kuru nācās iegūt klātienē un manuāli apkopot.

Būtu nepieciešams izveidot RO datubāzi. Laika periods par kuru tika veikta datu analīze bija 2012.-2018. gads. Darba izstrādi ietekmēja ierobežojumi datu pieejamībā. Darba izstrādē netika apkopota un analizēta informācija par MK noteikumu Nr. 453 36. panta ietvaros veiktajiem ieguldījumiem/darbībām, jo LAD netika uzkrāti detalizēti kontroles lapu dati par 2012.-2015. gadu kā tas bija jaunākos MK noteikumos. Sakarā ar atskaišu formas maiņu, nebija pieejami pilnā apjomā 2018. gada RO atskaišu dati, tajā skaitā lielākā daļa rezultāta rādītāju.

Papildus viedokļa iegūšanai tika izveidotas divas aptaujas anketas, no kurām vienas aptaujas anketas mērķauditorija bija 5 augļu un dārzeņu RO, bet otras aptaujas anketas mērķauditorija – 56 augļu un dārzeņu RO biedri. Aptaujas anketu mērķis bija noskaidrot RO un tās biedru viedokli par augļu un dārzeņu nozares attīstību Latvijā (aptaujas anketu jautājumus var aplūkot 6. pielikumā). Aptaujas anketas aizpildīšanas termiņš RO bija 08.-20.10.2020. Nesaņemot visu RO atbildes, aptaujas anketa tika atkārtoti izsūtīta vairākas reizes, vienlaikus pagarinot anketas aizpildīšanas termiņu līdz 23.10.2020. Savukārt aptaujas anketas aizpildīšanas termiņš RO biedriem bija 08.-30.10.2020. RO biedru pasivitātes dēļ, kas visticamāk saistīta ar rudens ražas novākšanas darbiem, anketa tika atkārtoti izsūtīta 5 reizes, tādējādi pagarinot tās aizpildīšanas termiņu līdz 08.11.2020. Kopumā tika saņemtas atbildes no visām 5 augļu un dārzeņu RO Latvijā un no 31 jeb 55% RO biedru (iegūtos rezultātus var aplūkot 7. un 8. pielikumā). Lai iegūtu aktuālo informāciju par Latvijas augļu un dārzeņu nozarē notiekošajiem procesiem un pastāvošajām problēmām, tika pielietota ekspertu metode, kuras ietvaros tika intervēti pārstāvji no Dārzkopības institūta – Dr.agr. vadošā pētniece Līga Lepse un Dr.agr. vadošais pētnieks Edgars Rubauskis. Aptaujas anketu un interviju rezultāti apkopoti darba izstrādē.

Papildus izsūtītajai anketai, tika veiktas telefonintervijas ar RO pārstāvjiem, lai noskaidrotu viedokļus par Darbības programmas un Lauku attīstības programmas pasākumu saistību. Telefoniski iegūta informācija no trim RO (60% no visām), pārējām jautājumi izsūtīti elektroniski.

5. ATBILDES UZ NOVĒRTĒŠANAS JAUTĀJUMIEM

5.1. KLP vispārējā ietekme

Vispārējs raksturojums

Augļu un dārzeņu RO pamatdarbība ir saistīta ar tās biedru ražošanas resursu koncentrāciju, tirgu apgūšanu un to produktu piedāvājumu tirgū, attiecībā uz kuriem tai ir piešķirta atzīšana.

Atbilstoši pieejamo atskaišu datiem, atbalsttiesīgo RO skaits no 2012. līdz 2017.gadam ir palielinājies no vienas līdz piecām, attiecīgi palielinoties arī to nozīmei kopējā augļu un dārzeņu sektorā Latvijā. RO daļa kopējā augļu un dārzeņu platībā šajā laikā ir palielinājusies no 4% līdz 10%. Palielinājums attiecas gan uz augļu, gan dārzeņu platību. Visnozīmīgākā RO daļa ir segto platību dārzeņu audzēšanā, kur atsevišķos gados gandrīz visas platības atrodas uzņēmumos, kurus apvieno RO (5.1. tabula).

5.1.tabula

Augļu un dārzeņu platības (kopējās un RO biedru) 2012.-2018. g., ha

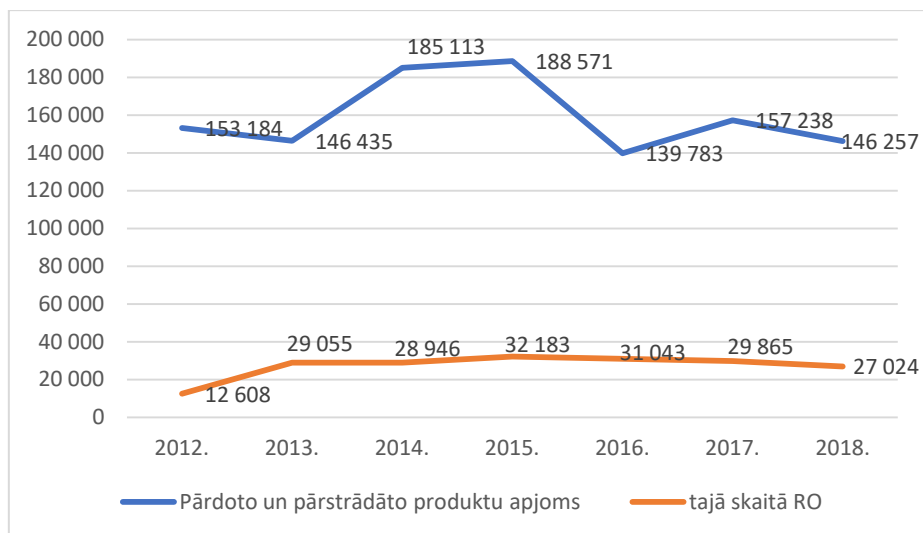
Kultūras	Platība (ha)						
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Augļi un dārzeni kopā	14868	15461	14745	15089	15772	15904	16840
tajā skaitā RO	595	996	1168	1345	1284	1613	1635
RO īpatsvars	4%	6%	8%	9%	8%	10%	10%
Lauka dārzeni	8100	8500	8200	8100	8100	8000	8200
tajā skaitā RO	594	954	1122	1136	1089	1009	n.d.
Segto platību dārzeni	77	66	65	62	58	46	46
tajā skaitā RO	1	41	46	50	41	46	n.d.
Augļi un ogas	6691	6895	6480	6927	7614	7858	8594
tajā skaitā RO	0	0	0	159	154	558	576

Datu avoti: CSP, ZM

Ražotāju organizāciju īpatsvara palielinājums kopējā nozarē ir bijis galvenokārt atkarīgs no organizāciju skaita. Kopš 2013.gada pastāv 2 dārzeņu RO, tādēļ kopš tā laika RO nozīme dārzeņu audzēšanā nav būtiski mainījusies. Savukārt augļu un ogu RO pievienojās atbalsta shēmai 2015. un 2017.g., līdz ar to šajos gados vērojams nozīmīgs RO un to biedru apsaimniekoto platību kāpums.

Izvērtējot augļu un dārzeņu platības dinamiku konkrētu RO biedriem, var secināt, ka tās piedzīvojušas nelielas svārstības, tomēr būtiskas pieauguma vai samazinājuma tendences nav novērotas. Tādējādi platību dinamika RO biedriem ir līdzīga kā visā augļu un dārzeņu sektorā vidēji. Kopējais RO biedru platību īpatsvars augļu un dārzeņu sektorā veido 10%. Dārzeņu audzēšanā tā kopumā ir lielāka nekā augļu un ogu audzēšanā.

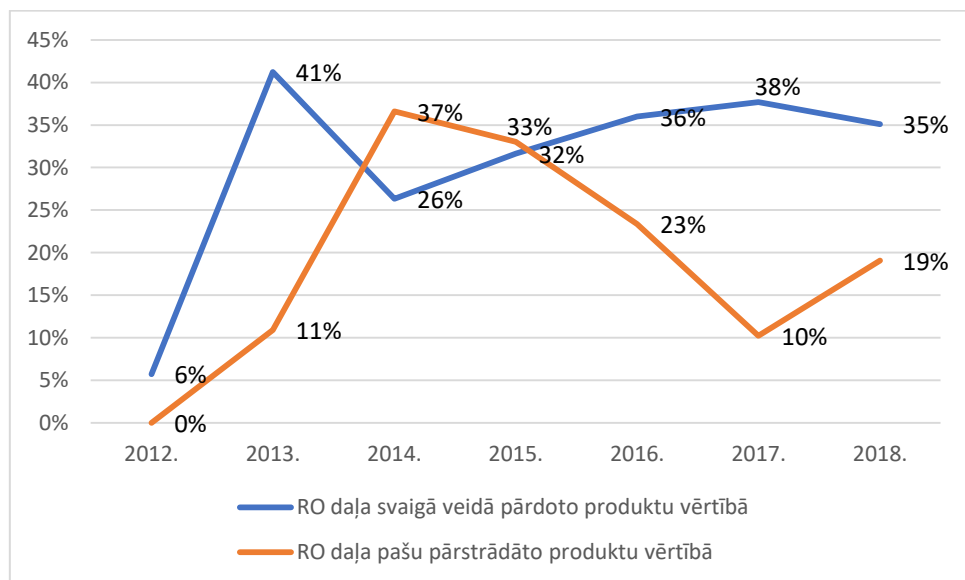
Pārdoto un pārstrādāto produktu apjoms RO biedriem laikā no 2013.līdz 2018.gadam nav būtiski pieaudzis (skat.5.1. attēlu). Tieši otrādi, 2017.-2018.gados tas pat ir samazinājies. Līdzīgas tendences ir arī valstī kopumā saražotajai un pārdotajai produkcijai. Norādītajā periodā būtisku ietekmi uz saražoto produkcijas apjomu radīja nelabvēlīgie klimatiskie apstākļi. RO īpatsvars pārdevumu apjomu ziņā 2017.-2018.gados bijis 18-19% un ir stabils kopš 2013.gada.

5.1. attēls. Pārdoto un pārstrādāto dārzeņu un augļu apjoms (valstī kopējais un tajā skaitā RO biedriem) 2012.-2018. g., tonnās

Datu avoti: Autoru aprēķini no LEK un ZM datiem

Būtiski, ka pārdoto produktu vērtības ziņā RO īpatsvars ir ievērojami augstāks – ap 34%. Tajā skaitā, svaigi pārdoto produktu īpatsvars RO ir 35-38%. Pārstrādāto produktu īpatsvars RO 2017.-2018.gados ir zemāks nekā svaigi pārdoto, un tas bijis būtiski atšķirīgs pa gadiem. Piemēram, 2017.gadā tas veidoja tikai 10% šādu produktu kopvērtības valstī, bet 2018.gadā jau 19% (5.2. attēls). Tas nozīmē, ka RO pārdod kopumā dārgākus svaigos produktus, ar augstāku pievienoto vērtību. Tas skaidrojams ar nozīmīgu siltumnīcu produkcijas īpatsvaru caur RO realizētajā apjomā. Te gan jāņem vērā, ka dati par pašu saimniecībās pārstrādāto augļu un dārzeņu produkciju valsts mērogā ir aptuveni.

5.2. attēls. RO biedru īpatsvars svaigi pārdoto un pārstrādāto dārzeņu un augļu vērtībā 2012.-2018. g., % no valstī kopējā

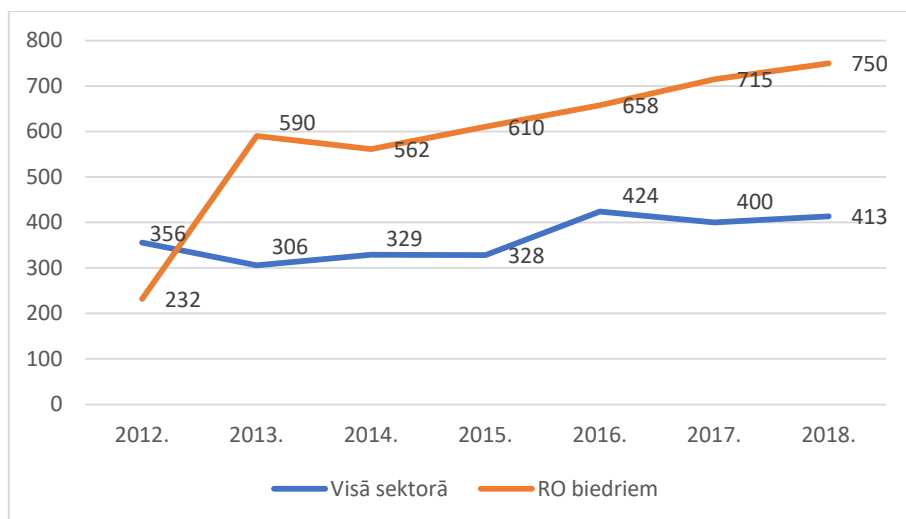
Datu avoti: Autoru aprēķini no LEK un ZM datiem

Dati par augļu un dārzeņu pārdošanu valstī kopumā 2012.-2018.g. liecina, ka kopējais pārdoto augļu un dārzeņu apjoms šajos gados ir svārstīgs, un galvenokārt atkarīgs no laika apstākļiem. Lielākās ikgadējās svārstības ir augļu un ogu ražai, jo to nozīmīgi ietekmē

pavasara salnas. Piemēram, starpība starp 2016. un 2018.gada pārdoto augļu un ogu apjomu ir gandrīz 2 reizes.

Pozitīvi vērtējams, ka vidējai RO biedru realizēto augļu un dārzeņu vienības vērtībai ir tendence palielināties (5.3. attēls). Tas nozīmē, ka sortimentā arvien pieaug tādas produkcijas īpatsvars, kas dod lielāku pievienoto vērtību. Turklāt, produkcijai, kuru realizē RO, vidējā vērtība ir ievērojami augstāka nekā visā sektorā.

Pēdējos gados ir tendence palielināties tādu produktu īpatsvaram, kas tiek pārstrādāti pašās saimniecībās. Tomēr RO biedru vidū šis īpatsvars nav augsts – vidēji 2016.-2018.gados tikai 6%. Atbilstoši RO pārstāvju teiktajam, pārstrādes attīstību saimniecībās kavē RO izvirzītais nosacījums, ka produkcija ir jāpārdod svaigā veidā.

5.3. attēls. Pārdoto augļu un dārzeņu vidējās vienības vērtības 2012.-2018.g. sektorā vidēji un RO biedriem (EUR par tonnu)

Datu avots: Autoru aprēķini no LEK un ZM datiem

KLP atbalsts augļu un dārzeņu ražotājiem

Kopējais RO un to biedru saņemtais atbalsts augļu un dārzeņu programmas ietvaros veido tikai nelielu daļu no visa atbalsta, kas saņemts KLP ietvaros. Bez tam, tie ir piedalījušies LAP 2007-2013 un LAP 2014-2020 pasākumos, kā arī saņēmuši cita veida KLP atbalstu.

Ņemot vērā RO izveidošanas laiku, LAP 2007-2013 pasākumi ir vērtēti tikai divām RO (dārzeņu audzētāji) un to biedriem, kuras iesaistījās augļu un dārzeņu atbalsta shēmā 2012. un 2013.gadā.

No attiecīgo organizāciju biedriem šajā periodā 45% jeb 13 biedri izmantoja atbalstu pasākumā “Lauku saimniecību modernizācija”, ar kopējo publisko finansējumu virs 3 milj.EUR (5.2.tabula). Pārējos projektu pasākumos aktivitāte bija nenozīmīga – ir ieviests tikai viens maza apjoma Leader projekts. Bez tam, šo divu RO biedri ir izmantojuši LAP 2007-2013 platībmaksājumu atbalstu 2012.-2014.gados par kopējo summu 285 tūkst. EUR, kā arī VPM atbalsta maksājumus par 789 tūkst. EUR. Platībmaksājumu atbalstu šajā periodā ir saņēmuši lielākā daļa RO biedru - attiecīgi 55% (LAP) un 80% (VPM). Tomēr atsevišķas saimniecības nav izmantojušas nevienu no šiem atbalsta veidiem.

Savukārt, pārskatā par LAP 2014-2020 (laikā līdz 2019.g.sākumam) projektiem ir iekļautas visas piecas RO un to biedri (kopskaitā 56). Tie izmantojuši projektu publisko finansējumu 2,93 milj.EUR apmērā. Bez tam, tās 2015.-2018.gadā ir izmantojušas LAP platībmaksājumu atbalstu par kopējo summu 0,91 milj.EUR. VPM atbalsts attiecīgajā laika posmā ir izmantots par 1,32 milj.EUR. Visi iepriekšminētie atbalsta veidi pārskata periodā

kopā veido 9,4 milj.EUR publiskā finansējuma, kas par aptuveni 30% pārsniedz kopējo ieguldījumu summu augļu un dārzeņu RO darbības programmas (A&D) ietvaros (7,28 milj.EUR).

Lielākā daļa no LAP 2007-2013 un LAP 2014-2020 projektiem ir realizēti pasākumos, kuri paredz ieguldījumus lauksaimniecības uzņēmumos (attiecinīgi pasākumi L121 un M04.1). Šo pasākumu publiskais finansējums veido 99,8% no kopējā RO biedru izmantotā projektu finansējuma LAP 2007-2013 un 82% LAP 2014-2020 programmā. Atbalsta saņēmēju skaits modernizācijai ir 29, jeb vairāk kā puse no RO biedriem. Bez minētā, nozīmīgi ieguldījumi LAP 2014-2020 ietvaros veikti lauksaimniecības infrastruktūrā (15% no kopējā publiskā finansējuma), tomēr šajā apakšpasākumā ir neliels atbalsta saņēmēju skaits. Pārējos pasākumos (atbalsts mazajiem lauksaimniekiem, pārstrādei, sadarbības projekti, risku vadība, kā arī Leader projekti) ir piedalījušies ļoti neliels skaits biedru – viens vai divi.

Atbilstoši RO biedru aptaujas rezultātiem, līdzdalību LAP atbalsta pasākumos visvairāk stimulēja iespēja saņemt atbalstu caur RO, pasākumu atbilstība vajadzībām, iespēja realizēt jaunas idejas, kā arī pietiekami augsta atbalsta intensitāte. Savukārt, kā būtiskākos kavējošos faktorus LAP atbalsta izmantošanai augļu un dārzeņu audzētāji minēja informācijas trūkumu, pasākumu neatbilstību vajadzībām, kā arī sarežģītas prasības un lielu administratīvo slogu. Kopumā 68% aptaujas dalībnieku atzīst, ka ir piedalījušies LAP pasākumos (sk. 8.pielikuma 6.-8.attēlus).

5.2. tabula

RO un to biedru līdzdalība LAP 2007-2013 un LAP 2014-2020 pasākumos (līdz 2018.g.beigām)

Pasākums	Kodi	Publiskais finansējums, tūkst.EUR		Saņēmēju skaits	
		LAP 2007-2013	LAP 2014-2020	LAP 2007-2013	LAP 2014-2020
Lauku saimniecību modernizācija	L121+M04.1	3162	2403	13	21
Ieguldījumi infrastruktūrā	L125+M04.3	0	441	0	2
Leader pasākumi	L411+L413	7	0	1	0
Ieguldījumi pārstrādē	L123+M04.2	0	25	0	1
Sadarbība	M16.2	0	50	0	1
Jaunie lauksaimnieki	L112	0	0	0	0
Citi pasākumi	M06.3,M17	0	15	0	2
Kopā projektos		3169	2935	13	24

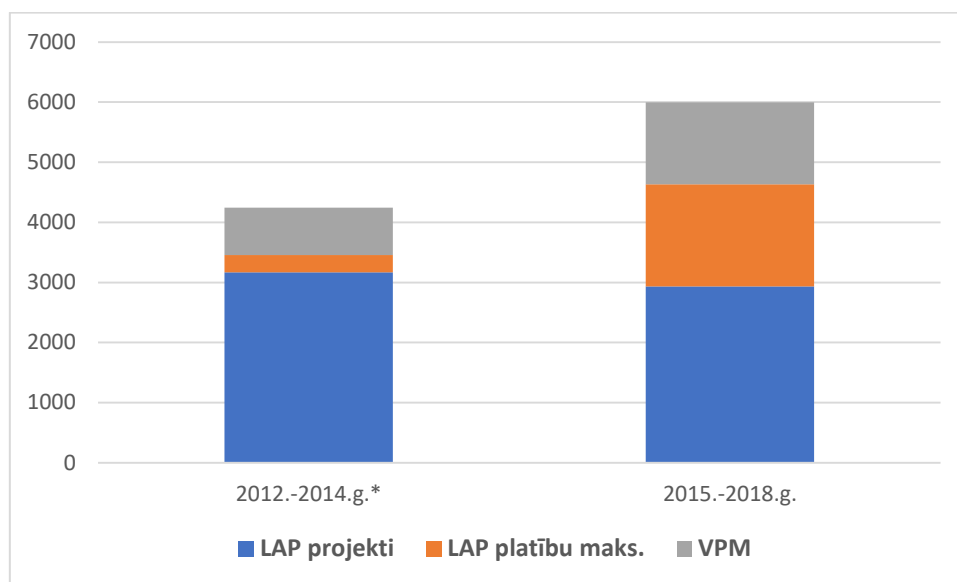
Datu avots: LAD IS

Ievērojami plašāk RO biedri ir izmantojuši platību maksājumus. Vairāk kā 90% RO biedru vismaz vienu gadu ir saņēmuši kādu no LAP platību maksājumiem (2012.-2018.g.). Finansiāli visnozīmīgākais platību maksājums augļu un dārzeņu ražotājiem ir bijis IDIV - Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana, kas no kopējās platībmaksājumu summas veido ap 60%. Nākamais nozīmīgais bijis MLA/ADSI maksājums par darbību mazāk labvēlīgās teritorijās. Tas tika maksāts līdz 2018.gadam ieskaitot, un tā īpatsvars bija ap 30% no platībmaksājumu kopsomas. MLA maksājumu saņēma nedaudz virs 40% RO biedru, bet kopš 2015.gada, kad tika ieviests ADSI/ADI maksājums, palielinot atbalsttiesīgo teritoriju, šo maksājumu katru gadu saņēma 62-75% no RO biedriem. Pārējo maksājumu (BDUZ, NATURA, BLA u.c.) saņēmēju skaits ikgadu nepārsniedza 5 biedrus.

Finansiāli ietilpīgāks par LAP platībmaksājumiem ir bijis VPM, kas aplūkotajā periodā un saimniecībās kopā ir izmaksāts 2,1 milj.EUR apmērā. To nav saņēmuši 4 RO biedri (7% no kopskaita), kā arī neviena no RO. Tomēr lielāks ieguldījums ir bijis no projektiem, ņemot vērā to, ka augļu un dārzeņu audzēšanai raksturīga salīdzinoši intensīva

zemes izmantošana. Kopumā LAP projekti (abos periodos) veidojuši gandrīz divas trešdaļas (65%) no KLP maksājumiem, kas izmaksāti RO biedriem un RO ārpus A&D atbalsta.

Viss saņemtais LAP un VPM finansējums abos periodos ir apkopots 5.4. attēlā. No tā redzams, ka lielākā nozīme abos periodos bijusi investīciju atbalstam, tomēr kopš 2015.gada nozīmīgi palielinājusies LAP 2014-2020 platībmaksājumu nozīme. Tas ir saistīts ar IDIV maksājumu lomu, kas ir būtiska augļu un ogu audzētājiem (pievienojušies kopš 2015.gada vai vēlāk). Arī dārzeņu audzētājiem šī apakšpaksākuma nozīme kopš 2015.gada ir palielinājusies.

5.4. attēls. Augļu un dārzeņu RO un to biedru saņemtais atbalsts no KLP (LAP un vienotais platībmaksājums) 2012.-2018.g. dalījumā pa galvenajiem maksājumu veidiem (tūkst.EUR kopā periodā)

Datu avots: Autoru aprēķini izmantojot LAD IS

* 2012.-2014.g.datos iekļauti visi realizētie LAP 2007-2013 projekti neatkarīgi no realizācijas gada

KLP pasākumu ietekme uz augļu un dārzeņu RO organizāciju

Pašas RO ir maz izmantojušas cita veida KLP atbalstu. Abos periodos tikai viena RO ir piedalījusies LAP pasākumos. Atbalsts ir izmantots LAP 2014-2020 pasākumā M04.1 - ieguldījumiem lauku saimniecībās, kā arī M16.2 - Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei. Bija paredzēts atsevišķs pasākums M09 ražotāju organizāciju izveidei, taču tajā nav piedalījusies neviena augļu un dārzeņu RO.

Atbilstoši pašu organizāciju vērtējumam, KLP pasākumiem ir bijusi būtiska ietekme uz augļu un dārzeņu nozares konkurētspēju. Saskaņā ar aptaujas datiem, pasākumiem ārpus Darbības programmas lielākā pozitīvā ietekme bijusi LAP investīciju pasākumiem (galvenokārt M04.1 Ieguldījumi lauku saimniecībās), kā arī agrovīdes pasākumiem. Agrovīdes pasākums salīdzinoši augstu novērtēts tādēļ, ka tā ietvaros ir atsevišķs apakšpasākums *Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībai* (IDIV), kas ir būtisks tieši šai nozarei. Salīdzinoši mazāka nozīme ir platību maksājumiem (tajā skaitā Vienotais platību maksājums-VPM). Tas skaidrojams ar to, ka augļu un dārzeņu nozarē apsaimniekotās platības parasti ir mazākas nekā citās lauksaimniecības apakšnozarēs, bet iegūtā produkcijas vērtība no platības vienības – augstāka. Šī iemesla dēļ VPM, kā arī citu līdzīgu platībamskājumu (zāļināšanas maksājumi, ADSI u.c.) nozīme šajā nozarē ir mazāka. RO ir novērtējušas arī sadarbības projektu (M16) nozīmi kā vidēji nozīmīgu (skat. 7. pielikuma 7. attēlu). Savukārt no Darbības programmas pasākumiem RO vērtējumā lielākā pozitīvā ietekme bijusi

pasākumiem *Ražošanas plānošana*, kā arī *Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana*. Savukārt viszemāk novērtēts pasākums *Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības* (skat. 7. pielikuma 8. attēlu). Šo pasākumu 80% no RO novērtējušas kā bez ietekmes esošu. Jāpiebilst gan, ka pēdējais pasākums ir bijis vismazāk izvēlēts – 60% no RO tajā nav iesaistījušās. Tādēļ ar piesardzību vērtējamas rezultāts.

5.2. Novērtēšanas jautājumi, kas saistīti ar konkrētiem pasākumiem atbilstoši nacionālajai stratēģijai

Darbības, kuru mērķis ir ražošanas plānošana

Darbības, kuru mērķis ir ražošanas plānošana, ir veiktas visās 5 augļu un dārzeņu RO, kuras iesaistītas RO atbalsta shēmā. Šis pasākums ir bijis viens no finanšu ietilpīgākajiem pasākumiem darbības programmu ietvaros, kam laika posmā no 2012.-2018. gadam investēti 2,40 milj. EUR (skat. 5.3. tabulu) jeb 33% no kopējā RO darbības programmu atbalsta.

Lielākā daļa (91%) no atbalsta šajā pasākumā tika novirzīts dārzeņu RO, kuras tika atbalstītas visā perioda garumā (sākot no 2012. un 2013. gada). Savukārt augļu RO šajā pasākumā saņēma mazāku atbalstu (4%), ko var skaidrot ar RO statusa vēlāku saņemšanu (2015. un 2017. gadā). Augļu un dārzeņu RO pasākumā piedalījās ik gadu - no 2012.-2014. gadam pasākumā piedalījās tikai dārzeņu RO, jo tajā laikā RO statusu ieguva tikai dārzeņu RO, bet sākot jau ar 2015.-2018. gadu pasākumā jau bija arī augļu RO, kas savu statusu ieguva 2015. un 2017. gadā.

5.3.tabula

Augļu un dārzeņu darbības programmu pasākuma “Ražošanas plānošana” darbību kopējie faktiskie izdevumi (tūkst. EUR)

Darbības veids	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
a) Pamatlīdzekļu iegāde	111,16	366,25	355,16	468,64	251,96	247,62	328,63
b) Citi pamatlīdzekļu ieguves veidi, tostarp noma, īre un pirkumnoma	0,00	0,00	0,00	0,00	13,47	83,27	0,00
c) Citas darbības	0,00	131,00	2,46	7,76	9,35	8,36	11,03
Kopā:	111,16	497,25	357,62	476,40	274,78	339,25	339,67

Datu avots: izveidots pēc ZM datiem.

Vidēji 89% šī pasākuma izdevumu attiecas uz pamatlīdzekļu iegādi. Uz citiem pamatlīdzekļu ieguves veidiem (īre, noma un pirkumnoma) attiecas vidēji 4% izdevumu, bet uz citām darbībām – vidēji 7%. Dārzeņu RO 2012.-2018. gadā ar pasākuma atbalstu modernizēja to rīcībā esošo materiāli tehnisko bāzi un infrastruktūru dārzeņu sēšanai, stādīšanai, audzēšanai, novākšanai un transportēšanai (iegādājās dažādas iekārtas un tehniku, aprīkojumu, u.c.). Arī augļu RO iegādājās dažādas iekārtas, tehniku un aprīkojumu ražošanas procesa nodrošināšanai, uzskaiti un kontrolei (skat. papildus 9. pielikumu).

Darbības programmas ietvaros sniegtais atbalsts nav sekmējis RO biedru ražošanas izmaksu optimizēšanos un pārdotās produkcijas apjoma palielināšanos. Atbalsts ir veicinājis RO pārdotās produkcijas vienas vienības vērtības palielināšanos (skat. papildus 5.3. nodaļu). Pasākuma atbalsts nevar pietiekoši sekmēt nozares SVID analizē norādīto vājo pušu mazināšanos (ražošanas izmaksu palielināšanās, zema gala produkta vērtība, ienākumu samazināšanās) un TKO mērķu (konkurētspējas uzlabošana, RO biedra statusa pievilcības palielināšana) pilnīgāku sasniegšanu.

Veiktie ieguldījumi atbilst vajadzībām, kas minēti MK noteikumu Nr. 621 35.1.2.-35.1.6. pantos un 35.1.8.-35.1.9. pantos. RO nav veikušas darbības, kas minētas attiecīgo MK

noteikumu 35.1.1. un 35.1.10. pantā, kas paredz ilggadīgo augļkopības kultūru stādu iegādi un stādījumu ierīkošanu, u.c. (skat. papildus 3. pielikumu).

Darbības programmas pasākums nepārklājas ar citiem augļu un dārzeņu RO darbības programmas pasākumiem.

Ar LAP 2007-2013 un 2014-2020 pasākumiem iepriekš izvērtēto darbību mērķi pārklājas daļēji. A&D darbības ir specifiskāk orientētas uz nozares vajadzībām. Taču vispārējais mērķis – uzlabot konkurētspēju – attiecas arī uz LAP 2014-2020 pasākumu M04 “Ieguldījumi fiziskajos aktīvos” un tā apakšpasākumu M04.1. “Ieguldījumi lauku saimniecībās”, kuru aktīvi izmantojuši arī RO biedri. Pieminētā apakšpasākuma mērķis ir “atbalsts investīcijām lauksaimniecībā, lai uzlabotu saimniecību konkurētspēju un ekonomiskos rādītājus, mazinātu tirgus svārstību negatīvu ietekmi, kā arī nodrošināti vides prasību ievērošanu”. Kā aprakstīts iepriekšējā sadaļā, RO biedri šo LAP pasākumu ir aktīvi izmantojuši abos periodos, par kopējo publisko finansējumu pārskata posmā 5,5 milj.EUR. Tas ievērojami pārsniedz tos ieguldījumus, kas izdarīti par A&D programmas līdzekļiem.

LAP finansēto projektu analīze liecina, ka tie kopumā ir lielāki nekā A&D programmas ietvaros – vidējais atbalsts vienam saņēmējam 2014.-2020.g.periodā pārsniedz 120 tūkst.EUR. Pasākumā paredzēts iegādāties ražošanas pamatlīdzekļus, ierīkot ilggadīgos stādījumus, kā arī veikt būvniecību un pārbūvi. Saimniecības, kuras piedalījušās šajā pasākumā, nozīmīgu daļu investējušas būvēs - veikušas siltumnīcu pārbūvi, noliktavas būvniecībā; ierīkojušas ilggadīgos stādījumus, kā arī iegādājušas jaunu modernu lauksaimniecības tehniku. Atsevišķi projekti ir par nelielām summām dažādu materiālu un iekārtu iegādei. Viena saimniecība veikusi ieguldījumus pasākumā M04.2 sulu ražošanas iekārtu iegādei.

No RO aptaujas rezultātiem izriet, ka lai arī dažas ieguldījumu pozīcijas Darbības programmā un LAP pārklājas, kopumā šo programmu attiecīgie pasākumi viens otru papildina. RO programma nav liela apjoma ziņā, bet ir prognozējama, viegli administrējama, lēmums ir kolektīvs, var saplānot pirkumus uz priekšu. Toties investīciju apjomu ierobežo limits 4,1% no apgrozījuma. Tādēļ lielākiem ieguldījumiem piemērotāks ir LAP atbalsts. Taču LAP nav tik prognozējama, nav garantiju par projektu apstiprināšanu.

Darbības, kuru mērķis ir uzlabot vai uzturēt produktu kvalitāti

Darbības, kuru mērķis ir produkta kvalitātes paaugstināšana vai saglabāšana, veica visas 5 augļu un dārzeņu RO. Darbības programmu ietvaros šis uzskatāms par finanšu ietilpīgāko pasākumu, caur kuru RO attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošanai investēja 2,88 milj. EUR jeb 40% no kopējās RO darbības programmas 2012.-2018. gadā (skat. 5.4. tabulu). Pasākumā ik gadu piedalījās visas augļu un dārzeņu RO.

5.4.tabula

Augļu un dārzeņu darbības programmu pasākuma “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana” darbību kopējie faktiskie izdevumi (tūkst. EUR)

Darbības veids	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
a) Pamatlīdzekļu iegāde	86,46	257,02	95,48	375,36	321,28	447,35	723,22
b) Citi pamatlīdzekļu ieguves veidi, tostarp noma, īre un pirkumnoma	0,00	0,00	0,00	0,00	24,72	0,00	0,00
c) Citas darbības	12,82	18,36	128,91	133,80	101,21	151,04	1,84
Kopā:	99,28	275,38	224,39	509,16	447,21	598,39	725,05

Datu avots: izveidots pēc ZM datiem.

No kopējiem izdevumiem darbības programmu pasākuma ietvaros 2012.-2018. gadā 95% bija dārzeņu RO izdevumi un atlikušie 5% – augļu RO izdevumi. Lielākā daļa (80%) pasākuma izdevumu saistīta ar dažādu pamatlīdzekļu iegādi, savukārt mazākā daļa (19%) - ar citu darbību īstenošanu. Tikai 1% izdevumu vērsti uz citiem pamatlīdzekļu ieguves veidiem, tostarp nomu, īri un pirkumnomu. Dārzeņu un augļu RO pasākuma ietvaros galvenokārt iegādājās dažāda veida tehniku un aprīkojumu, veica telpu izbūvi un nodrošināja uzraudzības auditu iekšējās kvalitātes sistēmas ieviešanai, kas paredzēts produktu kvalitātes uzturēšanai un uzlabošanai (skat. papildus 10. pielikumu).

Augļu un dārzeņu RO veiktās darbības pasākumā ietvaros tika vērstas uz RO produktu kvalitātes paaugstināšanu un saglabāšanu. *Analizējot rezultāta rādītājus, kas pieejami 5.3. nodaļā, var secināt, ka pasākuma atbalsts nav sekmējis RO ražošanas izmaksu optimizāciju un "kvalitātes shēmas" prasībām atbilstošas pārdotās produkcijas apjoma palielināšanos, kas lielā mērā saistīts ar nelabvēlīgajiem laikapstākļiem 2017. un 2018. gadā. Sniegtā atbalsta rezultātā RO izdevās palielināt savas pārdotās produkcijas vienas vienības vērtību. Pasākumā sniegtais atbalsts RO pietiekoši nesekmē nozares SVID analizē norādīto vājo pušu mazināšanos (ražošanas izmaksu palielināšanās, zema gala produkta vērtība, ienākumu samazināšanās) un TKO mērķu (konkurētspējas uzlabošana, RO biedra statusa pievilcības palielināšana) pilnīgāku sasniegšanu.*

Veiktās darbības un iegādātie pamatlīdzekļi veikti atbilstoši MK noteikumu Nr. 361 37.2.13. pantā un MK noteikumu Nr. 621 35.2.1. - 35.2.3. pantā, 35.2.5.- 35.2.9. pantā un 35.2.11. pantā uzskaitītajiem pasākumiem (skat. papildus 3. pielikumu). RO nav izmantojušas iespēju veikt ieguldījumus saskaņā ar MK noteikumos Nr.361 37.2.10. pantu, lai saņemtu atļauju reģistrā iekļautā augu aizsardzības līdzekļa lietošanas jomas paplašināšanai vai reģistrācijas nosacījumiem neatbilstošo augu aizsardzības līdzekļu lietošanai. Tāpat RO nav izvēlējušas MK noteikumu Nr. 621 35.2.4., 35.2.10., 35.2.12. un 35.2.13. panta ietvaros minētos pasākumus, lai apmierinātu vajadzības pēc iekārtas un tehniku, kas paredzētas produktu atdzēsēšanai uz lauka, temperatūras režīma nodrošināšanai produktu transportēšanai automašīnās un produktu pārstrādei, kā arī jaunu bioloģisko produktu līnijas izveidei un ūdens ieguves un uzglabāšanas vietu izveidei.

Darbības programmas pasākums nepārklājas ar citiem augļu un dārzeņu RO darbības programmas pasākumiem.

Ievērojot, ka produktu kvalitātes uzlabošanai veicamās darbības pēc sava satura ir tuvas iepriekšējā punktā aprakstītajām (ražošanas plānošanai), arī tās zināmā mērā saistās ar LAP pasākumu M04 "Ieguldījumi fiziskajos aktīvos" un tā apakšpasākumiem. Šī pasākuma ietvaros RO biedri ir iegādājušies iekārtas produktu pirmapstrādei un glabāšanai, kā arī veiktas investīcijās ēkās un būvēs. Nav kritērija, pēc kura attiecīgās darbības būtu pamats sadalīt starp darbībām, kuras būtu atbilstošas ražošanas plānošanai vai kvalitātes nodrošināšanai, jo LAP ietvaros tās tiek uzskaitītas atbilstoši mērķim – palielināt konkurētspēju.

Darbības, kuru mērķis ir uzlabot mārketingu

Darbības, kuru mērķis ir tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana, veica 4 no 5 augļu un dārzeņu RO. Darbības programmu ietvaros šis pasākums nav uzskatāms kā finanšu ietilpīgs pasākums, jo investēti 972,62 tūkst. EUR jeb 13% no kopējā RO darbības programmu atbalsta 2012.-2018. gadā (skat. 5.5. tabulu).

Augļu un dārzeņu darbības programmu pasākuma “Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana” darbību kopējie faktiskie izdevumi (tūkst. EUR)

Darbības veids	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
a) Pamatlīdzekļu iegāde	5,87	9,80	0,00	13,00	238,10	146,23	68,00
b) Citi pamatlīdzekļu ieguves veidi, tostarp noma, īre un pirkumnoma	0,00	0,00	0,00	0,00	31,75	47,03	0,00
c) Pārdošanas veicināšanas un komunikācijas darbības (izņemot tās, kas saistītas ar krīzi novēršanu un pārvarēšanu)	0,00	41,01	9,77	9,45	0,00	0,32	0,31
d) Citas darbības	2,51	0,00	85,08	88,85	84,28	91,27	0,00
Kopā:	8,38	50,81	94,85	111,29	354,12	284,85	68,31

Datu avots: izveidots pēc ZM datiem.

Pasākumā dārzeņu RO piedalījās gandrīz ik gadu, izņemot 2016. un 2018. gadu. Savukārt augļu RO dalība pasākumā vērtējama kā neregulāra – tikai divas augļu RO, kopš to izveides, gada pasākumā piedalījās ik gadu (izņemot vienu RO 2018. gadā). Savukārt trešā augļu RO, kas RO statusu ieguva 2017. gadā, pasākumā vispār nepiedalījās.

No kopējiem izdevumiem darbības programmu pasākuma ietvaros 2012.-2018. gadā 97% izdevumu veidoja dārzeņu RO aktivitātes un atlikušie 3% izdevumu – augļu RO aktivitātes. Lielākā daļa (49%) pasākuma izdevumu saistīta ar dažādu pamatlīdzekļu iegādi un mazāka daļa (36%) - ar citu darbību īstenošanu. Tikai 8% izdevumu vērsti uz citiem pamatlīdzekļu ieguves veidiem, tostarp nomu, īri un pirkumnomu, un atlikušie 6% izdevumu saistīti ar darbībām, kas vērstas uz pārdošanas veicināšanu un komunikāciju. Laika posmā no 2012.-2018. gadam dārzeņu RO pasākuma ietvaros izstrādāja jaunu produktu iepakojuma dizainu, iegādājās dažādas iekārtas un aprīkojumu, kas palīdz transportēt un sekmēt produkcijas noieta, veica tirgus izpēti par lauku dārzeņiem, kā arī īstenoja dažādus reklāmas pasākumus un uzturēja un papildināja kvalitātes standartu ISO (skat. papildus 11. pielikumu). Savukārt no augļu RO puses 2015.-2018. gadā aktivitātes pasākumā bija salīdzinoši mazākas. Augļu RO piedaloties pasākumā, veica savas tīmekļvietnes izstrādi un uzturēšanu, iegādājās tirdzniecības svarus un apmeklēja izstādi.

RO (it īpaši augļu RO) nepietiekami iesaistās darbības programmas pasākumā, lai palielinātu RO produktu atpazīstamību, diferencētu RO piedāvājumu un attīstītu produktu mārketingu. Augļu un dārzeņu RO veiktās darbības pasākumā ietvaros nesekmēja RO ražošanas izmaksu optimizāciju un pārdotās produkcijas apjoma palielināšanu, bet gan uzlaboja pārdotās produkcijas vienas vienības vērtību (skat. papildus 5.3. nodaļu). Nepietiekama aktivitāte darbības programmu pasākumā pietiekoši nesekmē nozares SVID analīzē norādīto vājo pušu mazināšanos (mārketinga trūkums, zema gala produkta vērtība, ienākumu samazināšanās) un TKO mērķu pilnīgāku sasniegšanu.

RO izvēlējās pasākumus, kas minēti MK noteikumu Nr. 361 37.3.2. panta un MK noteikumu Nr. 621 35.3.1.- 35.3.2. panta, 35.3.4.- 35.3.5. panta, 35.3.7. un 35.3.11.- 35.3.13. pantos (skat. papildus 3. pielikumu). RO neizvēlējās atbalstu, ko var gūt MK noteikumu Nr. 621 35.3.3., 35.3.6., 35.3.8.- 35.3.10. pantā, lai veiktu jaunu ilggadīgo augļkopības kultūru šķirņu stādu iegādi, nomaksātu dalības maksu gadatirgos un izstādēs, iegūtu un veiktu izpēti par tirgus dinamiku, patēriņa tendencēm un patērētāju iepirkšanās paradumiem, u.c. Darbības programmas pasākums nepārklājas ar citiem augļu un dārzeņu RO darbības programmas pasākumiem.

Attiecīgās darbības ir saistāmas ar LAP 2014-2020 pasākumu M04 "Ieguldījumi fiziskajos aktīvos" un tā apakšpasākumiem M04.1. "Ieguldījumi lauku saimniecībās" un M04.2. "Ieguldījumi pārstrādē", kā arī atbilstošajiem LAP 2007-2013 pasākumiem. RO biedri ir veikuši līdzīgus ieguldījumus arī šīs programmas ietvaros, īpaši jaunu stādījumu ierīkošanā. Šim nolūkam izmantoti orientējoši 20% no RO biedru piesaistītā publiskā finansējuma LAP 2014-2020 pasākumā M04. Ieguldījumi veikti arī produktu komercvērtības paaugstināšanai, būvējot noliktavas, iegādājoties šķirošanas un pakošanas iekārtas u.tml.

Pētniecība un eksperimentālā ražošana

Ar darbības programmas pasākuma "Pētniecība un eksperimentālā ražošana" atbalstu paredzēts sasniegt TKO konkrētos mērķus, kas ietver piedāvājuma koncentrācijas veicināšanu, biedru saražotās produkcijas laišanu tirgū sekmēšanu, produkcijas pielāgošanu pieprasījumam kvalitātes un kvantitātes ziņā, produktu komerciālās vērtības paaugstināšanu, zināšanu veicināšanu un cilvēkpotenciāla paaugstināšanu.

Augļu un dārzeņu RO darbības programmas pasākumā 2012.-2018. gadā nav piedalījušās. RO norādīja, ka galvenie iemesli, kāpēc tās nepiedalījās pasākumā bija nepietiekami cilvēkresursi pasākuma ieviešanai un izpildei (80% respondentu), kā arī intereses trūkums no biedru puses (60% respondentu) (skat. 7. pielikuma 9.att.). Tāpat arī tika minēti atbalsta ierobežojumi (MK noteikumos noteiktais darbības fonda pasākuma maksimālais attiecināmo izmaksu apmērs 30%), zināšanu trūkums par pasākuma ieviešanu un izpildi un grūti izpildāmas MK noteikumu prasības.

LAP 2014-2020 ietvaros RO bija iespēja piedalīties pasākumā M16 Sadarbība, kura apakšpasākumā 16.2. "Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei" piedalījās viena RO.

Atbilstoši aptaujas datiem, RO ir devušas priekšroku pētniecības un sadarbības projektos izmantot LAP iespējas, jo tur līdzfinansējums attiecīgajiem projektiem ir 90%, kas ir daudz vairāk nekā Darbības programmā. Turklāt, ņemot vērā ierobežotos Darbības programmā pieejamos resursus, šīs programmas ietvaros tiek uzskatīts par lietderīgāku līdzekļus novirzīt citiem pasākumiem.

Apmācības un darbības, kuru mērķis ir veicināt piekļuvi konsultāciju pakalpojumiem

Darbības, kuru mērķis ir nodrošināt tehniskās apmācības un zināšanu pieejamību RO un tā personām, 2012.-2018. gada darbības programmu pasākuma ietvaros īstenoja tikai 2 no 5 augļu un dārzeņu RO. Pasākuma atbalstu saņēma 2 dārzeņu RO, no kurām viena RO atbalstu guva 2012.-2017. gadā, bet otra RO – tikai 2013. gadā. Augļu RO šajā darbības programmas pasākumā nepiedalījās un atbalstu neguva.

Pasākuma kopējās izmaksas 2012.-2018. gadā kopā veidoja 40,14 tūkst. EUR jeb nepilnu 1% no kopējā RO darbības programmu atbalsta (skat. 5.6. tabulu). Visu atbalstu guva dārzeņu RO.

**Augļu un dārzeņu darbības programmu pasākuma “Apmācība un paraugprakses
apmaiņas darbības” darbību kopējie faktiskie izdevumi (tūkst. EUR)**

Darbības veids	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
a) Bioloģiskā ražošana	0,00	0,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
b) Integrētā ražošana vai integrētā kaitēkļu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
c) Citi vides jautājumi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
d) Izsekojamība	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
e) Produktu kvalitāte, ieskaitot pesticīdu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
f) Citi jautājumi	2,38	13,78	2,07	0,50	12,23	8,50	0,00
Kopā:	2,38	14,45	2,07	0,50	12,23	8,50	0,00

Datu avots: izveidots pēc ZM datiem.

Lielāko daļu (98%) izdevumu veidoja citi jautājumi un atlikušo daļu (2%) – darbības, kas saistītas ar bioloģisko ražošanu. Uz pasākuma pārējo darbības veidu īstenošanu RO nepiedalījās. Pasākuma ietvaros dārzeņu RO saņēma atbalstu apmācībām un semināriem par augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, vides aizsardzību, ražas novākšanu un plānošanu, pārtikas drošību, higiēnu, loģistiku un efektīvu enerģijas izmantošanu. RO apmeklēja arī vietējas un starptautiskas nozīmes konferences, un veica tirdzniecības un mācību pieredzes vizītes ārvalstīs. Pasākuma ietvaros dārzeņu RO iegādājās arī telpu aprīkojumu organizācijas biedru apmācībām un izmantoja trešo personu sniegtos pakalpojumus mārketinga, finanšu un grāmatvedības sistēmas uzlabošanai (skat. papildus 12. pielikumu).

Lielākais vairums RO (80% respondentu) uzskata, ka pasākumam nav bijusi ietekme uz augļu un dārzeņu RO un tās biedru attīstību un konkurētspēju. Atlikušo RO (20% respondentu) skatījumā pasākumam ir bijusi vidēja ietekme uz RO un tās biedru attīstību un konkurētspēju (skat. 7. pielikuma 8.att.). *RO minētais zemais apmācības un paraugprakses apmaiņas ietekmes līmenis norāda uz RO biedru vājo izpratni par šī instrumenta potenciāli lielo ietekmi uz vājo pušu mazināšanas iespējām.*

Sniegtā 40,14 tūkst. EUR atbalsta rezultātā apmācības 2013. gadā pabeidza 20 cilvēki, un 2014.-2017. gadā – galvenokārt 1-3 cilvēki ik gadu (skat. papildus 5.3. nodaļu). Savukārt dārzeņu RO piemeklētos konsultāciju pasākumus 2013.-2017. gadā izmantoja 10-13 saimniecības, kas veidoja vidēji 2% no attiecīgo dārzeņu RO biedru skaita konkrētajā periodā. *Dārzeņu RO aktivitāte pasākuma ietvaros nav vērtējama kā augsta, kas liecina par to, ka ar pasākuma līdzšinējo atbalstu nevar pietiekami sekmēt nozares SVID analizē norādīto vājo pušu (profesionālās izglītības trūkums dārzkopības jomā, speciālistu trūkums augu aizsardzībā un agroķīmijā, nepietiekamas uzņēmumu vadītāju un darbinieku profesionālās zināšanas) mazināšanos un TKO mērķu pilnīgāku sasniegšanu.*

Veiktās RO darbības atbilst vajadzībām, izvēloties MK noteikumu Nr. 621 35.5.2. un 35.5.3. pantā minētos pasākumus (skat. papildus 3. pielikumu). RO nav izvēlējušās MK noteikumu Nr. 361 37.5.1. pantā un MK noteikumu Nr. 621 35.5.1. pantā minēto, kas saistīts ar apmācībām attiecināmo produktu kvalitātes nodrošināšanu, augu aizsardzības līdzekļu lietošanas, ražas novākšanas metožu, ražas plānošanas, riska menedžmenta un datorprasmju jomā, u.c.

Darbības programmas pasākums nepārklājas ar citiem augļu un dārzeņu RO darbības programmas pasākumiem.

Apmācības un konsultācijas bija iespējams organizēt arī, izmantojot LAP pasākumus. LAP 2014-2020 ietvaros tas bija pasākums M01 “Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi”, kā arī M02 “Konsultāciju pakalpojumi, saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi”. Pasākums M01 paredz atbalstu profesionālās izglītības un

prasmju apguves darbībām, demonstrējumiem un informācijas pasākumiem, kā arī īstermiņa pieredzes apmaiņai lauku saimniecību jomā, kā arī saimniecību apmeklējumiem. Savukārt pasākums M02 paredz atbalstu, lai palīdzētu gūt labumu no konsultāciju pakalpojumu izmantošanas. Tomēr šie pasākumi atšķiras no Darbības programmā paredzētajiem, tādēļ ir vērtējami kā savstarpēji papildinoši.

Atbilstoši datiem par LAP 2014-2020 projektu realizāciju, arī LAP pasākumus apmācību jomā ir izmantojuši vien neliels skaits augļu un dārzeņu audzētāju. Apkopotā informācija norāda uz četrām RO biedru dalību apmācībās (piedalījušies kopā 6 pārstāvji). Izvēlētais mācību kursu jomas ir atšķirīgas – integrētā augļkopība, kooperācija, lopkopība (ganāmpulku reģistrēšana), ES nozīmes biotopu apsaimniekošana). *Kopumā var secināt, ka apmācību un konsultāciju loma netiek novērtēta. Nozares pārstāvjiem ir grūtības formulēt interesējošos jautājumus, par kuriem būtu vajadzīgas apmācības. RO pārstāvju vērtējumā, apmācību pasākums ir maz izvēlēts tādēļ, ka ierobežota finansējuma apstākļos RO biedri par aktuālākām uzskatīja tiešās investīcijas materiālajos aktīvos.*

Krīžu novēršanas un pārvarēšanas instrumenti

Lai augļu un dārzeņu RO varētu savlaicīgi izvairīties un pārvarētu īslaicīgas nozares krīzes, ir nepieciešami pasākumi, ar kuru palīdzību varētu ne tikai novērst un pārvarēt šīs krīzes, bet varētu īstenot arī preventīvus pasākumus. Krīžu novēršanas pasākumi drīkst veidot ne vairāk kā 1/3 no RO darbības programmas kopējām izmaksām.

Augļu un dārzeņu RO darbības programmas krīžu novēršanas un pārvarēšanas pasākumā 2012.-2018. gadā nav piedalījušās, kas ir skaidrojams ar salīdzinoši stabilo situāciju svaigu augļu un dārzeņu tirgū. Pašas RO skaidroja, ka piedalīties pasākumā nebija tādas nepieciešamības un arī ekonomiska pamatojuma (skat. 7. pielikuma 10.att.).

Augļu un dārzeņu audzētājiem bija pieejams arī LAP 2014-2020 atbalsts pasākumā M17, daļēji sedzot ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas prēmiju, līdz ar to attiecīgo programmu pasākumi ir savstarpēji papildinoši. Tomēr arī šajā pasākumā augļu un dārzeņu audzētāju (kuri ietilpst RO) atsaucība bija ļoti niecīga, jo atbalstu izmantojis tikai viens RO biedrs par ļoti nelielu summu – mazāk par 1000 EUR. Šo nelielo aktivitāti RO skaidro ar piedāvājuma trūkumu no apdrošinātāju puses, vai arī tas nav adekvāts. Sakarā ar nelielo augļu un dārzeņu nozares apjomu apdrošinātājiem trūkst attiecīgu ekspertu, un viņi nav ieinteresēti šo specifisko tirgu attīstīt.

Var vērtēt, ka LAP 2014-2020 atbalsts krīžu novēršanas un pārvarēšanas instrumentiem kopumā nebija tik plašs kā A&D stratēģijā paredzētais, tomēr papildus tam tika piemēroti ārkārtas pasākumi zaudējumu segšanai, tajā skaitā atbilstoši Regulai nr. 2017/1165.

Vides pasākumi

Augļu un dārzeņu ražošanas negatīvās ietekmes uz vidi mazināšanai ir jāveic darbības vides jomā, ko iespējams panākt ar darbības programmu vides pasākuma īstenošanu. Darbības, kuru mērķis ir vides saglabāšana un aizsardzība, ietverot rūpes par ūdens kvalitāti, ūdens resursu ilgtspējīgu izmantošanu un klimata pārmaiņu mazināšanu, veica visas 5 augļu un dārzeņu RO. Pasākuma kopējās izmaksas 2012.-2018. gadā kopā veidoja 583,82 tūkst. EUR jeb 8% no kopējā RO darbības programmu atbalsta (skat. 5.7. tabulu).

**Augļu un dārzeņu darbības programmu pasākuma “Vides aizsardzības pasākumi”
darbību kopējie faktiskie izdevumi (tūkst. EUR)**

Darbības veids		2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	
a) Pamatlīdzekļu iegāde		0,00	60,08	2,16	0,00	5,16	114,21	0,00	
b) Citi pamatlīdzekļu ieguves veidi, tostarp noma, īre un pirkummoma		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
c) Citas darbības	(1) Ražošana	i) Bioloģiskā ražošana	0,00	63,73	69,42	62,93	75,33	60,26	66,20
		ii) Integrētā ražošana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		iii) Uzlabota ūdens resursu izmantošana un/vai apsaimniekošana.	0,00	0,00	3,70	0,00	0,00	0,00	0,00
		iv) Darbības augsnes aizsardzībai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		v) Darbības bioloģiskajai daudzveidībai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,54
		vi) Energoetaupības pasākumi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		vii) Darbības, kas saistītas ar atkritumu rašanās samazināšanu un atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		viii) Citas darbības	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00
	(2) Transports		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	(3) Tirdzniecība		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kopā:		0,00	123,81	75,28	62,93	80,49	174,57	66,74	

Datu avots: izveidots pēc ZM datiem.

Darbības programmu pasākuma ietvaros 2012.-2018. gadā 98% no kopējiem izdevumiem veidoja dārzeņu RO aktivitātes un atlikušos 2% kopējo izdevumu – augļu RO aktivitātes. Lielākā daļa (69%) pasākuma izdevumu tika saistītas ar citām darbībām (galvenokārt bioloģisko ražošanu) un vismazākā daļa (31%) – ar dažādu pamatlīdzekļu iegādi. Citos darbības veidos RO nav piedalījušās. Pasākuma atbalsta rezultātā dārzeņu un augļu RO iegādājās iekārtas un ierīces tehnoloģiskā procesa uzlabošanai (skat. papildus 13. pielikumu). Nākošajā plānošanas periodā obligāti veicamo ar vidi saistīto pasākumu izdevumu sliekšni paredzēts paaugstināt līdz 15% no RO Darbības programmu izdevumiem.

Sniegtā 583,82 tūkst. EUR atbalsta rezultātā RO samazinājās vidējais ūdens gada patēriņš uz hektāru: no -300 m³/ha 2013. gadā līdz -816 m³/ha 2017. gadā (skat. papildus 5.3. nodaļu). Lai gan pasākuma atbalsts ir veicinājis RO biedru ūdens patēriņa samazināšanos, tādējādi sekmējot ūdens resursu ilgtspējīgāku izmantošanu, kas ir viens no TKO mērķiem, RO veiktās darbības nav bijušas pietiekamas, lai mazinātu nozares SVID analīzē norādītās vājās puses (neefektīva resursu un ražošanas atlikumu apsaimniekošana) un pārējo ar vidi saistīto TKO mērķu pilnīgāku sasniegšanu (ūdens kvalitātes uzlabošana un klimata pārmaiņu mazināšana).

RO veica darbības, kas atbilst izvirzītajām vajadzībām, izvēloties MK noteikumu Nr. 621 35.7.5., 35.7.12.- 35.7.13., 35.7.18. un 35.7.22. pantā minētajiem pasākumiem (skat. papildus 3. pielikumu). RO nav izvēlējušās pasākumus, kas vērsti uz integrētu ražošanu,

augšnes aizsardzību, energotaupības pasākumiem, atkritumu samazināšanu un to apsaimniekošanu, kā arī transporta un tirdzniecības darbībām vides jomā.

Darbības programmas pasākums nepārklājas ar citiem augļu un dārzeņu RO darbības programmas pasākumiem.

Darbības, kuru mērķis ir vides saglabāšana un aizsardzība, ietilpst vairākos LAP 2014-2020 pasākumos. Ieguldījumus vidi saudzējošos aktīvos iespējams veikt pasākuma M04 ietvaros (ieguldījumi fiziskajos aktīvos). Apmācības un konsultācijas vides jautājumos var veikt pasākumu M01 un M02 ietvaros (kā aprakstīts 5.2.5. p., šādas apmācības izmantojusi viena saimniecība). Tomēr A&D programma paredz atbalstu vēl specifiskākām ar vidi saistītām aktivitātēm, lai arī programmas ieviešanas dati rāda, ka tās tiek realizētas ļoti mazā apmērā.

Kopumā vides pasākumi šajā programmā ir nodalīti, lai nepārklājas ar LAP, jo darbības, kuras ir iekļautas LAP, nevar finansēt caur RO atbalstu.

Citas darbības

Administrācijas izmaksas, kas saskaņā ar Regulas Nr. 2017/891 III pielikuma 2. punkta "a" apakšpunktu, ietver ar darbības fondu vai darbības programmu, pārvaldību un personālu, ziņojumu un izvērtējuma pētījumu, grāmatvedības kontu kārtošanu un kontu pārvaldību saistītās izmaksas, tika konstatētas visām 5 augļu un dārzeņu RO. Administrācijas izmaksas 2012.-2018. gadā kopā veidoja 404,26 tūkst. EUR jeb 6% no kopējā RO darbības programmas (skat. 5.8. tabulu).

5.8.tabula

Augļu un dārzeņu darbības programmu pasākuma "Administrēšanas izmaksas" darbību kopējie faktiskie izdevumi (tūkst. EUR)

Darbības veids	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
a) Pamatlīdzekļu iegāde	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
b) Citi pamatlīdzekļu ieguves veidi, tostarp	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
c) Citas darbības	0,00	22,36	24,92	24,45	25,50	28,74	278,28
Kopā:	0,00	22,36	24,92	24,45	25,50	28,74	278,28

Datu avots: izveidots pēc ZM datiem.

Darbības programmas pasākuma sniegtais atbalsts nav sekmējis RO biedru ražošanas izmaksu optimizēšanu, par ko liecina 5.3. nodaļā atspoguļotie rezultāta rādītāji.

Cik lielā mērā darbības, kuras ir paredzētas citām darbībām ir:

- a) atbilstošas vajadzībām?
- b) saskan ar citiem valsts stratēģijas pasākumiem?
- c) saskan ar Lauku attīstības programmas (-u) pasākumiem, kuriem ir vienādi mērķi?

Administrēšanas izmaksas ik gadu pārsvarā bijušas līdzīgas (no 22,36 tūkst EUR 2013. gadā līdz 28,74 tūkst. EUR 2017. gadā). Izņēmums bija 2018. gads, kad administrēšanas izmaksas veidoja 278,28 tūkst. EUR, un izmaksu kāpums veidojās no vienas dārzeņu RO veiktajām darbībām. Administrēšanas izmaksas pēc darbības veida atbilda citiem darbības veidiem. Augļu un dārzeņu RO izmaksas ikgadu veidoja grāmatvedības un administrēšanas pakalpojumi.

Darbības programmas pasākums nepārklājas ar citiem augļu un dārzeņu RO darbības programmas pasākumiem.

LAP pasākumi neparedz administratīvo izmaksu segšanu RO. Tika paredzēts atbalsts (M09 pasākums) no jauna izveidotām lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvām sabiedrībām 5 gadus pēc to izveidošanas. Atbalsts neattiecas uz tām organizācijām, kuras ieguvušas atbilstības statusu pirms 2014.gada.

5.3. Stratēģijas mērķu sasniegšanas progress

Mērķu un rādītāju apskats

TKO mērķu sasniegšanu paredzēts īstenot ar augļu un dārzeņu RO darbības programmu pasākumiem (skat. 5.9. tabulu). Jāņem vērā, ka vispārīgo mērķu “Konkurētspējas uzlabošana” un “RO biedra statusa pievilcības palielināšana” paredzēts sasniegt ar 7 darbības programmu pasākumiem, bet vispārīgā mērķa “Vides saglabāšana un aizsardzība” sasniegšanu ar – vienu darbības programmas pasākumu. Līdz ar to novērtēt katra darbības pasākuma ietekmi konkrēto un vispārīgo mērķu sasniegšanā ir apgrūtināsi.

5.9.tabula

TKO mērķi RO		Darbības programmas pasākumi							
Vispārīgie mērķi	Konkrētie mērķi	Ražošanas plānošana	Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana	Attiecināmo produktu tirdzniecība uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana	Pētniecība un eksperimentālā ražošana	Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības	Križu novēršana un pārvarēšana	Vides aizsardzības pasākumi	Administrēšanas izmaksas
Konkurētspējas uzlabošana	Piedāvājuma koncentrācijas veicināšana Biedru saražotās produkcijas tirgū laišanas veicināšana Produkcijas pielāgošana pieprasījumam kvalitātes un kvantitātes ziņā	x	x	x	x	x	x		x
RO biedra statusa pievilcības palielināšana	Produktu komerciālās vērtības paaugstināšana Zināšanu veicināšana un cilvēkpotenciāla paaugstināšana	x	x	x	x	x	x		x
Vides saglabāšana un aizsardzība <i>a) ūdens kvalitāte;</i> <i>b) ūdens resursu ilgtspējīga izmantošana;</i> <i>c) klimata pārmaiņu mazināšana.</i>	Augsnes aizsardzības veicināšana Ūdens kvalitātes saglabāšanas un uzlabošanas veicināšana Ūdens resursu ilgtspējīgas izmantošanas veicināšana Dzīvotņu un bioloģiskās daudzveidības aizsardzības un ainavas saglabāšanas veicināšana Klimata pārmaiņu mazināšanas veicināšana Saražoto atkritumu apjoma samazināšana							x	

Datu avots: izveidots pēc MK noteikumiem Nr. 621 un Regulas Nr. 2017/892.

Augļu un dārzeņu RO darbības programmu pasākumu atbalsta ietekmi var novērtēt, izmantojot noteiktos rezultāta un ietekmes rādītājus. Tā kā dažus RO sasniegtos rezultāta un ietekmes rādītājus ietekmē vairāku pasākumu sniegtais atbalsts (skat. 14. pielikumu), tad šādos gadījumos pasākuma rezultāti un ietekme vērtējama kompleksi. Augļu un dārzeņu RO darbības programmu pasākumu rezultāta un ietekmes rādītāji pieejami zemāk redzamajā 5.10. tabulā.

Augļu un dārzeņu RO darbības programmu rezultāta un ietekmes rādītāju izmaiņas 2013.-2017. gadā (tonnas, EUR, kg, skaits, m³, ha)

Rādītāja veids	Mērvienība	Gads				
		2012./ 2013.	2013./ 2014.	2014./ 2015.	2015./ 2016.	2016./ 2017.
Rezultāta rādītāji:						
Pārdotās produkcijas kopējā apjoma izmaiņas	tonnas	-1 734	-1 965	-2 186	-3 293	-4 310
Kopējās pārdotās produkcijas vienības vērtības izmaiņas	EUR/kg	0,11	0,07	0,31	0,31	0,62
Aplēstā ietekme uz ražošanas izmaksām	EUR/kg	0,00	-0,01	0,08	0,07	
(c) Sertificēta integrētā ražošana: Īpašās "kvalitātes shēmas" prasībām atbilstošas pārdotās produkcijas apjoma izmaiņas	tonnas		5 679			
(d) Privātas sertificētas produktu kvalitātes shēmas: Īpašās "kvalitātes shēmas" prasībām atbilstošas pārdotās produkcijas apjoma izmaiņas	tonnas		3 673	-800	-2 979	-2 885
To cilvēku skaits, kuri pabeiguši pilnu apmācību pasākumu/programmu	skaits	20	3	1	3	3
To saimniecību skaits, kuras izmanto konsultāciju pakalpojumus	skaits	13	10	10	11	11
Novērtētās izmaiņas ūdens gada patēriņā uz hektāru	m ³ /ha	-300	-1 116	-816	-816	-816
Ietekmes rādītāji:						
Novērtētās izmaiņas attiecīgās RO pārdotās produkcijas kopējā vērtībā	milj. EUR	1,70	1,44	2,05	2,88	4,19
Izmaiņas kopējā augļu un dārzeņu ražotāju skaitā, kuri ir attiecīgās RO aktīvi biedri	skaits	1	1	0	1	1
Izmaiņas kopējā platībā, kuru attiecīgās RO/ROA biedri izmanto augļu un dārzeņu ražošanā	ha	-22	150	71	9	-67
Novērtētās izmaiņas kopējā ūdens gada patēriņā	m ³	-600	-8 402	-7 801	-7 801	-42 841

Piezīme: Nav pieejami dati par 2012. un 2018. gadu.

Datu avots: izveidots pēc ZM datiem.

Augļu un dārzeņu RO darbības programmās 2012.-2018. gadā kopumā īstenoja 6 no 8 pieejamajiem pasākumiem, kuru kopējie izdevumi veidoja 7,28 milj. EUR. Lielāko daļu (96%) atbalsta saņēma dārzeņu RO, pie tam visos pasākumos, bet stipri mazāku atbalstu (4%) guva augļu RO (skat. 5.11. tabulu), ko var skaidrot ar dažādiem RO statusa iegūšanas laikiem.

Darbības programmu pasākumu kopējie faktiskie izdevumi augļu un dārzeņu RO 2012.-2018. gadā (tūkst. EUR, %)

Pasākums	Kopējie faktiskie izdevumi kopā (tūkst. EUR)			Īpatsvars (%)		
	Dārzeņu RO	Augļu RO	Kopā	Dārzeņu RO	Augļu RO	Kopā
Ražošanas plānošana	2 299,98	96,15	2 396,13	96	4	100
Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana	2 739,96	138,90	2 878,86	95	5	100
Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana	943,13	29,49	972,62	97	3	100
Pētniecība un eksperimentālā ražošana	-	-	-	-	-	-
Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības	40,14	-	40,14	100	-	100
Krīžu novēršana un pārvarēšana	-	-	-	-	-	-
Vides aizsardzības pasākumi	571,50	12,32	583,82	98	2	100
Administrēšanas izmaksas	388,37	15,89	404,26	96	4	100
KOPĒJIE IZDEVUMI	6 983,08	292,75	7 275,83	96	4	100

Datu avots: izveidots pēc ZM datiem.

Augļu un dārzeņu RO savos darbības programmu aprakstos sniedz informāciju par to darbību, ieverot aspektus, kas skar tirgus izpēti, konkurenci, problēmas, apdraudējumu, trūkumus un nepilnības. Galvenie aspekti un darbības, ko RO savos aprakstos ir norādījušas un vēlas sekmēt, ir uzņemt jaunus biedrus un piesaistīt bioloģisko produktu audzētājus, kas sniegtu iespēju palielināt produkcijas sortimentu. RO ir izdevies piesaistīt jaunus biedrus galvenokārt balstoties uz jaunu RO izveidošanos. RO biedru skaits kopš 2012. gada ir palielinājies gandrīz 5 reizes - no 11 RO biedriem 2012. gadā līdz 52 biedriem 2018. gadā. Savukārt pārdoto produktu sortiments RO biedriem šajā laika posmā nav būtiski mainījies – galvenā specializācija pamatā ir kāpostu, gurķu, dzērveņu, melleņu (t.sk. krūmmelleņu) un ābolu audzēšana.

Tāpat RO savos darbības programmu aprakstos norādīja, ka to izveides mērķis ir plānot ražošanas apjomus saskaņā ar pieprasījumu (gan kvalitātes, gan kvantitātes ziņā), optimizēt ražošanas izmaksas, veicināt piedāvājuma koncentrēšanos un stabilizēt ražotāju cenas. Kā vienu no problēmām augļu RO norādīja grūtības nodrošināt sistemātiskas piegādes ar nepieciešamo apjomu eksporta tirgiem, jo produkcija praktiski tiek realizēta vietējā tirgū, kā arī ir liela audzēto šķirņu sortimenta dažādība. RO savās darbības programmās norāda arī uz tādu būtisku apdraudējumu kā patērētāju maldināšanu par augļu un dārzeņu izcelsmi, uzdodot citur audzētu produkciju kā Latvijā audzētu.

RO savos darbības programmu aprakstos šo mērķu sasniegšanai un problēmu mazināšanai ir pieejams pasākumu “Ražošanas plānošana”, “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana”, “Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana” un “Administrēšanas izmaksas” finansiāls atbalsts. Šo pasākumu ietvaros veikto 6,65 milj. EUR ieguldījumu rezultātā RO biedri nav sekmējuši savu ražošanas izmaksu optimizēšanos un pārdotās produkcijas apjoma palielināšanos. Pasākuma “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana” ietvaros RO sniegtais atbalsts nav sekmējis arī “kvalitātes shēmas” prasībām atbilstošas pārdotās produkcijas apjoma palielināšanos, lai gan pasākumā RO veiktās darbības tika vērstas uz produktu kvalitātes paaugstināšanu un saglabāšanu. RO saimnieciskās darbības rezultātus lielā mērā ietekmēja nelabvēlīgie laikapstākļi 2017. un 2018. gadā. RO (it īpaši augļu RO) savos darbības programmu aprakstos atzīst, ka nepietiekami veic darbības, lai palielinātu RO produktu atpazīstamību, diferencētu

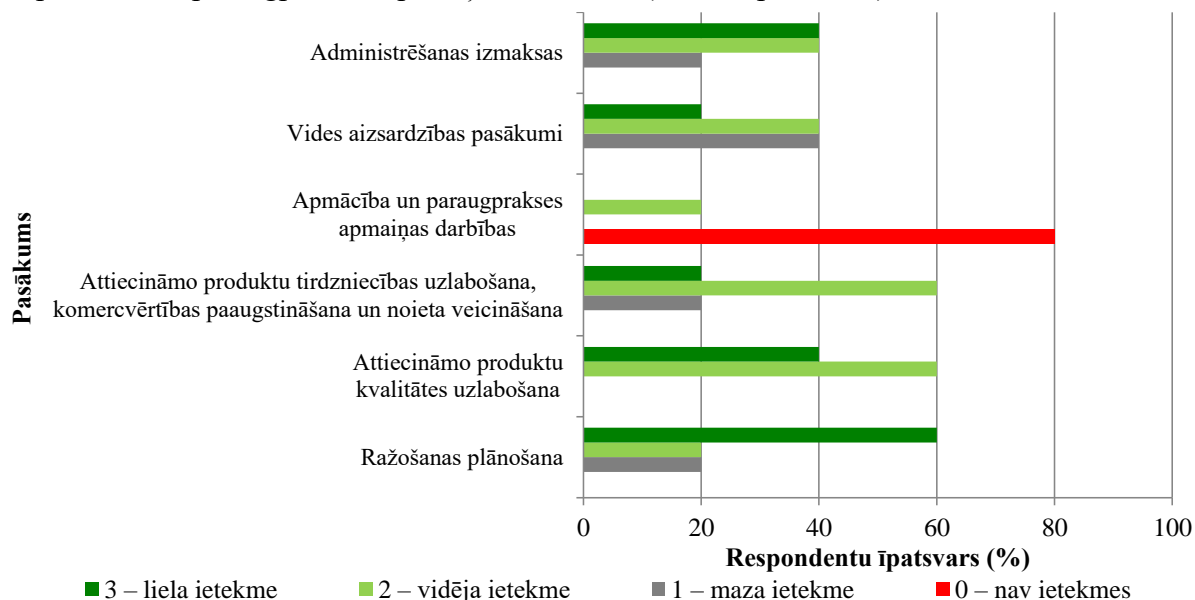
RO piedāvājumu un attīstītu produktu mārketingu. Augļu RO norāda, ka tās nepietiekošu uzmanību ir veltījušas savas produkcijas atpazīstamības veidošanai, un tas ir iekļauts darāmo darbu sarakstā. Pasākumu ietvaros RO ir paaugstinājušas RO biedru produkcijas komercvērtību – ir panākts pārdotās produkcijas vienas vienības vērtības pieaugums.

Atsevišķas augļu RO savos darbības programmas aprakstos ir norādījušas, ka biedru rīcībā joprojām ir nepietiekams tehniskais aprīkojums produkcijas audzēšanai, novākšanai, šķirošanai un uzglabāšanai, kas ir nepieciešams, lai attīstītu sadarbību ar tirdzniecības ķēdēm un vairumtirgotājiem. Ņemot vērā to, ka augļu RO tikai nesen ieguva RO statusu (2015. un 2017. gadā), tad augļu RO aktivitāte darbības programmu pasākumos varētu tikai pieaugt un vienlaicīgi sekmēt RO vispārējās darbības uzlabošanu.

Lai gan RO savos darbības programmu pasākumos kā vajadzību nav norādījušas apmācības un paraugprakses apmaiņas, tās savās darbības programmās ir īstenojušas. Lai gan apmācības un paraugprakses apmaiņa nav RO minēta kā vajadzība darbības programmu aprakstos, tā tomēr var sekmēt nozares vājās puses - profesionālās izglītības trūkumu dārzkopības jomā, speciālistu trūkumu augu aizsardzībā un agroķīmijā, nepietiekamas uzņēmumu vadītāju un darbinieku profesionālās zināšanas.

Darbības vides jomā RO darbības programmu aprakstos netiek uzsvērtas kā atsevišķa vajadzība un nepieciešamība, lai gan saskaņā ar Regulas Nr. 1308/2013 33. panta 5. punktu RO tas ir obligāti veicams pasākums. Vienīgi atsevišķas augļu RO ir norādījušas riskus (kailsali ziemā un spēcīgas salnas pavasarī), kas ietekmē dzērveņu ražas apjomus. RO dalību pasākumā “Vides aizsardzības pasākumi” veikušas visticamāk ES noteikto obligāto prasību dēļ. Sniegtā atbalsta rezultātā RO ir sekmējuši ūdens resursu ilgtspējīgāku izmantošanu, samazinot vidējo ūdens gada patēriņu uz hektāru.

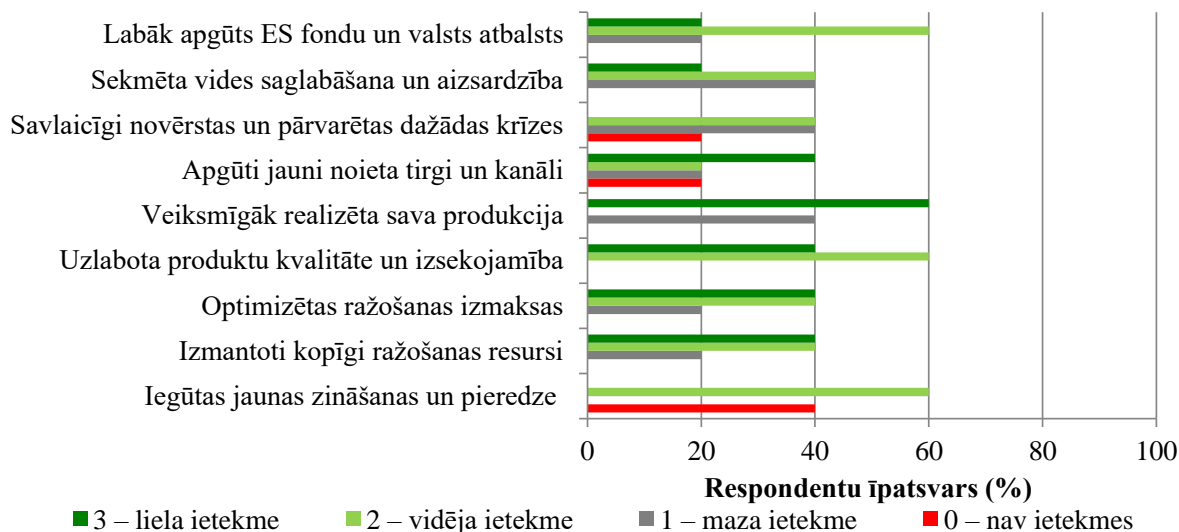
Pēc augļu un dārzeņu RO domām, RO un tās biedru attīstību un konkurētspēju visvairāk ietekmē darbības programmas pasākumi “Ražošanas plānošana” (60% respondentu), “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana” (40% respondentu) un “Administrēšanas izmaksas” (40% respondentu) (skat. 5.5. attēlu). Uz RO un tās biedru attīstību un konkurētspēju RO skatījumā ietekmes nav darbības programmas pasākumam “Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības” (80% respondentu).

5.5. attēls. Darbības programmu pasākumu ietekme uz augļu un dārzeņu RO un tās biedru attīstību un konkurētspēju (respondentu īpatsvars, %)

Datu avots: izveidots pēc aptaujas anketu datiem.

Darbības programmu īstenošanas rezultātā lielākie ieguvumi, ko augļu un dārzeņu RO ieguva ir tas, kas tika veiksmīgāk realizēta biedru produkcija, uzlabota produktu kvalitāte un izsekojamība, kā arī tas, ka atsevišķiem biedriem tika optimizētas ražošanas izmaksas, ko lielā mērā sekmēja iespēja izmantot kopīgus ražošanas resursus (tehnoloģijas, iekārtas, aprīkojumu, u.c.) (skat. 5.6. attēlu).

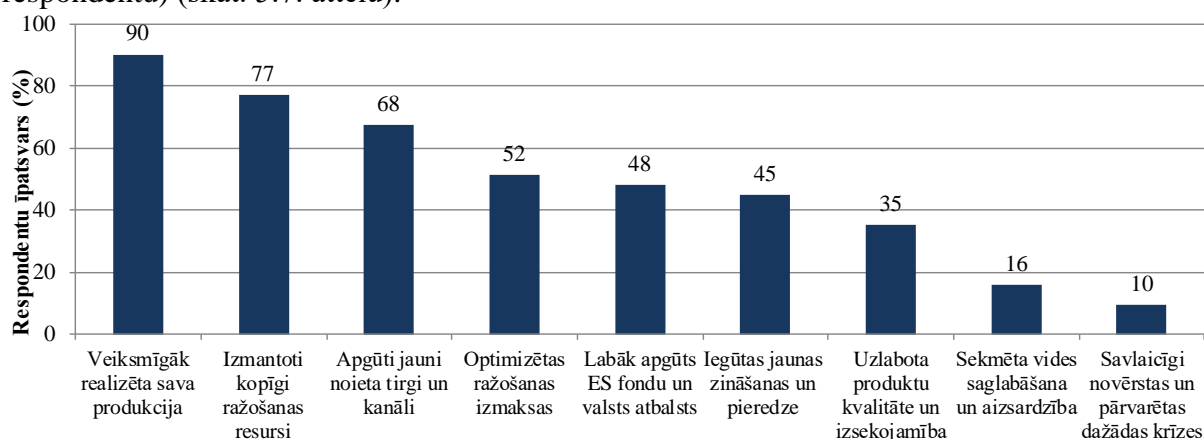

5.6. attēls. Augļu un dārzeņu RO šī brīža ieguvumi no īstenojamajām Darbības programmām (respondentu īpatsvars, %)

Datu avots: izveidots pēc aptaujas anketu datiem.

Atsevišķu RO skatījumā darbības programmām nav bijusi ietekme uz jaunu zināšanu un pieredzes iegūšanu (40% respondentu), jaunu noieta tirgu un kanālu apgūšanu (20% respondentu), un dažādu krīžu savlaicīgu novēršanu un pārvarēšanu (20% respondentu).

Savukārt lielākais vairums RO biedru norādīja, ka lielākie ieguvumi no viņu pārstāvēto RO īstenojamajām darbībām ir tas, ka viņi spēja veiksmīgāk realizēt savu produkciju (90% respondentu), izmantot kopīgus ražošanas resursus (77% respondentu), apgūt jaunus noieta tirgus un kanālus (68% respondentu), kā arī optimizēt ražošanas izmaksas (52% respondentu) (skat. 5.7. attēlu).

5.7. attēls. Augļu un dārzeņu RO biedru šī brīža ieguvumi no viņu pārstāvēto RO īstenojamajām darbībām (respondentu īpatsvars, %)

Datu avots: izveidots pēc aptaujas anketu datiem.

Lielākais vairums RO (60% respondentu) uzskata, ka ir aktivitātes, ko augļu un dārzeņu RO gribētu īstenot caur darbības programmām, bet to nevar, jo to neparedz esošā likumdošana (skat. 7. pielikuma 11.att.). Kā vienas no šādām aktivitātēm tika minētas transporta līdzekļu iegāde produkcijas pārvadāšanai un komercdarbības veikšanai, un tehnoloģiju un iekārtu iegāde saldēšanas un saldētu produktu pārstrādei, kas nav realizējama svaigā veidā. RO vērtējumā atbalsts būtu nepieciešams arī RO darbības izmaksu samazināšanai.

MK noteikumu Nr. 621 35.1.2. pants paredz veikt ieguldījumus RO iekšējās pārvadāšanas autotransporta līdzekļos, veicot produkcijas transportēšanu no RO biedra saimniecības uz RO. Autotransporta līdzekļi šo noteikumu izpratnē ir Autopārvadājumu likuma 1. panta 6. punktā minētie transportlīdzekļi – transportlīdzekļi ar motoru (izņemot traktoros un pašgājējas mašīnas), kurus lieto pasažieru vai kravas pārvadāšanai pa bezsliežu ceļiem, t.sk., piekabes un puspiekabes uzskatot par autotransporta līdzekļa daļu. Savukārt, kas attiecas par produktu pārstrādi, tad saskaņā ar MK noteikumu Nr. 621 35. pantu RO atbalstu var saņemt tādu iekārtu un aprīkojuma iegādei, lai nodrošinātu higiēnas prasības ēkās, kurās notiek attiecināmo produktu ražošanas pirmapstrāde (35.2.3. pants), atzīto produktu pirmapstrādei, pārstrādei un uzglabāšanai paredzēto ēku jaunbūvei, pārbūvei vai atjaunošanai (35.2.2. pants), un ūdens atkārtotai izmantošanai produktu ražošanas pirmapstrādē (35.7.5. pants). Atbalsts tiek sniegts arī tādu jaunu iekārtu, tehnikas, aprīkojuma iegādei un uzstādīšanai, kas paredzēts atzīto produktu pārstrādei saskaņā ar Regulas Nr. 2017/891 22. panta 2. punkta otro daļu (35.2.12. pants). Regula nosaka, ka RO atbalstu var saņemt iekārtu, tehnikas, aprīkojuma iegādei un uzstādīšanai, lai ražotu šādus atzītus produktus: augļu sulas, koncentrētas sulas, tomātu koncentrātu, saldētus augļus un dārzeņus, konservētiem augļus, dārzeņus un atmatenes, konservētus augļus īslaicīgai glabāšanai sālījumā, žāvētus augļus, pārstrādātus augļus un dārzeņus (t.sk., aromātiskus augus) un paprikas pulveri.

Atsevišķu RO paustais viedoklis, ka ir aktivitātes, ko augļu un dārzeņu RO gribētu īstenot caur darbības programmām, bet to nevar, jo to neparedz esošā likumdošana, šobrīd liecina par RO informētības trūkumu atbalsta iespēju izmantošanā. *Līdz ar to RO būtu vēlams rūpīgāk sekot līdz izmaiņām Latvijas likumdošanā. Vēlams arī ZM sadarbībā ar tās padotībā esošajām attiecīgajām institūcijām rīkot informatīvus seminārus par RO atbalsta iespējām un vispārējo situāciju Latvijas augļu un dārzeņu nozarē.*

RO biedru skatījumā augļu un dārzeņu nozarē strādājošo uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanos var sekmēt ar ražošanas izmaksu optimizēšanu, inovatīvu tehnoloģiju ieviešanu ražošanas procesā, jaunu noieta tirgu un kanālu apgūšanu, stipru RO izveidi un kvalitatīvas produkcijas ražošanu ar augstu pievienoto vērtību (skat. 8. pielikuma 4.att.).

Turpmāk nodaļas ietvaros tiks sniegtas atbildes uz novērtēšanas jautājumiem saistībā ar TKO mērķu sasniegšanu.

Kopīgi vērtēšanas jautājumi saistībā ar valsts stratēģiju

Specifiskais mērķis “Biedru produkcijas laišanas tirgū veicināšana”

Mērķa sasniegšanu paredzēts īstenot ar darbības programmu pasākumu “Ražošanas plānošana”, “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana”, “Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana”, “Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības” un “Administrēšanas izmaksas” atbalstu. Pasākumu ietvaros RO veiktās darbības nav palielinājušas biedru pārdotās produkcijas kopējā apjomu (skat. 5.10. tabulu), tādējādi pietiekoši neveicinot biedru produkcijas laišanu tirgū.

Darbības programmu pasākumu ietvaros RO veiktās darbības nav bijušas pietiekoši efektīvas attiecībā uz mērķi veicināt ražotāju organizāciju biedru produktu laišanu tirgū. Te gan jāmin fakts, ka tieši veiksmīgi realizētā produkcija ir svarīgākais, ko min paši RO biedri

par pozitīvo saistībā ar RO (skat. 8. pielikuma 3.att.), kas norāda uz to, ka atsevišķi katram uzņēmumam šādu kopīgo apjomu realizēt būtu apgrūtināsi.

Specifiskais mērķis “Nodrošināt, ka produkcija tiek pielāgota pieprasījumam kvalitātes un kvantitātes ziņā”

Mērķa sasniegšanu paredzēts īstenot ar darbības programmu pasākumu “Ražošanas plānošana”, “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana”, “Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana”, “Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības” un “Administrēšanas izmaksas” atbalstu. Pasākumu ietvaros RO nepietiekoši veicināja īpašās “kvalitātes shēmas” prasībām atbilstošas pādotās produkcijas apjoma palielināšanos (skat. 5.10. tabulu), tādējādi pietiekami nenodrošinot produkcijas pielāgošanu pieprasījumam.

Darbības programmu pasākumu ietvaros RO veiktās darbības nav bijušas pietiekoši efektīvas attiecībā uz mērķi nodrošināt produkcijas pielāgošanu pieprasījumam neskatoties uz to, ka RO un tās biedru skatījumā (skat. 7. pielikuma 12.att. un 8. pielikuma 3.att.) atbalsts ir sekmējis produktu kvalitātes un izsekojamības uzlabošanu.

Specifiskais mērķis “Produktu komerciālās vērtības palielināšana”

Mērķa sasniegšanu paredzēts īstenot ar darbības programmu pasākumu “Ražošanas plānošana”, “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana”, “Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana”, “Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības” un “Administrēšanas izmaksas” atbalstu. Pasākumu ietvaros RO veiktās darbības ir sekmējušas produktu komerciālās vērtības palielināšanos (skat. 5.10. tabulu).

Darbības programmu pasākumu ietvaros RO veiktās darbības ir bijušas efektīvas attiecībā uz mērķi palielināt produktu komerciālo vērtību. Tas panākts, galvenokārt veicot ieguldījumus produktu kvalitātes uzlabošanā, tādējādi spējot tos pārdot ar lielāku pievienoto vērtību. To apliecina arī RO pārdotās produkcijas vērtības īpatsvara pieaugums kopējā valstī pārdoto augļu un dārzeņu pārdotās produkcijas vērtībā, apjomu īpatsvaram paliekot nemainīgam (skat. 5.1. nodaļas 5.1. att. un 5.2.att.).

Specifiskais mērķis “Ražošanas izmaksu optimizācija”

Mērķa sasniegšanu paredzēts īstenot ar darbības programmu pasākumu “Ražošanas plānošana”, “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana”, “Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana”, “Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības” un “Administrēšanas izmaksas” atbalstu. Pasākumu ietvaros RO veiktās darbības nav sekmējušas ražošanas izmaksu optimizāciju (skat. 5.10. tabulu).

Rezultāta rādītāji liecina, ka darbības programmu pasākumu ietvaros RO veiktās darbības nav devušas nozīmīgu efektu attiecībā uz mērķi optimizēt ražošanas izmaksas. Savukārt viens no svarīgākajiem ieguvumiem, ko RO un tās biedri norādīja saistībā ar darbības programmu īstenošanu, ir ražošanas izmaksu optimizācija (skat. 7. pielikuma 12.att. un 8. pielikuma 3.att.), kas liecina par to, ka RO biedru skatījumā atbalsts ir sekmējis ražošanas izmaksu samazināšanos.

Specifiskais mērķis “Piedāvājuma koncentrācijas veicināšana”

Mērķa sasniegšanu paredzēts īstenot ar darbības programmu pasākumu “Ražošanas plānošana”, “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana”, “Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana”, “Apmācība

un paraugprakses apmaiņas darbības” un “Administrēšanas izmaksas” atbalstu. Pasākumu ietvaros RO veiktās darbības nav sekmējušas pārdotās produkcijas apjoma palielināšanos (skat. 5.10. tabulu), kas liecina par piedāvājuma koncentrācijas samazināšanos.

Darbības programmu pasākumu ietvaros RO veiktās darbības nav devušas nozīmīgu efektu attiecībā uz mērķi veicināt piedāvājuma koncentrāciju, kas auglīkopībā skaidrojams ar stādījumu ilggadību un lēnu šķirņu nomaīņas (optimizēšanas) procesu. Iespēja veiksmīgāk realizēt savu produkciju ir viens no RO un tās biedru svarīgākajiem šī brīža ieguvumiem (skat. 7. pielikuma 12.att. un 8. pielikuma 3.att.), kas liecina par to, ka atsevišķi uzņēmumi to individuāli bez RO līdzdalības nebūtu varējuši panākt.

Specifiskais mērķis “Ražotāju cenu stabilizācija”

Mērķa sasniegšanu paredzēts īstenot ar darbības programmu pasākumu “Ražošanas plānošana”, “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana”, “Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana”, “Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības” un “Administrēšanas izmaksas” atbalstu. Pasākumu ietvaros RO veiktās darbības ir sekmējušas ražotāju cenu stabilizēšanos (skat. 5.10. tabulu).

Darbības programmu pasākumu ietvaros RO veiktās darbības ir bijušas efektīvas attiecībā uz mērķi stabilizēt ražotāju cenas RO biedru labā. Neskatoties uz dažādiem nelabvēlīgiem laikapstākļiem ar ko RO biedriem nācās saskarties, it īpaši pēdējos gados, un pastāvošo konkurenci vietējos un noieta tirgos, RO veiktās darbības bija efektīvas biedru ienākumu veidošanā.

Kopīgi vērtēšanas jautājumi saistībā ar vispārīgiem mērķiem

Vispārīgais mērķis “Konkurētspējas uzlabošana”

Vispārējā mērķa sasniegšanu paredzēts īstenot ar darbības programmu pasākumiem “Ražošanas plānošana”, “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana”, “Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana”, “Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības” un “Administrēšanas izmaksas”. Mērķa sasniegšanai augļu un dārzeņu RO caur darbības programmu minētajiem pasākumiem saņēma atbalstu 6,69 milj. EUR apmērā. Atbalsts tika vērsts uz galvenokārt uz RO materiāli tehniskās bāzes un infrastruktūras iegādi un modernizēšanu, lai sekmētu ražošanas attīstību, uzturētu un uzlabotu produktu kvalitāti, veicinātu produkcijas noieta, kā arī izglītotu un apmācītu RO biedrus ar uzņēmējdarbībasdarbības veikšanai svarīgu informāciju un pieredzi. Atbalsta rezultātā RO un tās biedri veica tehniskās apmācības un piedalījās zināšanu pārnesē, paaugstināja RO biedru produkcijas komercvērtību, taču nesekmēja ražošanas izmaksu optimizēšanos un pārdotās produkcijas apjoma palielināšanos, kā arī nepietiekoši veicināja īpašās “kvalitātes shēmas” prasībām atbilstošas pārdotās produkcijas apjomu (skat. 5.10. tabulu). RO un tās biedru saimnieciskās darbības rezultātus lielā mērā ietekmēja veiktās investīcijas materiāli tehniskās bāzes un infrastruktūras iegādē un modernizēšanā, kas palielināja uzņēmēju izmaksas, un nelabvēlīgie laikapstākļi 2017. un 2018. gadā. Lai gan nav vēl pieejami RO biedru saimnieciskās darbības rezultāti par 2019. gadu, zināms, ka konkrētā gada ražas kvalitāti būtiski ietekmēja pavasara salnas, kas vairāk skāra auglīkopību (galvenokārt ābolu ražotājus) Latvijas vidus un dienvidu reģionos. Ietekmes rādītāji liecina, ka darbības programmu pasākumu atbalsts ir sekmējis augļu un dārzeņu RO un tās biedru konkurētspēju, taču ne pietiekoši. Pasākumu atbalsta ietekmē ir palielinājies RO skaits un biedru pārdotās produkcijas kopējā vērtība. Atbalsts nav ietekmējis kopējo ražošanas veikšanai nepieciešamo platību palielināšanos.

Stratēģijā 2011-2017 un 2017-2023 un ES plānošanas dokumentos nav noteikti rādītāji un to mērķvērtības, ar kurām vērtēt darbības programmu atbalsta ietekmi uz Latvijas augļu un

dārzeņu nozares konkurētspēju. Tādēļ tika noskaidrots RO viedoklis. RO atzina, ka darbības programmu pasākumu atbalsts ir sekmējis Latvijas augļu un dārzeņu nozares attīstību un konkurētspēju. Lielākais vairums RO (60% respondentu) uzskata, ka darbības programmām ir bijusi vidēja ietekme uz nozares attīstību un konkurētspēju. Tikai 40% RO uzskata, ka pasākumiem ir bijusi liela ietekme (skat. 7. pielikuma 6.att.).

Vispārīgais mērķis “Ražotāju organizācijas biedra statusa pievilcības palielināšana”

Vispārējā mērķa sasniegšanu paredzēts īstenot ar darbības programmu pasākumiem “Ražošanas plānošana”, “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana”, “Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana”, “Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības” un “Administrēšanas izmaksas”. Mērķa sasniegšanai caur darbības programmu minētajiem pasākumiem augļu un dārzeņu RO saņēma atbalstu 6,69 milj. EUR apmērā, kura rezultātā RO iegādājās un modernizēja savā rīcībā esošo materiāli tehnisko bāzi un infrastruktūru. Tas tika darīts, lai sekmētu ražošanas attīstību, uzturētu un uzlabotu produktu kvalitāti, veicinātu produkcijas noieta un RO biedriem nodrošinātu izglītības un apmācības iespējas. Lai gan RO kopš 2012. gada ir izdevies piesaistīt jaunus biedrus, kas galvenokārt saistīts ar jaunu RO statusu iegūšanu, un RO ir izdevies palielināt savu biedru produkcijas komercvērtību, un nodrošināt apmācību un zināšanu pārnesi biedru starpā, RO nav izdevies optimizēt biedru ražošanas izmaksas, palielināt pārdotās produkcijas apjomu un pietiekami sekmēt īpašās “kvalitātes shēmas” prasībām atbilstošas pārdotās produkcijas apjomu (skat. 5.10. tabulu). RO biedru saimnieciskās darbības rezultātus ietekmēja veiktās investīcijas, kuru rezultātā palielinājās izmaksas, 2017. un 2018. gada ražai nelabvēlīgie laikapstākļi. Ietekmes rādītāji liecina, ka darbības programmu pasākumu atbalsts ir sekmējis augļu un dārzeņu RO biedru statusa pievilcības palielināšanos, par ko liecina RO skaits un un biedru pārdotās produkcijas kopējās vērtības palielināšanās, neskatoties uz to, ka ražošanas veikšanai kopējās platības nav palielinājušās. RO skatījumā sniegtais atbalsts ir sekmējis RO biedru statusa pievilcības uzlabošanos (skat. 7. pielikuma 6.att.).

Vispārīgais mērķis “Vides saglabāšana un aizsardzība”

Vispārējā mērķa sasniegšanu paredzēts īstenot ar darbības programmu pasākumu “Vides aizsardzības pasākumi”, caur kuru mērķa sasniegšanai RO saņēma atbalstu 583,82 tūkst. EUR apmērā. Sniegtā atbalsta rezultātā RO iegādājās dažādas iekārtas un ierīces tehnoloģiskā procesa uzlabošanai, kas veicināja ūdens gada patēriņa samazināšanos uz hektāru, tādējādi sekmējot ūdens resursu ilgtspējīgāku izmantošanu (skat. 5.10. tabulu). Atbalsts netika vērsts uz augsnes aizsardzību, biotopu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, ainavu saglabāšanu, klimata pārmaiņu mazināšanu, gaisa kvalitātes saglabāšanu un atkritumu samazināšanu. Ietekmes rādītājs liecina, ka darbības programmu pasākumu atbalsts ir daļēji sekmējis vides saglabāšanu un aizsardzību, jo RO biedriem ir samazinājies vienīgi kopējais ūdens gada patēriņš. Arī RO skatījumā darbības programmu pasākumu atbalsts ir sekmējis vides saglabāšanu un aizsardzību (skat. 7. pielikuma 6.att.).

6. SECINĀJUMI UN IETEIKUMI (PROVIZORISKI)

Secinājumi

1. Laika posmā no 2012. - 2018. gadam augļu un dārzeņu RO darbības programmu ietvaros saņēma atbalstu 7,28 milj. EUR apmērā. Lielākais atbalsts (40% apmērā) tika vērsts uz RO biedru *produktu kvalitātes paaugstināšanu un saglabāšanu*, mazāk pievēršoties pasākumiem, kas saistīti ar produktu tirdzniecības, komercvērtības un noieta veicināšanu, kā arī vides aizsardzību un saglabāšanu. Mazākais atbalsts (1% apmērā) tika novirzīts apmācību un paraugprakses nodrošināšanai. Nevienā no pārskata gadiem RO nav izvēlējušās īstenot pasākumus, kas saistīti ar pētniecību un eksperimentālo ražošanu, kā arī ar krīžu novēršanu un pārvarēšanu, ko var skaidrot ar RO rīcībā nepietiekamiem cilvēkresursiem un ekonomiska pamatojuma trūkumu pasākuma izvēlei. Pasākumu ietvaros galvenokārt tika iegādāti dažādi pamatlīdzekļi (vidēji 72% no kopējā atbalsta), tādējādi RO biedriem sniedzot iespēju atjaunot un modernizēt to rīcībā esošo materiāli tehnisko bāzi un infrastruktūru. Lielāko daļu (96%) atbalsta saņēma dārzeņu RO, pie tam visos pasākumos, bet stipri mazāku atbalstu (4%) guva augļu RO, ko var skaidrot ar dažādiem RO statusa iegūšanas laikiem.
2. Darbības programmu pasākumu atbalsts sekmēja lauksaimniecības produktu TKO vispārīgo mērķu labāku sasniegšanu - augļu un dārzeņu RO konkurētspējas un biedru statusa pievilcības uzlabošanu, kā arī vides saglabāšanu un aizsardzību. Savukārt TKO konkrēto mērķu sasniegšana gūtā atbalsta ietekmē nav bijusi tik viennozīmīga. Pasākumu ietvaros RO veiktās darbības nav pietiekoši veicinājušas biedru produkcijas laišanu tirgū, produkcijas pielāgošanu pieprasījumam, RO biedru ražošanas izmaksu optimizāciju, kā arī piedāvājuma koncentrāciju, kas liecina par to, ka RO veiktās darbības nav bijušas pietiekoši efektīvas attiecībā uz minēto TKO konkrēto mērķu sasniegšanu. Pasākumu atbalsts ir sekmējis citu TKO konkrēto mērķu sasniegšanu - RO biedru produktu komerciālās vērtības palielināšanos un ražotāju cenu stabilizēšanos, kas nozīmē to, ka RO veiktie ieguldījumi šo konkrēto mērķu sasniegšanā no RO puses bija efektīvi.
3. Augļu un dārzeņu RO darbības programmās izvēlētie pasākumi gadu no gada ir līdzīgi, kas liecina par to pastāvošajām nemainīgajām problēmām un vajadzībām. Pasākumos sniegtais atbalsts RO pietiekoši nesekmē Latvijas augļu un dārzeņu nozares SVID analizē norādīto vājo pušu mazināšanos – ražošanas izmaksu palielināšanās, zema gala produkta vērtība, ienākumu samazināšanās, mārketinga trūkums, profesionālās izglītības trūkums dārzkopības jomā, speciālistu trūkums augu aizsardzībā un agroķīmijā, nepietiekamas uzņēmumu vadītāju un darbinieku profesionālās zināšanas, neefektīva resursu un ražošanas atlikumu apsaimniekošana, u.c. RO īstenotās darbības pasākumu ietvaros bija lietderīgas un atbilstošas RO biedru vajadzībām un iespējām. Augļu un dārzeņu RO veiktie ieguldījumi atbilst vajadzībām, kas minētas darbības programmu attiecīgajos MK noteikumos. Darbības programmas pasākumi savstarpēji nepārklājas ar citiem augļu un dārzeņu RO darbības programmas pasākumiem.
4. RO un tās biedru saimnieciskās darbības rezultātus 2012.-2018. gadā, līdz ar to arī TKO mērķu sasniegšanu, lielā mērā ietekmēja veiktās investīcijas materiāli tehniskās bāzes un infrastruktūras iegādē un modernizēšanā, kas palielināja uzņēmēju izmaksas, un nelabvēlīgie laikapstākļi 2017. un 2018. gadā. Lauksaimniecības produktu TKO mērķu sasniegšanu ietekmēja arī atbalsta saņemšanas laiks - augļu RO sakarā ar vēlāku RO stausa iegūšanas laiku atbalstu saņēma daudz vēlāk un mazāku nekā tas bija dārzeņu RO. Turpmāk mērķu pilnīgāku sasniegšanu var kavēt arī 2019. gada pavasara salnu radītās sekas uz augļkopībā darbojošos uzņēmēju augļu kvalitāti, un darbaspēka trūkums un loģistikas problēmas.

5. Augļu un dārzeņu Darbības programmas pasākumi kopumā ir saskaņoti ar citiem ES un Latvijas valsts atbalsta instrumentiem. Darbības programmas un LAP pasākumi ir savstarpēji papildinoši, ļaujot RO un to biedriem izvēlēties piemērotākos. Pasākumu izvēli nosaka biedru prioritātes un finanšu resursu pieejamība.
6. RO darbības analīzi un Darbības programmas rezultātu izvērtējumu būtiski apgrūtina nepilnīgā informācija LAD datu bāzē. Par vairākiem gadiem nebija pieejami rezultāta un ietekmes rādītāji. Tāpat sakarā ar izmaiņām atskaišu formās daļa rādītāju pa gadiem nav salīdzināmi.

7.

Ieteikumi

1. Strādājot pie Stratēģijas izstrādes nākošajam plānošanas periodam būtu vēlams:

- norādīt ar kādiem darbības programmu pasākumiem būtu sasniedzami stratēģijā definētie virzieni;
 - raugoties no plānošanas un novērtēšanas aspekta, stratēģijas virzieni būtu nosakāmi konkrētāki, vienlaikus tajos neminot ļoti līdzīgus vai pretrunīgus mērķus;
 - stratēģijā iekļautie darbības programmas pasākumiem norādītie lauksaimniecības produktu TKO vispārīgie un konkrētie mērķi būtu precizējami atbilstoši ES noteiktajam regulējumam (Regulā Nr. 2017/892 definētajiem mērķiem);
 - stratēģiju virzienu un lauksaimniecības TKO mērķu sasniegšanas pakāpes novērtēšanai būtu jāparedz attiecīgi rādītāji un sasniedzamās vērtības atbilstošajā plānošanas periodā;
 - vēlams pārdomāt Latvijas augļu un dārzeņu nozares SVID analīzi (īpaši vājās puses un draudus), no kuras vadoties tiek definētas nozares vajadzības un iespējas;
 - saskaņot Stratēģiju plānošanas periodu un augļu un dārzeņu RO darbības programmu īstenošanas laiku.
2. Lauksaimniecības produktu TKO mērķu labākai pārvaldībai, Latvijas augļu un dārzeņu nozares konkurētspējas sekmēšanai un RO attīstības veicināšanai būtu vēlams:
- ES līmenī rosināt ideju palielināt maksimālo attiecināmo izmaksu apmēru tiem pasākumiem, kas saistīti ar pētniecību un eksperimentālo ražošanu, apmācībām un paraugprakses apmaiņu, krīžu novēršanu un pārvarēšanu, vides aizsardzību un RO administrēšanu, tādējādi sekmējot inovācijas, zināšanu pārnesi un ieviešanu ražošanā, mazinot uzņēmējdarbības riskus, kā arī veicinot vides ilgtspēju un nodrošinot RO stabilu darbību;
 - noteikt labvēlīgākus atbalsta aprēķināšanas nosacījumus mazajām un no jauna izveidotām augļu un dārzeņu RO, nosakot lielāku likmi par pašreizējo 4,1% no RO pārdotās produkcijas apjoma. Tādējādi tiktu radīta iespēja jaunizveidotajām RO būtiskāk stiprināt savu biedru konkurētspēju, kas arī vairotu RO pievilcību;
 - precizēt MK noteikumus Nr. 621, norādot tajos augļu un dārzeņu RO obligāti īstenojamo darbības programmu pasākumu skaitu, ar kuriem plānots sasniegt Regulas Nr. 1308/2013 152. panta 1. punkta c) apakšpunktā un 33. panta 1. un 3. punktā minētos mērķus;
 - sadarbībā ar ZM padotībā vai pārraudzībā esošajām institūcijām rīkot informatīvus seminārus par RO atbalsta iespējām un vispārējo situāciju Latvijas augļu un dārzeņu nozarē, tādējādi sekmējot aktuālās informācijas apriti un sadarbības veidošanos nozares dalībnieku starpā;
 - augļu un dārzeņu RO nodrošināt apstākļus, lai to biedri varētu vairāk kooperēties un vienoties kopīgu mērķu pilnīgākā sasniegšanā, vienlaikus sniedzot visaptverošu informāciju par RO sasniegtajiem darbības rezultātiem, turpmākajiem nākotnes plāniem un biedru iespējām;

- izstrādājot Stratēģiju, būtu jāpievērš uzmanība saskaņotībai un papildinātībai ar citiem atbalsta instrumentiem, it īpaši LAP. Ņemot vērā augļu un dārzeņu Darbības programmas ierobežotos resursus, būtu vēlams šīs programmas atbalstu virzīt pirmām kārtām nozares attīstībai prioritāro mērķu sasniegšanai, un tādiem pasākumiem, kuri būtu aktuāli vairākiem RO biedriem. Privātās investīcijas materiālos aktīvos prioritāri varētu veikt caur LAP, un vienīgi gadījumos, ja tās sniedz labumu plašākam RO biedru lokam, paredzēt iespēju veikt caur darbības programmu;
- augļu un dārzeņu RO darbības programmu atbalstu vairāk būtu jāvērs uz mārketinga aktivitāšu veikšanu, ar kuru palīdzību varētu sekmēt labāku produkcijas realizāciju un jaunu noieta tirgu un kanālu apgūšanu, tādējādi mazinot tādas nozīmīgas nozares SVID analīzē norādītās vājās puses kā: ražošanas izmaksu palielināšanās, zema gala produkta vērtība, ienākumu samazināšanās, u.c. Atbalsts būtu jāatvēl arī pētniecībai un eksperimentālai ražošanai, kā arī nozīmīgām biedru apmācībām un paraugprakses apmaiņai, lai sekmētu inovāciju rašanos un konkurētspējas uzlabošanas;
- vēlams izveidot un regulāri uzturēt datubāzi par augļu un ražotāju RO un tās biedru saimnieciskās darbības un finanšu rezultātiem, tādējādi pilnveidojot darba procesu pie Latvijas augļu un dārzeņu nozares politikas plānošanas un īstenošanas.

PIELIKUMI

1. pielikums

Stratēģijā noteikto virzienu atbilstība Reguls Nr. 1308/2013 noteiktajiem augļu un dārzeņu RO mērķiem

Regulas Nr. 1308/2013 pants	Lauksaimniecības produktu TKO mērķi augļu un dārzeņu RO	Latvijas izvēlētie stratēģijas virzieni RO darbības programmām			
		Attīstīt ražošanas plānošanu atbilstoši tirgus pieprasījumam gan kvantitātes, gan kvalitātes ziņā, veicinot produkcijas kvalitātes nodrošināšanu vai paaugstināšanu atbilstoši patērētāju vēlmēm	Paaugstināt produktu komercvērtību un uzlabot tirdzniecību, koncentrējot piedāvājumu, optimizējot ražošanas izmaksas, t.sk. veicinot pētniecību, eksperimentālo ražošanu, kā arī savstarpējo kooperāciju	Veicināt apmācību un paraugprakses apmaiņas darbības RO un tās biedriem, kā arī attīstīt krīžu novēršanas un pārvarēšanas pasākumus, kā rezultātā optimizējot ražošanas izmaksas un stabilizētu ražotāju cenas	Īstenot pasākumus vides jomā
33. panta 1. un 3. punkts (augļu un dārzeņu RO darbības programmas mērķi)	ražošanas plānošana, tostarp ražošanas un patēriņa prognozēšana un turpmāki pasākumi;	x			
	gan svaigu, gan pārstrādātu produktu kvalitātes uzlabošana;	x			
	produktu komerciālās vērtības paaugstināšana;		x		
	svaigu vai pārstrādātu produktu noieta veicināšana;		x		
	vides pasākumi, īpaši tādi, kas ir saistīti ar ūdeni, un videi nekaitīgas ražošanas metodes, ietverot bioloģisko lauksaimniecību;				x
	krīžu novēršana un pārvarēšana: a) investīcijas, kas tirgū laistā apjoma pārvaldību padara efektīvāku; b) mācību pasākumi un paraugprakses apmaiņa; c) noieta veicināšana un saziņa gan preventīvos nolūkos, gan krīzes laikā; d) atbalsts kopējo fondu izveidošanas administratīvo izmaksu segšanai; e) vajadzības gadījumā augļu dārzu vēltreizēja apstādīšana pēc tam, kad tie pēc dalībvalsts kompetentās iestādes rīkojuma obligātā kārtā tika izarti veselības vai fītosanitāru apsvērumu dēļ; f) produktu izņemšana no tirgus; g) augļu un dārzeņu ražas priekšlaicīga novākšana vai ražas nenovākšana; h) ražas apdrošināšana.			x	

1.pielikuma turpinājums

Regulas Nr. 1308/2013 pants	Lauksaimniecības produktu TKO mērķi augļu un dārzeņu RO	Latvijas izvēlētie stratēģijas virzieni RO darbības programmām			
		Attīstīt ražošanas plānošanu atbilstoši tirgus pieprasījumam gan kvantitātes, gan kvalitātes ziņā, veicinot produkcijas kvalitātes nodrošināšanu vai paaugstināšanu atbilstoši patērētāju vēlmēm	Paaugstināt produktu komercvērtību un uzlabot tirdzniecību, koncentrējot piedāvājumu, optimizējot ražošanas izmaksas, t.sk. veicinot pētniecību, eksperimentālo ražošanu, kā arī savstarpējo kooperāciju	Veicināt apmācību un paraugprakses apmaiņas darbības RO un tās biedriem, kā arī attīstīt krīžu novēršanas un pārvarēšanas pasākumus, kā rezultātā optimizējot ražošanas izmaksas un stabilizētu ražotāju cenas	Īstenot pasākumus vides jomā
152. panta 1. punkta c) apakšpunkts (RO mērķi-uzdevumi)	nodrošināt, lai ražošanu plānotu un pielāgotu pieprasījumam, jo īpaši kvalitātes un kvantitātes ziņā;	x			
	koncentrēt piedāvājumu un laist tirgū organizācijas biedru saražotos produktus, tostarp izmantojot tiešo pārdošanu;		x		
	optimizēt ražošanas izmaksas un atdevi no ieguldījumiem, reaģējot uz vides un dzīvnieku labturības standartiem, un stabilizēt ražotāju cenas;		x		
	pētīt ilgtspējīgas ražošanas metodes, inovatīvu praksi, ekonomikas konkurētspēju un tirgus norises un izstrādāt ierosmes šajā sakarā;		x		
	veicināt videi nekaitīgus audzēšanas paņēmienus un ražošanas metodes, kā arī atbilstīgus dzīvnieku labturības paņēmienus un metodes un sniegt tehnisko palīdzību to izmantošanai;				x
	veicināt ražošanas standartus un sniegt tehnisko palīdzību to izmantošanai, uzlabot produktu kvalitāti un izstrādāt produktus ar aizsargātiem cilmes vietu nosaukumiem, ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm vai ar valsts kvalitātes marķējumu;	x			
	apsaimniekot blakusproduktus un atkritumus, jo īpaši, lai aizsargātu ūdens un augsnes kvalitāti un ainavu un saglabātu vai veicinātu bioloģisko daudzveidību;				x
	veicināt dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un klimata pārmaiņu seku mazināšanu;				x
	izstrādāt iniciatīvas noieta veicināšanas un tirdzniecības jomā;		x		
	pārvaldīt kopējos fondus, kas minēti saistībā ar darbības programmām augļu un dārzeņu nozarē, kā minēts šīs regulas 31. panta 2. punktā un saskaņā ar 36. pantu Regulā (ES) Nr. 1305/2013;				x
sniegt nepieciešamo tehnisko palīdzību nākotnes līgumu vai darījumu tirgu un apdrošināšanas shēmu izmantošanai.				x	

Datu avots: izveidots pēc Regulas Nr. 1308/2013 un Stratēģijām 2011-2017 un 2017-2023.

2. pielikums

Pasākumu atbilstība vispārīgajiem un konkrētajiem mērķiem

MK noteikumi Nr. 621 norādītie darbības programmas pasākumi, lai sasniegtu Regulas Nr. 1308/2013 33. panta 1. punktā minētos mērķus	VISPĀRĪGIE MĒRĶI		KONKRĒTIE MĒRĶI	
	Īstenošanas regulā Nr. 2017/892	Stratēģijā	Īstenošanas regulā Nr. 2017/892	Stratēģijā
Ražošanas plānošana	Konkurētspējas uzlabošana	Palielināt RO konkurētspēju	- Piedāvājuma koncentrācijas veicināšana - Biedru saražotās produkcijas tirgū laišanas veicināšana - Produkcijas pielāgošana pieprasījumam kvalitātes un kvantitātes ziņā	- Optimizēt ražošanas izmaksas. - Palielināt RO ietekmi tirgū, nodrošinot tirgus pieprasījumu gan kvalitātes, gan kvantitātes ziņā. - Palielināt pircēju apmierinātību ar RO piedāvājumu.
Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana	Ražotāju organizācijas biedra statusa pievilcības palielināšana	Palielināt RO pievilcību ražotāju vidū Samazināt ražošanas atlikumu daudzumu*	- Produktu komerciālās vērtības paaugstināšana - Zināšanu veicināšana un cilvēkpotenciāla paaugstināšana	- Optimizēt ražošanas izmaksas. - Paaugstināt produktu komercvērtību. - Palielināt RO ietekmi tirgū, nodrošinot tirgus pieprasījumu gan kvalitātes, gan kvantitātes ziņā. - Paaugstināt pircēju apmierinātību ar RO piedāvājumu, saglabājot to uzticību RO produkcijai.
Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana				- Palielināt RO produkcijas tirgus daļu. - Nodrošināt produkcijas ražošanu atbilstoši tirgus pieprasījumam gan kvalitātes, gan kvantitātes ziņā. - Palielināt RO produkcijas vidējo vērtību. - Nodrošināt jaunus vai alternatīvus tirgus produktiem, kas iepriekš tirgū nebija vai arī bija nepietiekošā daudzumā. - Palielināt pircēju zināšanas par augļu un dārzeņu pozitīvo ietekmi uz veselību.
Pētniecība un eksperimentālā ražošana				- Palielināt RO produkcijas tirgus daļu. - Ražot produkciju atbilstoši tirgus pieprasījumam. - Palielināt RO produkcijas vidējo vērtību. - Nodrošināt jaunus vai alternatīvus tirgus produktiem, kas iepriekš tirgū nebija vai arī bija nepietiekošā daudzumā.
Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības				- Palielināt RO biedru un ražošanas personāla zināšanas par RO produktu ražošanas un mārketinga jautājumiem.
Krīžu novēršana un pārvarēšana				- Stabilizēt ražotāju cenas un samazināt ienākumu svārstības. - Apmācīti RO biedri un personāls krīžu vadībā. - Izveidota ražas apdrošināšanas sistēma un atbalsta fondi, lai aizsargātu biedru ienākumus. - Ieviesti pasākumi, lai noteiktu pieprasījuma vai cenu svārstības.

2.pielikuma turpinājums

MK noteikumi Nr. 621 norādītie darbības programmas pasākumi, lai sasniegtu Regulas Nr. 1308/2013 33. panta 1. punktā minētos mērķus	VISPĀRĪGIE MĒRĶI		KONKRĒTIE MĒRĶI	
	Īstenošanas regulā Nr. 2017/892	Stratēģijā	Īstenošanas regulā Nr. 2017/892	Stratēģijā
Vides aizsardzības pasākumi	Vides saglabāšana un aizsardzība: a) Ūdens kvalitāte b) Ūdens resursu ilgtspējīga izmantošana c) Klimata pārmaiņu mazināšana	Palielināt RO konkurētspēju Palielināt RO pievilcību ražotāju vidū	- Augsnes aizsardzības veicināšana - Ūdens kvalitātes saglabāšanas un uzlabošanas veicināšana - Ūdens resursu ilgtspējīgas izmantošanas veicināšana - Dzīvotņu un bioloģiskās daudzveidības aizsardzības un ainavas saglabāšanas veicināšana - Klimata pārmaiņu mazināšanas veicināšana - Saražoto atkritumu apjoma samazināšana	Vides saglabāšanas un aizsardzības veicināšana: - augsnes aizsardzība; - ūdens kvalitātes saglabāšana vai uzlabošana; - ūdens resursu ilgtspējīga izmantošana; - biotopu un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība; - klimata pārmaiņu mazināšana; - atkritumu apjomu samazināšana; - ilgtspējīga enerģijas izmantošana.
Regulas Nr. 2017/891 III pielikuma 2. punkta "a" apakšpunktā minētās izmaksas (<i>administrēšanas izmaksas</i>)	Konkurētspējas uzlabošana Ražotāju organizācijas biedra statusa pievilcības palielināšana	nav norādīts	- Piedāvājuma koncentrācijas veicināšana - Biedru saražotās produkcijas tirgū laišanas veicināšana - Produkcijas pielāgošana pieprasījumam kvalitātes un kvantitātes ziņā - Produktu komerciālās vērtības paaugstināšana - Zināšanu veicināšana un cilvēkpotenciāla paaugstināšana	nav norādīts

*Piezīme: Stratēģijā norādītais vispārīgais mērķis "Samazināt ražošanas atlikumu daudzumu" attiecināts tikai uz pasākumu "Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana". **Sarkanā krāsā** norādīti mērķi, kas neparādās Regulā Nr. 2017/892. Savukārt **pelēkā krāsā** norādīti mērķi, kas pēc būtības atbilst Regulas Nr. 2017/892 definētajiem mērķiem, taču formulējuma ziņā tie ir koriģēti.

Datu avots: izveidots pēc MK noteikumiem Nr. 621, Regulas Nr. 2017/892 un Stratēģijām 2011-2017 un 2017-2023.

3. pielikums

Augļu un dārzeņu RO īstenotie pasākumi un apakšpasākumi 2012.-2017. gada darbības programmās

Darbības programmas pasākumi, lai sasniegtu Regulas Nr. 1308/2013 33. panta 1. punktā minētos mērķus	MK noteikumu pants		Augļu un dārzeņu īstenoto pasākumu darbību skaits							
			2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	
Ražošanas plānošana	37.1.1.	35.1.1.								
	37.1.2.	35.1.2.					14	12	21	
	37.1.3.	35.1.3.					1	1		
	37.1.4.	35.1.4.					6	2	3	
	37.1.5.	35.1.5.					3	5	1	
	37.1.6.	35.1.6.					2	3	3	
	37.1.7.	35.1.7.								
	37.1.8.	35.1.8.							1	
		35.1.9.						2	6	
		35.1.10.								
Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana	37.2.1.	35.2.1.					1	5	14	
	37.2.2.	35.2.2.					3	1	1	
	37.2.3.	35.2.3.					1	2	1	
	37.2.4.	35.2.4.								
	37.2.5.	35.2.5.					7	6	7	
	37.2.6.	35.2.6.					2	2	1	
	37.2.7.	35.2.7.							1	
	37.2.8.	35.2.8.					1	1		
	37.2.9.	35.2.9.					1	1		
	37.2.10.									
	37.2.11.	35.2.10.								
	37.2.12.	35.2.11.					2	2	2	
	37.2.13.						1	2		
		35.2.12.								
	35.2.13.									

3.pielikuma turpinājums

Darbības programmas pasākumi, lai sasniegtu Regulas Nr. 1308/2013 33. panta 1. punktā minētos mērķus	MK noteikumu pants		Augļu un dārzeņu īstenoto pasākumu darbību skaits							
			2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	
Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana	37.3.1.	35.3.1.	LAD netika uzkrāti detalizēti kontroles lapu dati					3	3	
	37.3.2.								1	
	37.3.3.	35.3.2.						1		
	37.3.4.	35.3.3.								
	37.3.5.	35.3.4.						1		1
	37.3.6.	35.3.5.							1	
	37.3.7.	35.3.6.								
	37.3.8.	35.3.7.								1
	37.3.9.	35.3.8.								
	37.3.10.	35.3.9.								
	37.3.11.	35.3.10.								
	37.3.12.	35.3.11.							1	
	37.3.13.	35.3.12.						2	1	1
	35.3.13.						1	1		
Pētniecība un eksperimentālā ražošana	37.4.1.	35.4.1.								
	37.4.2.	35.4.2.								
	37.4.3.	35.4.3.								
	37.4.4.	35.4.4.								
	37.4.5.	35.4.5.								
Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības	37.5.1.									
	37.5.2.	35.5.1.								
	37.5.3.	35.5.2.					3		1	
	35.5.3.						2			
Krīžu novēršana un pārvarēšana	37.6.1.	35.6.1.								
	37.6.2.	35.6.2.								
	37.6.3.	35.6.3.								
	37.6.4.	35.6.4.								
	37.6.5.	35.6.5.								
	37.6.6.									

Piezīme: MK noteikumu Nr. 621 35.5. pantā pasākumam “Apmācībai un paraugprakses apmaiņas darbībai” nav iekļauts apakšpasākums (35.5.3. pants), lai gan šo pašu noteikumu 62.12.pantā ir atsauce uz šo apakšpasākumu un to īsteno RO.

3.pielikuma turpinājums

Darbības programmas pasākumi, lai sasniegtu Regulas Nr. 1308/2013 33. panta 1. punktā minētos mērķus	MK noteikumu pants		Augļu un dārzeņu īstenoto pasākumu darbību skaits							
			2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	
Vides aizsardzības pasākumi	37.7.1.	35.7.1.	LAD netika uzkrāti detalizēti kontroles lapu dati							
		35.7.2.								
	37.7.2.	35.7.3.								
	37.7.3.	35.7.4.								
	37.7.4.	35.7.5.						1		
	37.7.5.	35.7.6.								
	37.7.6.	35.7.7.								
	37.7.7.	35.7.8.								
	37.7.8.	35.7.9.								
	37.7.9.	35.7.10.								
	37.7.10.	35.7.11.								
	37.7.11.	35.7.12.							2	
	37.7.12.	35.7.13.						1	2	2
		35.7.14.								
		35.7.15.								
		35.7.16.								
		35.7.17.								
	37.7.14.	35.7.18.						1	2	2
	37.7.15.	35.7.19.								
	37.7.16.	35.7.20.								
	37.7.17.	35.7.21.								
	37.7.13.	35.7.22.						1	2	
		35.7.23.								
Regulas Nr. 2017/891 III pielikuma 2. punkta "a" apakšpunktā minētās izmaksas	27.8.	24.8.					2	5	5	

Datu avots: izveidots pēc LAD datiem, MK noteikumiem Nr. 361 un MK noteikumiem Nr. 621.

4. pielikums

Augļu un dārzeņu RO darbības programmu pasākumu izdevumi no 2012.-2018. gadam (tūkst. EUR)

Pasākums	Kopējie faktiskie izdevumi (tūkst. EUR)							
	KOPĀ	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Ražošanas plānošana	2 396,13	111,16	497,25	357,62	476,40	274,78	339,25	339,67
Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana	2 878,86	99,28	275,38	224,39	509,16	447,21	598,39	725,05
Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana	972,62	8,38	50,81	94,85	111,29	354,12	284,85	68,31
Pētniecība un eksperimentālā ražošana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības	40,14	2,38	14,45	2,07	0,50	12,23	8,50	0,00
Križu novēršana un pārvarēšana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vides aizsardzības pasākumi	583,82	0,00	123,81	75,28	62,93	80,49	174,57	66,74
Administrēšanas izmaksas	404,26	0,00	22,36	24,92	24,45	25,50	28,74	278,28
KOPEJIE IZDEVUMI	7 275,83	221,21	984,06	779,14	1 184,73	1 194,34	1 434,31	1 478,06

Datu avots: izveidots pēc ZM datiem.

5. pielikums

Augļu un dārzeņu RO īstenotie pasākumi 2012.-2017. gada darbības programmās

Pasākums	Darbības veids	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Darbības, kuru mērķis ir ražošanas plānošana	a) Pamatlīdzekļu iegāde	111 165	366 250	355 160	468 636	251 962	247 621	328 632
	b) Citi pamatlīdzekļu ieguves veidi, tostarp noma, īre un pirkumnomas	0	0	0	0	13 468	83 267	0
	c) Citas darbības	0	130 998	2 459	7 760	9 353	8 365	11 035
Darbības, kuru mērķis ir produkta kvalitātes paaugstināšana vai saglabāšana	a) Pamatlīdzekļu iegāde	86 461	257 021	95 479	375 357	321 282	447 350	723 215
	b) Citi pamatlīdzekļu ieguves veidi, tostarp noma, īre un pirkumnomas	0	0	0	0	24 719	0	0
	c) Citas darbības	12 815	18 360	128 907	133 799	101 214	151 040	1 839
Darbības, kuru mērķis ir tirdzniecības uzlabošana	a) Pamatlīdzekļu iegāde	5 874	9 803	0	13 000	238 100	146 226	68 000
	b) Citi pamatlīdzekļu ieguves veidi, tostarp noma, īre un pirkumnomas	0	0	0	0	31 745	47 033	0
	c) Pārdošanas veicināšanas un komunikācijas darbības (izņemot tās, kas saistītas ar krīžu novēršanu un pārvarēšanu)	0	41 008	9 772	9 447	0	319	309
	d) Citas darbības	2 510	0	85 082	88 846	84 277	91 272	0
Pētniecība un eksperimentālā ražošana	a) Pamatlīdzekļu iegāde	0	0	0	0	0	0	0
	b) Citi pamatlīdzekļu ieguves veidi, tostarp noma, īre un pirkumnomas	0	0	0	0	0	0	0
	c) Citas darbības	0	0	0	0	0	0	0
Apmācību darbības (izņemot tās, kas saistītas ar krīžu novēršanu un pārvarēšanu) un/vai darbības, kuru mērķis ir veicināt konsultāciju pakalpojumu pieejamību	a) Bioloģiskā ražošana	0	669	0	0	0	0	0
	b) Integrētā ražošana vai integrētā kaitēkļu apkarošana	0	0	0	0	0	0	0
	c) Citi vides jautājumi	0	0	0	0	0	0	0
	d) Izsekojamība	0	0	0	0	0	0	0
	e) Produktu kvalitāte, ieskaitot pesticīdu atliekas	0	0	0	0	0	0	0
	f) Citi jautājumi	2 383	13 783	2 074	500	12 230	8 502	0
Krīžu novēršanas un pārvarēšanas darbības	a) Izņemšana no tirgus	0	0	0	0	0	0	0
	b) Priekšlaicīga augļu un dārzeņu ražas novākšana vai nenovākšana	0	0	0	0	0	0	0
	c) Pārdošanas veicināšanas un komunikācijas darbības	0	0	0	0	0	0	0
	d) Apmācību darbības	0	0	0	0	0	0	0
	e) Ražas apdrošināšana	0	0	0	0	0	0	0
	f) Atbalsts savstarpējā atbalsta fondu izveides administratīvo izmaksu segšanai	0	0	0	0	0	0	0
	g) Investīcijas, kas tirgū laistā apjoma pārvaldību padara efektīvāku			0	0	0	0	0
	h) Augļu dārzeņu vērtēšanas apstādīšana, kas vajadzīga pēc obligātas izaršanas veselības vai fitosanitāru apsvērumu dēļ			0	0	0	0	0
				darbības veids nebija pieejams				

5.pielikuma turpinājums

Pasākums	Darbības veids		2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	
Darbības vides jomā	a) Pamatlīdzekļu iegāde		0	60 082	2 155	0	5 161	114 214	0	
	b) Citi pamatlīdzekļu ieguves veidi, tostarp noma, īre un pirkumnoma		0	0	0	0	0	0	0	
	c) Citas darbības	(1) Ražošana	i) Bioloģiskā ražošana	0	63 729	69 424	62 933	75 326	60 261	66 204
			ii) Integrētā ražošana	0	0	0	0	0	0	0
			iii) Uzlabota ūdens resursu izmantošana un/vai apsaimniekošana, ieskaitot ūdens ekonomiju un nosusināšanu	0	0	3 700	0	0	0	0
			iv) Darbības augsnes aizsardzībai (piemēram, darba metodes, lai novērstu/mazinātu augsnes eroziju, augu sega, vidi saudzējoša lauksaimniecība, mulčēšana)	0	0	0	0	0	0	0
			v) Darbības bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgu biotopu ierīkošanai vai uzturēšanai vai ainavas saglabāšanai, ieskaitot kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu	0	0	0	0	0	0	538
			vi) Energotaupības pasākumi	0	0	0	0	0	0	0
			vii) Darbības, kas saistītas ar atkritumu rašanās samazināšanu un atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanu	0	0	0	0	0	0	0
			viii) Citas darbības	0	0	0	0	0	95	0
(2) Transports		0	0	0	0	0	0	0		
(3) Tirdzniecība		0	0	0	0	0	0	0		
Citas darbības	a) Pamatlīdzekļu iegāde		0	0	0	0	0	0	0	
	b) Citi pamatlīdzekļu ieguves veidi, tostarp noma, īre un pirkumnoma		0	0	0	0	0	0	0	
	c) Citas darbības		0	22 356	24 924	24 451	25 499	28 742	278 284	
KOPĒJIE IZDEVUMI			221 208	984 059	779 137	1 184 729	1 194 337	1 434 306	1 478 056	

Datu avots: izveidots pēc ZM datiem.

Aptaujas anketa augļu un dārzeņu ražotāju organizācijām

APTAUJAS ANKETA augļu un dārzeņu RAŽOTĀJU ORGANIZĀCIJĀM

Agroresursu un Ekonomikas institūts Zemkopības ministrijas pasūtīta pētījuma "Augļu un dārzeņu nozares ražotāju organizāciju ilgtspējas, ražošanas efektivitātes un tirgus varas stiprināšanas (2013.-2018. gads) izpēte" ietvaros veic aptauju, lai noskaidrotu ražotāju organizāciju viedokli par augļu un dārzeņu nozares attīstību Latvijā.

Anketas dati tiks apkopoti un publiskoti vispārinātā veidā (individuālie rezultāti netiks izpausti). Jūsu atbildes ir svarīgas turpmāko lēmumu pieņemšanā! Lūdzu, atzīmējiet atbilstošākos atbilžu variantus, kā arī skaitļus un paskaidrojošo tekstu, kur tas nepieciešams! Atsevišķos jautājumos iespējami vairāki atbilžu varianti. Neskaidrību gadījumā zvanīt Inesei Biukšānei uz mob.: 29566569.

Anketa satur 12 jautājumus, un tās aizpildīšanas laiks ir aptuveni 15-20 minūtes. Anketu lūgums aizpildīt līdz 2020. gada 23. oktobrim!

* Nepieciešams

Norādiet, kuru augļu/dārzeņu ražotāju organizāciju Jūs pārstāvat! *

(tas nepieciešams, lai identificētu, kura ražotāju organizācija ir/nav aizpildījusi aptaujas anketu)

- KS "Mūsmāju dārzeni"
- KS "Baltijas dārzeni"
- LPKS "Baltijas ogu kompānija"
- LPKS "Zelta ābele"
- LPKS "Augļu nams"

Norādiet savu kontakttālruni! *

Jūsu atbilde

Tālāk

1. lapa no 15

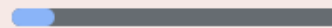
1. Kāpēc tika izveidota Jūsu augļu/dārzeņu ražotāju organizācija? *

Atzīmējiet tikai svarīgākos faktorus!

- Lai iegūtu jaunas zināšanas un pieredzi
- Lai izmantotu kopīgus ražošanas resursus (tehnoloģijas, iekārtas, aprīkojumu, u.c.)
- Lai optimizētu ražošanas izmaksas
- Lai uzlabotu produktu kvalitāti un izsekojamību
- Lai veiksmīgāk realizētu savu produkciju
- Lai apgūtu jaunus noieta tirgus un kanālus
- Lai savlaicīgi novērstu un pārvarētu dažādas krīzes
- Lai sekmētu vides saglabāšanu un aizsardzību (augšnes aizsardzība, ūdens kvalitātes sekmēšana, dzīvotņu un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība, ainavas saglabāšana, atkritumu apsaimniekošana, u.c.)
- Lai labāk apgūtu ES fondu un valsts atbalstu
- Citas: _____

[Atpakaļ](#)

[Tālāk](#)

2. lapa no 15

2. Kādi faktori nosaka to, ka uzņēmēji iesaistās Jūsu nevis kādā citā
augļu/dārzeņu ražotāju organizācijā? *

Atzīmējiet tikai svarīgākos faktoros!

- Tuvs ģeogrāfiskais izvietojums
- Zemas biedra naudas
- Regulāra informācijas un pieredzes apmaiņa
- Pietiekoši attīstīta ražotāju organizācija un tās biedri
- Labas atsauksmes par ražotāju organizācijas darbību
- Ražotāju organizācijā iesaistīti draugi un paziņas
- Citas: _____

[Atpakaļ](#)

[Tālāk](#)

3. lapa no 15

3. Kādi faktori, Jūsaprāt, attur citus uzņēmējus iesaistīties augļu/dārzeņu ražotāju organizācijās? *

Atzīmējiet tikai svarīgākos faktorus!

- Uzņēmēji neredz ieguvumus no iesaistīšanās ražotāju organizācijās
- Spēcīgi uzņēmumi neiesaistās
- Netiek uzņemti mazie uzņēmēji
- Augsta biedru naudas maksa
- Palielinās administratīvais slogs
- Neapmierina ražotāju organizācijas vadība un tās darbība
- Pārāk liela atbildība
- Informācijas trūkums par ražotāju organizāciju darbību Latvijā
- Nav faktoru, kas uzņēmējus atturētu no iesaistīšanās ražotāju organizācijās
- Citas: _____

Atpakaļ

Tālāk

4. lapa no 15

4. Norādiet, kādi faktori, Jūsaprāt, kavē jaunu un stipru ražotāju organizāciju veidošanos Latvijas augļu/dārzeņu nozarē! *

Atzīmējiet tikai svarīgākos faktorus!

- Grūti izpildāmi ražotāju organizāciju atzīšanas kritēriji
- Finansējuma trūkums ražotāju organizāciju uzturēšanai
- Grūtības piesaistīt jaunus biedrus
- Nav izteikta līdera darbu organizēšanai, vadīšanai un viedokļa pārstāvēšanai
- Grūtības vienoties kopīgā mērķī un darbos
- Savstarpējās uzticēšanās trūkums
- Nevēlēšanās dalīties ar finanšu un ražošanas resursiem (tehnoloģijām, ēkām, ceļu infrastruktūru, u.c.), un uzņēmējdarbībai nozīmīgu informāciju
- Nav faktoru, kas kavētu jaunu un stipru ražotāju organizāciju veidošanos Latvijas augļu/dārzeņu nozarē
- Citas: _____

[Atpakaļ](#)

[Tālāk](#)

5. lapa no 15

5. Kas, Jūsaprāt, būtu jāmaina/jāuzlabo, lai Latvijā veicinātu augļu/dārzeņu ražotāju organizāciju veidošanos un to darbības uzlabošanos? *

Atzīmējiet tikai svarīgākos faktoros!

- Jāatvieglo ražotāju organizāciju atzīšanas kritēriji
- Jāsniedz vairāk informācijas par ražotāju organizāciju darbību un ieguvumiem no tās
- Jāpiesaista kompetenti ražotāju organizāciju vadītāji
- Jānodrošina konkurētspējīgs atalgojums ražotāju organizāciju vadītājiem
- Jānodrošina caurskatāmība par ražotāju organizāciju veiktajām darbībām
- Jāsniedz vairāk informācijas par ES fondu un valsts atbalsta pieejamību ražotāju organizācijām
- Nekas nebūtu jāmaina/jāuzlabo
- Citas: _____

[Atpakaļ](#)

[Tālāk](#)

6. lapa no 15

6. Cik lielā mērā, Jūsaprāt, Darbības programmu pasākumi ietekmē Latvijas augļu/dārzeņu nozares attīstību un konkurētspēju? *

Novērtējiet ietekmi, izmantojot 3 ballu vērtēšanas sistēmu.

	0 – nav ietekmes	1 – maza ietekme	2 – vidēja ietekme	3 – liela ietekme
Uzlabo konkurētspēju	☐	☐	☐	☐
Palielina ražotāju organizācijas biedru statusa pievilcību	☐	☐	☐	☐
Sekmē vides saglabāšanu un aizsardzību	☐	☐	☐	☐

[Atpakaļ](#)

[Tālāk](#)

7. lapa no 15

6.pielikuma turpinājums

7. Kā Jūs vērtējat citu Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) pasākumu līdzšinējo ietekmi uz Latvijas augļu/dārzeņu nozares konkurētspēju? *

Novērtējiet ietekmi, izmantojot 3 ballu vērtēšanas sistēmu.

	0 – nav ietekmes	1 – maza ietekme	2 – vidēja ietekme	3 – liela ietekme
LAP investīciju pasākumi	☐	☐	☐	☐
Platību maksājumi (VPM un ADSI)	☐	☐	☐	☐
Agrovide (arī BLS atbalsts)	☐	☐	☐	☐
Sadarbības projekti	☐	☐	☐	☐

[Atpakaļ](#)

[Tālāk](#)

 8. lapa no 15

6.pielikuma turpinājums

8. Cik lielā mērā, Jūsaprāt, katrs no zemāk minētajiem Darbības programmu pasākumiem ietekmē Jūsu augļu/dārzeņu ražotāju organizāciju un tās biedru attīstību un konkurētspēju? *

Novērtējiet ietekmi, izmantojot 3 ballu vērtēšanas sistēmu.

	0 – nav ietekmes	1 – maza ietekme	2 – vidēja ietekme	3 – liela ietekme
Ražošanas plānošana	☐	☐	☐	☐
Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana	☐	☐	☐	☐
Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana	☐	☐	☐	☐
Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības	☐	☐	☐	☐
Vides aizsardzības pasākumi	☐	☐	☐	☐
Administrēšanas izmaksas	☐	☐	☐	☐

[Atpakaļ](#)

[Tālāk](#)

9. lapa no 15

9. Kādi bija galvenie iemesli, kāpēc Jūsu augļu/dārzeņu ražotāju organizācija nepiedalījās Darbības programmas pasākumā "Pētniecība un eksperimentālā ražošana"? *

Atzīmējiet tikai svarīgākos faktorus!

- Atbalsta ierobežojumi (darbības fonda maksimālo attiecināmo izmaksu apmērs pasākumam ir 30%)
- Intereses trūkums no biedru puses
- Zināšanu trūkums par pasākuma ieviešanu un izpildi
- Nepietiekami cilvēkresursi pasākuma ieviešanai un izpildei
- Grūti izpildāmas MK noteikumu Nr. 621 prasības
- Sadarbības trūkums ar dažādu institūciju pārstāvjiem
- Nebija tādas nepieciešamības
- Citas: _____

Atpakaļ

Tālāk

10. lapa no 15

10. Kādi bija galvenie iemesli, kāpēc Jūsu augļu/dārzeņu ražotāju organizācija nepiedalījās Darbības programmas pasākumā "Krīžu novēršana un pārvarēšana"? *

Atzīmējiet tikai svarīgākos faktorus!

- Atbalsta ierobežojumi (darbības fonda maksimālo attiecināmo izmaksu apmērs pasākumam ir 30%)
- Intereses trūkums no biedru puses
- Zināšanu trūkums par pasākuma ieviešanu un izpildi
- Nepietiekami cilvēkresursi pasākuma ieviešanai un izpildei
- Grūti izpildāmas MK noteikumu Nr. 621 prasības
- Sadarbības trūkums ar dažādu institūciju pārstāvjiem
- Nebija tādas nepieciešamības
- Citas: _____

Atpakaļ

Tālāk

11. lapa no 15

6.pielikuma turpinājums

11. Vai ir kādas aktivitātes, ko Jūs kā augļu/dārzeņu ražotāju organizācija gribētu īstenot caur Darbības programmām, bet to nevarat, jo to neparedz esošā likumdošana? *

Jā

Nē

[Atpakaļ](#)

[Tālāk](#)

 12. lapa no 15

11.1. Lūdzu, nosauciet konkrētas aktivitātes, ko Jūs kā augļu/dārzeņu ražotāju organizācija gribētu īstenot caur Darbības programmām, bet to neparedz attiecīgā likumdošana! *

Jūsu atbilde

[Atpakaļ](#)

[Tālāk](#)

 13. lapa no 15

6.pielikuma turpinājums

12. Norādiet, kādi ir Jūsu augļu/dārzeņu ražotāju organizācijas šī brīža ieguvumi no īstenotajām Darbības programmām? *

Novērtējiet ietekmi, izmantojot 3 ballu vērtēšanas sistēmu.

	0 – nav ietekmes	1 – maza ietekme	2 – vidēja ietekme	3 – liela ietekme
legūtas jaunas zināšanas un pieredze	☐	☐	☐	☐
Izmantoti kopīgi ražošanas resursi (tehnoloģijas, iekārtas, aprīkojumu, u.c.)	☐	☐	☐	☐
Optimizētas ražošanas izmaksas	☐	☐	☐	☐
Uzlabota produktu kvalitāte un izsekojamība	☐	☐	☐	☐
Veiksmīgāk realizēta sava produkcija	☐	☐	☐	☐
Apgūti jauni noieta tirgi un kanāli	☐	☐	☐	☐
Savlaicīgi novērstas un pārvarētas dažādas krīzes	☐	☐	☐	☐
Sekmēta vides saglabāšana un aizsardzība	☐	☐	☐	☐
Labāk apgūts ES fondu un valsts atbalsts	☐	☐	☐	☐

[Atpakaļ](#)

[Tālāk](#)

 14. lapa no 15

Ja ir vēl kas papildināms saistībā ar ražotāju organizāciju darbību, Darbības programmu ieviešanu, augļu/dārzeņu nozares attīstību Latvijā, lūdzu, ierakstiet šeit:

Jūsu atbilde

Atpakaļ

Iesniegt

15. lapa no 15

APTAUJAS ANKETA augļu un dārzeņu RAŽOTĀJU ORGANIZĀCIJĀM

Paldies! Jūsu atbildes tika reģistrētas.

Aptaujas anketa augļu un dārzeņu ražotāju organizāciju biedriem

APTAUJAS ANKETA augļu un dārzeņu ražotāju organizāciju BIEDRIEM

Agroresursu un Ekonomikas institūts Zemkopības ministrijas pasūtīta pētījuma "Augļu un dārzeņu nozares ražotāju organizāciju ilgtspējas, ražošanas efektivitātes un tirgus varas stiprināšanas (2013.-2018. gads) izpēte" ietvaros veic aptauju, lai noskaidrotu ražotāju organizāciju biedru viedokli par augļu un dārzeņu nozares attīstību Latvijā.

Anketas dati tiks apkopoti un publiskoti vispārinātā veidā (individuālie rezultāti netiks izpausti). Jūsu atbildes ir svarīgas turpmāko lēmumu pieņemšanā! Lūdzu, atzīmējiet atbilstošākos atbilžu variantus, kā arī skaitļus un paskaidrojošo tekstu, kur tas nepieciešams! Atsevišķos jautājumos iespējami vairāki atbilžu varianti. Neskaidrību gadījumā zvanīt Inesei Biukšānei uz mob.: 29566569.

Anketa satur 7 jautājumus, un tās aizpildīšanas laiks ir aptuveni 10-15 minūtes. Anketu lūgums aizpildīt līdz 2020. gada 8. novembrim!

* **Nepieciešams**

Norādiet savu uzņēmuma reģistrācijas numuru! *

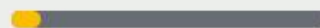
(reģistrācijas numurs ir nepieciešams, lai identificētu, kurš ražotāju organizācijas biedrs ir/nav aizpildījis aptaujas anketu)

Jūsu atbilde

Norādiet savu kontaktāruni! *

Jūsu atbilde

Tālāk

1. lapa no 11

6.pielikuma turpinājums

1. Kādi bija galvenie iemesli, kāpēc nolēmāt iestāties augļu/dārzeņu ražotāju organizācijā? *

Atzīmējiet tikai svarīgākos faktorusus!

- Iespēja iegūt jaunas zināšanas un pieredzi
- Iespēja izmantot kopīgus ražošanas resursus (tehnoloģijas, iekārtas, aprīkojumu, u.c.)
- Iespēja optimizēt ražošanas izmaksas
- Iespēja uzlabot produktu kvalitāti un izsekojamību
- Iespēja veiksmīgāk realizēt savu produkciju
- Iespēja apgūt jaunus noieta tirgus un kanālus
- Iespēja savlaicīgi novērst un pārvarēt dažādas krīzes
- Iespēja sekmēt vides saglabāšanu un aizsardzību (augšnes aizsardzība, ūdens kvalitātes sekmēšana, dzīvotņu un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība, ainavas saglabāšana, atkritumu apsaimniekošana, u.c.)
- Iespēja labāk apgūt ES fondu un valsts atbalstu
- Citas: _____

Atpakaļ

Tālāk

2. lapa no 11

2. Vai Jūsu pārstāvētā augļu/dārzeņu ražotāju organizācija ir pietiekoši ieinteresēta savu biedru darbības uzlabošanā un veicināšanā? *

- Jā
- Nē

Atpakaļ

Tālāk

3. lapa no 11

6.pielikuma turpinājums

2.1. Lūdzu, pamatojiet, kas Jums liek domāt, ka Jūsu pārstāvētā augļu/dārzeņu ražotāju organizācija nav pietiekoši ieinteresēta savu biedru darbības uzlabošanā un veicināšanā! *

Jūsu atbilde

Atpakaļ

Tālāk

4. lapa no 11

3. Norādiet, kādi ir Jūsu kā biedra šī brīža ieguvumi no augļu/dārzeņu ražotāju organizācijas īstenotajām darbībām? *

Atzīmējiet tikai svarīgākos faktorus!

- Iegūtas jaunas zināšanas un pieredze
- Izmantoti kopīgi ražošanas resursi (tehnoloģijas, iekārtas, aprīkojums, u.c.)
- Optimizētas ražošanas izmaksas
- Uzlabota produktu kvalitāte un izsekojamība
- Veiksmīgāk realizēta sava produkcija
- Apgūti jauni noieta tirgi un kanāli
- Savlaicīgi novērstas un pārvarētas dažādas krīzes
- Sekmēta vides saglabāšana un aizsardzība (augšnes aizsardzība, ūdens kvalitāte, dzīvotņu un bioloģiskās daudzveidība, ainavas saglabāšana, atkritumu apsaimniekošana, u.c.)
- Labāk apgūts ES fondu un valsts atbalsts
- Citas: _____

Atpakaļ

Tālāk

5. lapa no 11

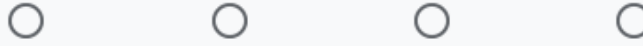
6.pielikuma turpinājums

4. Norādiet, kas var veicināt Jūsu uzņēmuma/saimniecības konkurētspējas paaugstināšanos! *

Novērtējiet ietekmi, izmantojot 3 ballu vērtēšanas sistēmu.

	0 – nav ietekmes	1 – maza ietekme	2 – vidēja ietekme	3 – liela ietekme
Regulāra darbinieku apmācība un kvalifikācijas paaugstināšana	☐	☐	☐	☐
Mācību un pieredzes apmaiņas braucienu organizēšana uz ārvalstīm	☐	☐	☐	☐
Ražošanas izmaksu optimizācija	☐	☐	☐	☐
Inovatīvu tehnoloģiju ieviešana ražošanas procesā	☐	☐	☐	☐
Kvalitatīvas produkcijas ražošana ar augstu pievienotu vērtību	☐	☐	☐	☐
Mārketinga pasākumu īstenošana produkcijas noieta veicināšanai	☐	☐	☐	☐
Jaunu noieta tirgu un kanālu apgūšana	☐	☐	☐	☐
Stipru ražotāju organizāciju izveide	☐	☐	☐	☐

Ciešas
sadarbības
veidošana ar
institūcijām
dažādu jaunu
ideju radīšanā,
inovatīvu
produktu un
tehnoloģiju
izstrādē, pētījumu
izstrādē, u.c.

Atpakaļ

Tālāk

6. lapa no 11

5. Kādi faktori, Jūsaprāt, attur citus uzņēmējus iesaistīties augļu/dārzeņu ražotāju organizācijās? *

Atzīmējiet tikai svarīgākos faktorus!

- Uzņēmēji neredz ieguvumus no iesaistīšanās ražotāju organizācijās
- Spēcīgi uzņēmumi neiesaistās
- Netiek uzņemti mazie uzņēmēji
- Augsta biedru naudas maksa
- Palielinās administratīvais slogs
- Neapmierina ražotāju organizācijas vadība un tās darbība
- Pārāk liela atbildība
- Informācijas trūkums par ražotāju organizāciju darbību Latvijā
- Nav faktoru, kas uzņēmējus atturētu no iesaistīšanās ražotāju organizācijās
- Citas: _____

Atpakaļ

Tālāk

7. lapa no 11

6.pielikuma turpinājums

6. Vai Jūs esat piedalījies Lauku attīstības programmas pasākumos (LAP 2014-2020)? *

- Jā
- Nē

Atpakaļ

Tālāk

8. lapa no 11

7. Kādi faktori visvairāk ietekmēja Jūsu izvēli piedalīties Lauku attīstības programmas pasākumos (LAP 2014-2020)? *

Atzīmējiet tikai svarīgākos faktorusus!

- Pasākumu atbilstība vajadzībām
- Iespēja realizēt jaunas idejas
- Pietiekami augsta atbalsta intensitāte
- Iespēja saņemt atbalstu caur ražotāju organizācijām
- Samērīgs administratīvais slogs
- Pieejamas konsultācijas atbalsta jautājumos
- Citas: _____

Atpakaļ

Tālāk

9. lapa no 11

7. Kādi faktori visvairāk ietekmēja Jūsu izvēli nepiedalīties Lauku attīstības programmas pasākumos (LAP 2014-2020)? *

Atzīmējiet tikai svarīgākos faktorus!

- Pasākumu neatbilstība vajadzībām
- Nevēlēšanās uzņemties saistības
- Lietderīgāk bija izmantot augļu/dārzeņu darbības programmas iespējas
- Sarežģītas prasības un liels administratīvais slogs
- Informācijas trūkums
- Nepietiekamas konsultācijas atbalsta jautājumos
- Citas: _____

Atpakaļ

Tālāk

10. lapa no 11

Ja ir vēl kas papildināms saistībā ar ražotāju organizāciju darbību un augļu/dārzeņu nozares attīstību Latvijā, lūdzu, ierakstiet šeit:

Jūsu atbilde

Atpakaļ

Iesniegt

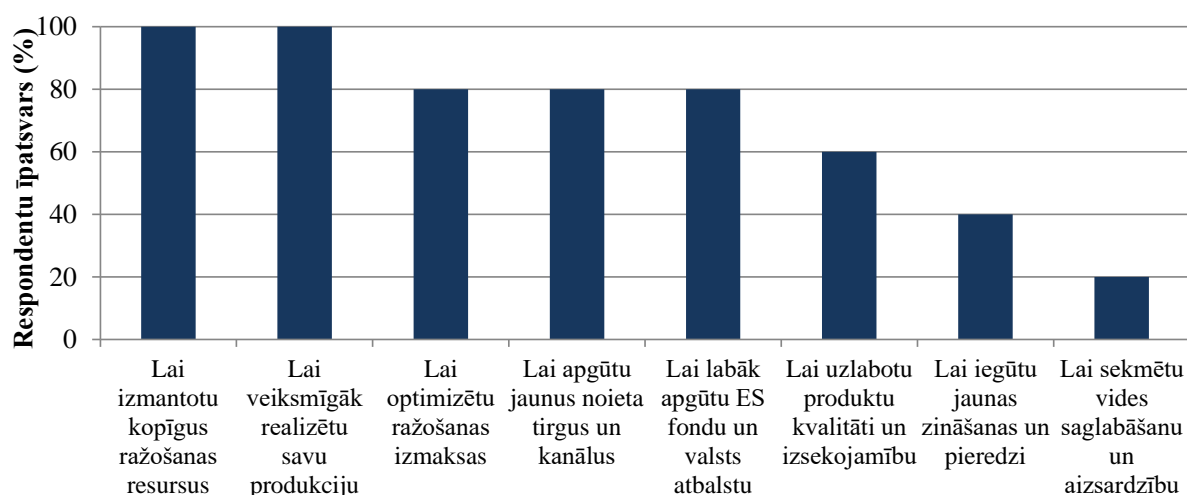
11. lapa no 11

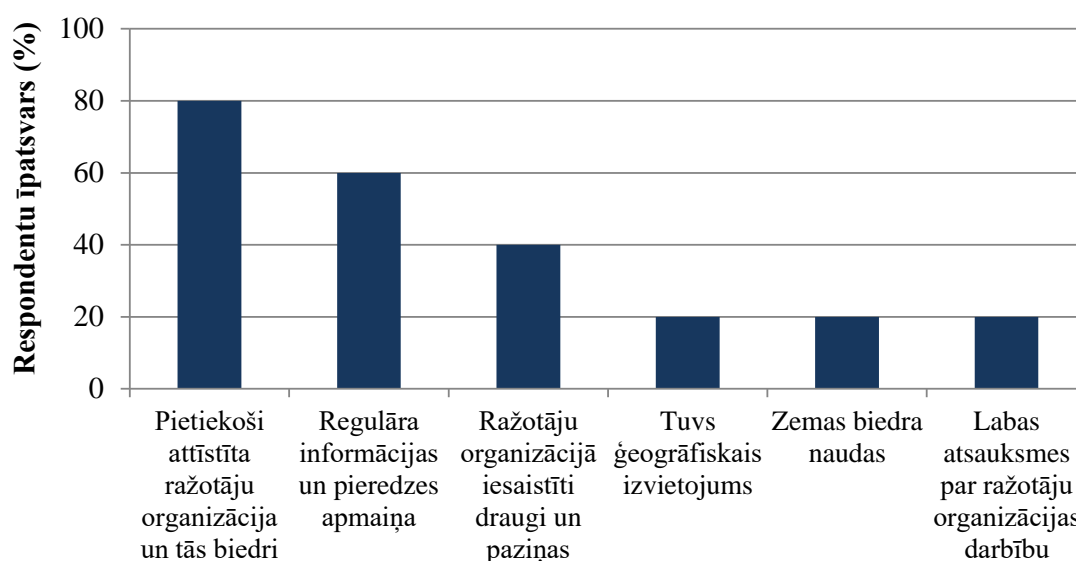
**APTAUJAS ANKETA augļu un dārzeņu
ražotāju organizāciju BIEDRIEM**

Paldies! Jūsu atbildes tika reģistrētas.

Augļu un dārzeņu RO aptaujas anketu rezultātu apkopojums

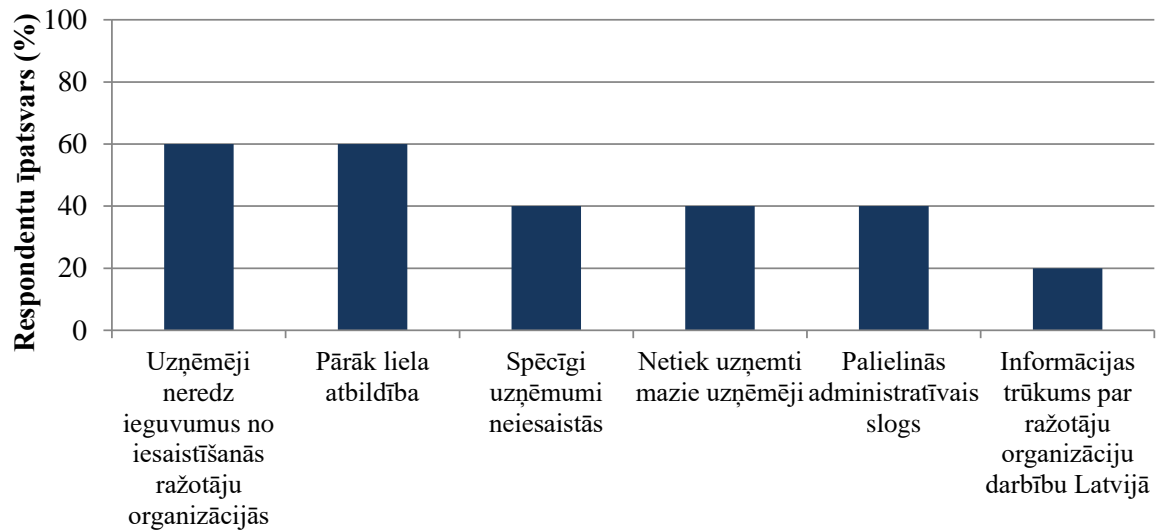

1. attēls. Augļu/dārzeņu RO izveidošanas iemesli (respondentu īpatsvars, %)

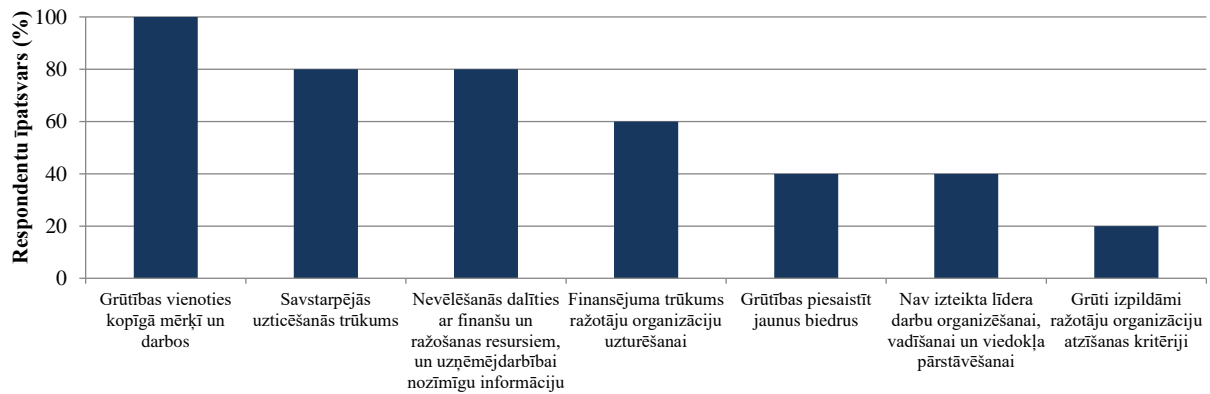

2. attēls. Faktori, kas nosaka uzņēmēju iesaistīšanos vienā vai otrā augļu/dārzeņu RO (respondentu īpatsvars, %)

7.pielikuma turpinājums

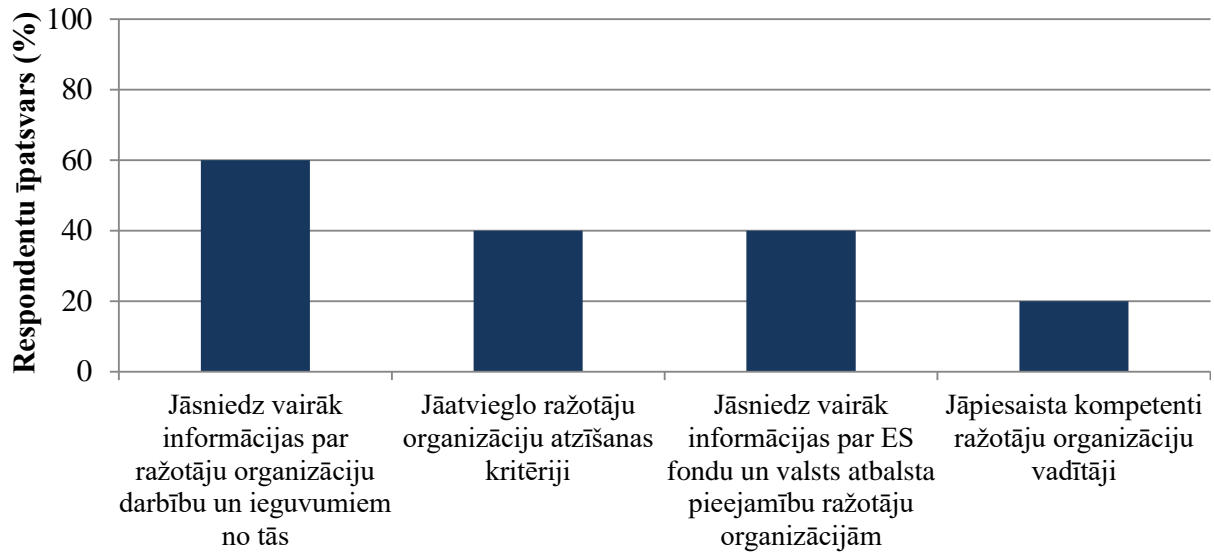

3. attēls. Faktori, kas attur citus uzņēmējus iesaistīties augļu/dārzeņu RO (respondentu īpatsvars, %)

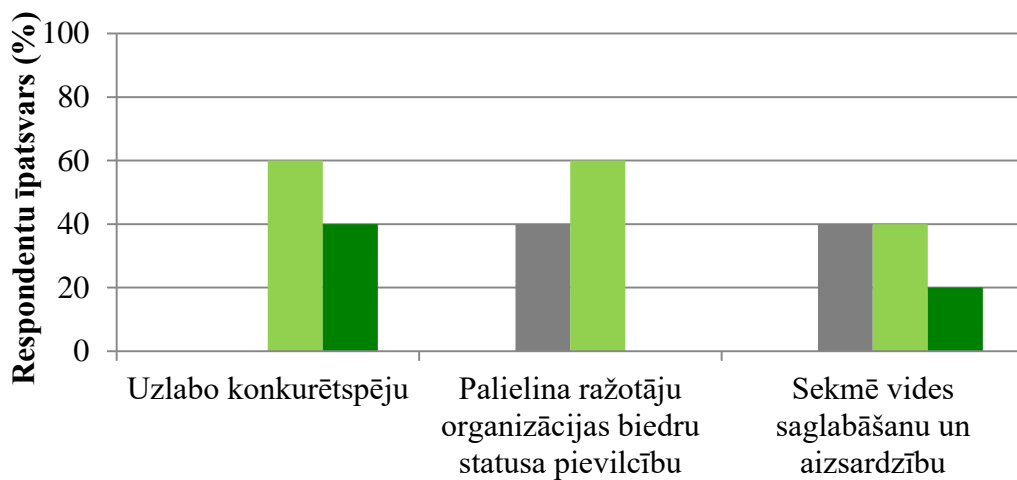

4. attēls. Faktori, kas kavē jaunu un stipru RO veidošanos Latvijas augļu/dārzeņu nozarē (respondentu īpatsvars, %)

7.pielikuma turpinājums

5. attēls. Nepieciešamie pasākumi, lai Latvijā veicinātu augļu/dārzeņu RO veidošanos un to darbības uzlabošanos (respondentu īpatsvars, %)

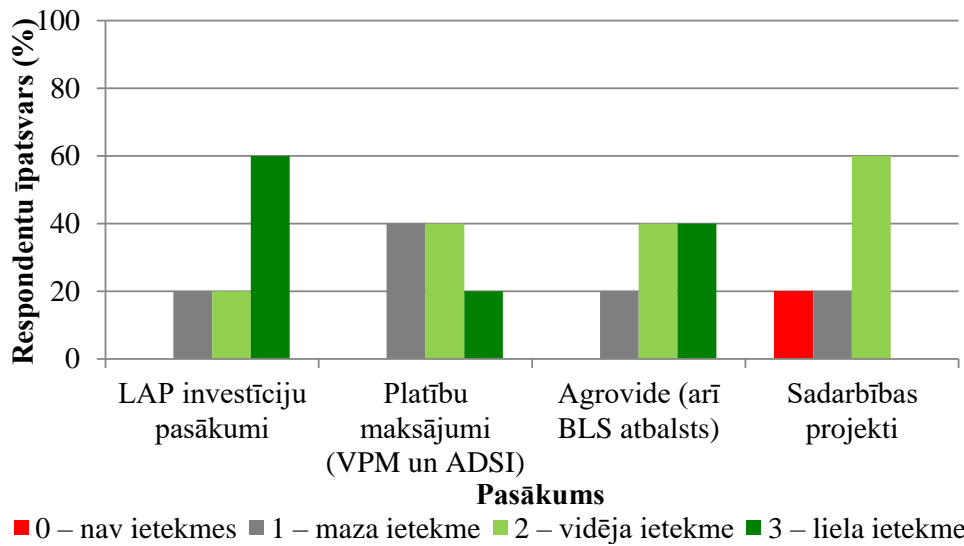

Vispārīgais mērķis

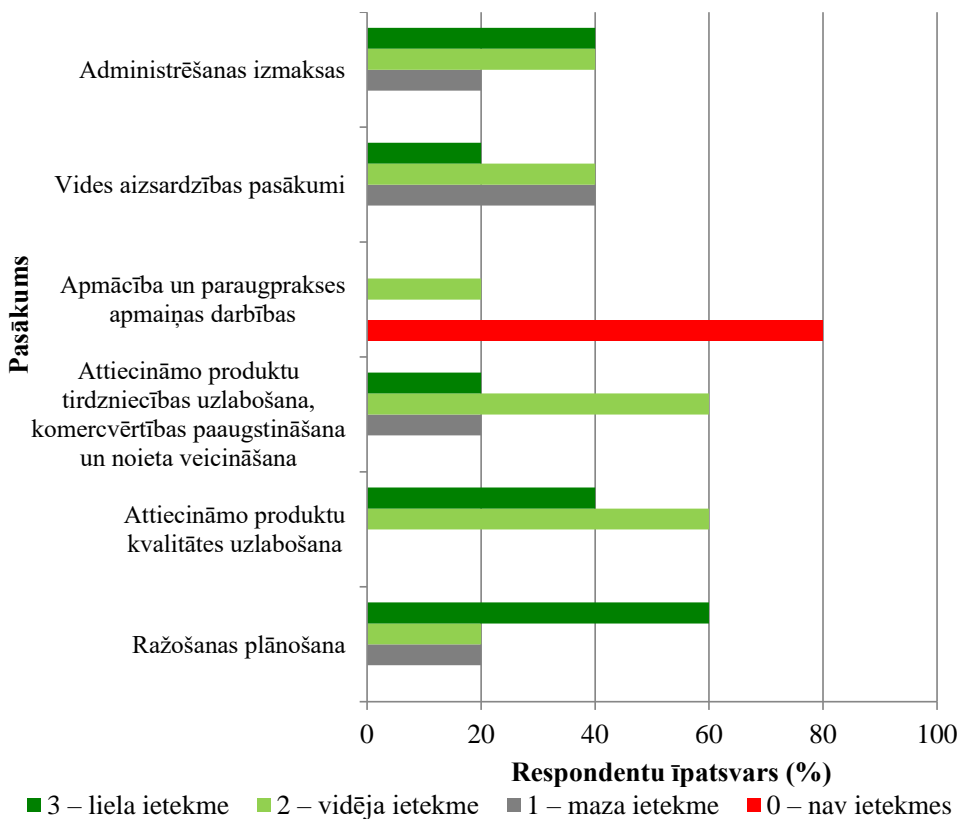
■ 0 – nav ietekmes ■ 1 – maza ietekme ■ 2 – vidēja ietekme ■ 3 – liela ietekme

6. attēls. Darbības programmu pasākumu ietekme uz Latvijas augļu/dārzeņu nozares attīstību un konkurētspēju (respondentu īpatsvars, %)

7.pielikuma turpinājums

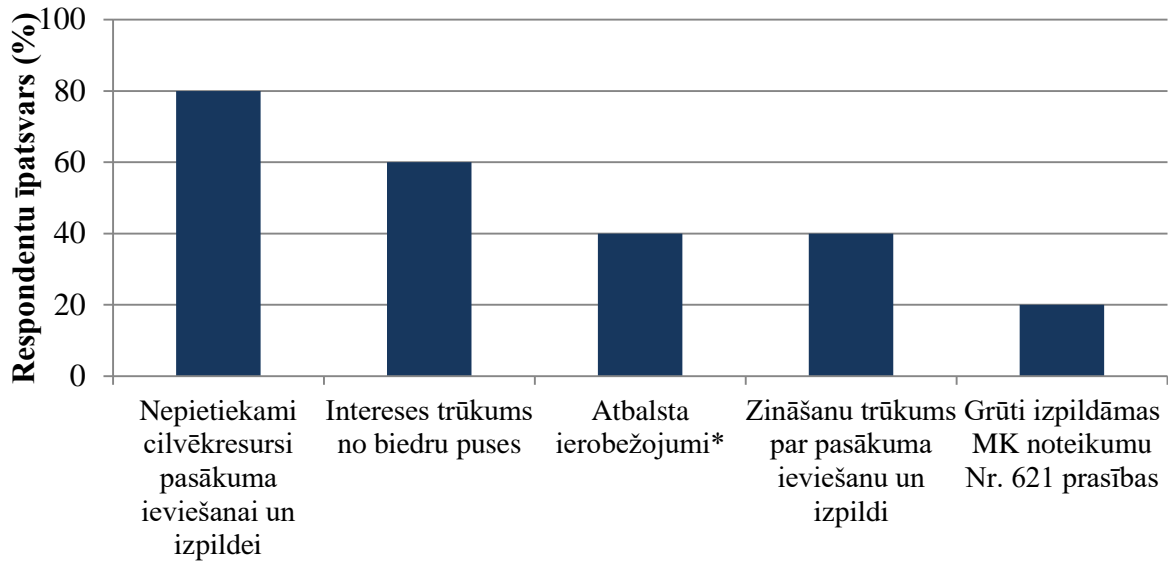

7. attēls. Kopējās lauksaimniecības politikas pasākumu līdzšinējā ietekme uz Latvijas augļu/dārzeņu nozares konkurētspēju (respondentu īpatsvars, %)

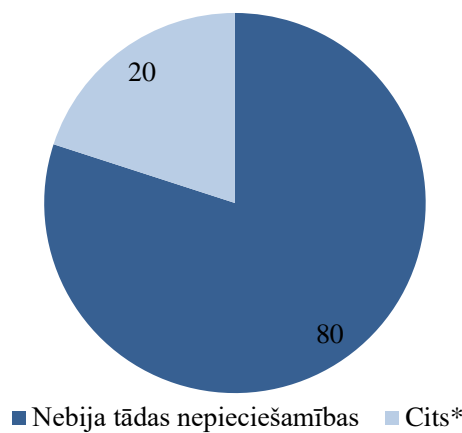
8. attēls. Darbības programmu pasākumu ietekme uz augļu/dārzeņu RO un tās biedru attīstību un konkurētspēju (respondentu īpatsvars, %)

7.pielikuma turpinājums

9. attēls. Iemesli, kāpēc augļu/dārzeņu RO nepiedalījās Darbības programmas pasākumā “Pētniecība un eksperimentālā ražošana” (respondentu īpatsvars, %)

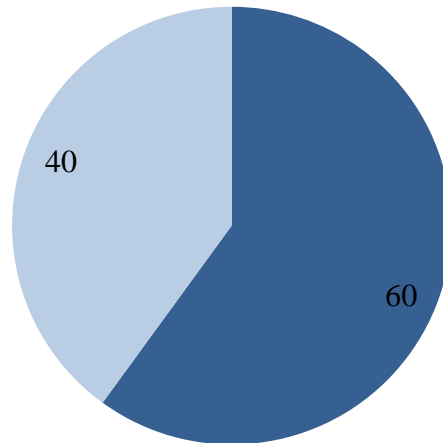
Piezīme: Atbalsta ierobežojumi - darbības fonda maksimālo attiecināmo izmaksu apmērs pasākumam ir 30%.

10. attēls. Iemesli, kāpēc augļu/dārzeņu RO nepiedalījās Darbības programmas pasākumā “Krīžu novēršana un pārvarēšana” (respondentu īpatsvars, %)

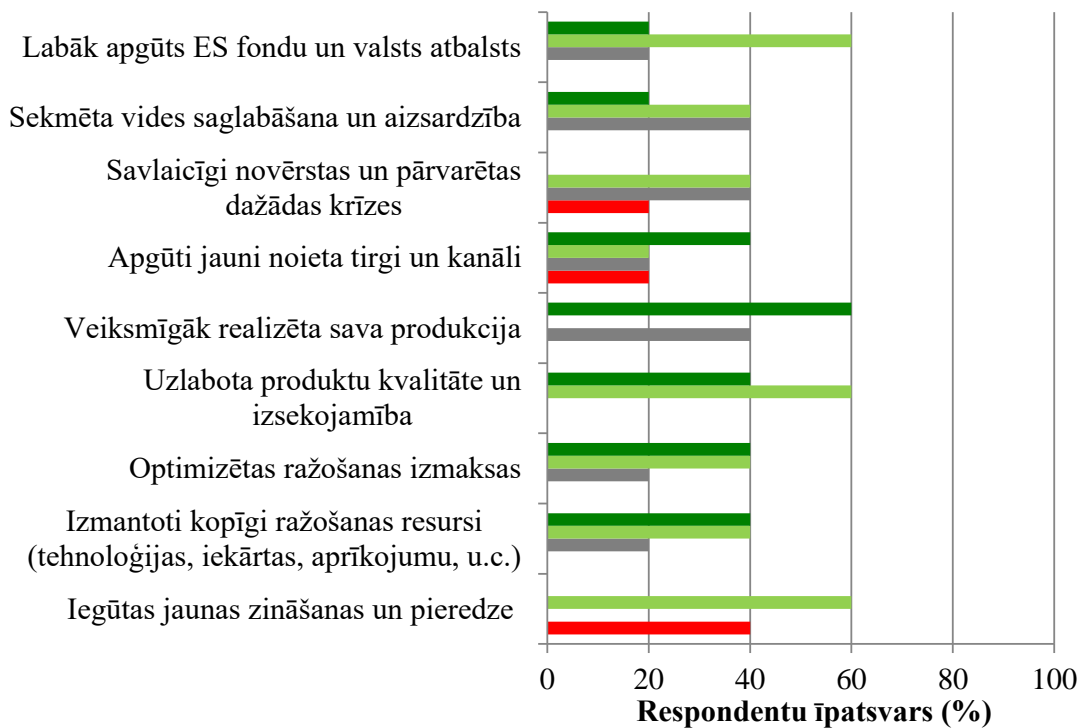
Piezīme: Cits – nebija ekonomiska pamatojuma.

7.pielikuma turpinājums

- Jā, ir aktivitātes, ko vajadzētu vēl īstenot
- Nē, nav aktivitāšu, ko vajadzētu īstenot

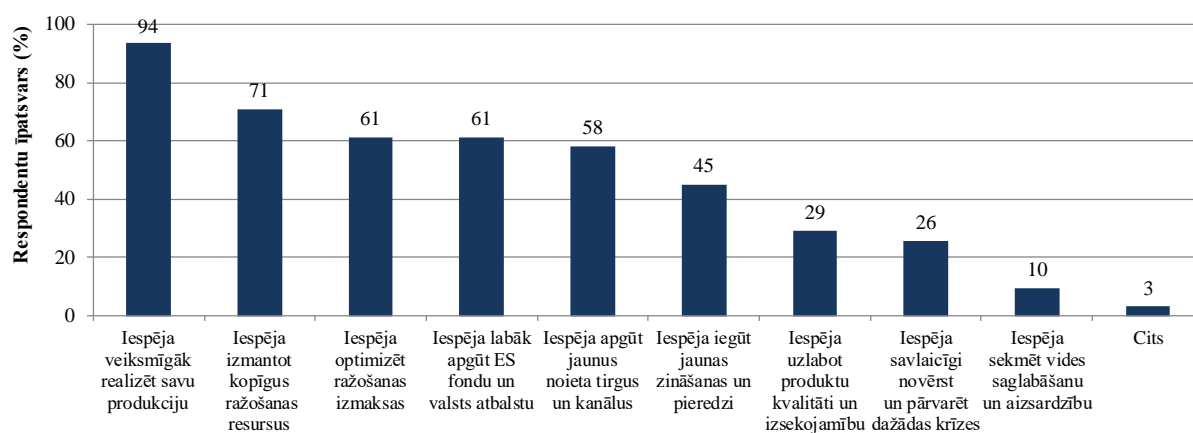
11. attēls. Augļu/dārzeņu RO viedoklis, vai ir kādas aktivitātes, ko RO gribētu īstenot caur Darbības programmām, bet to nevar, jo to neparedz esošā likumdošana (respondentu īpatsvars, %)

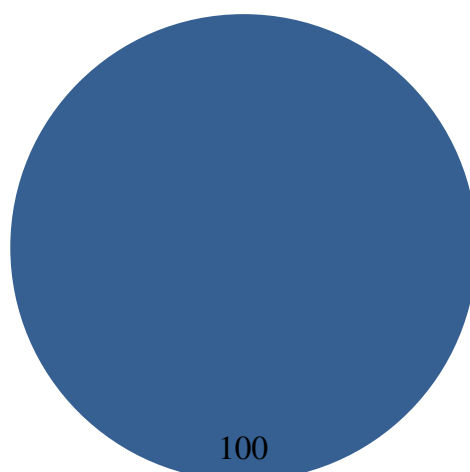
12. attēls. Augļu/dārzeņu RO šī brīža ieguvumi no īstenotajām Darbības programmām (respondentu īpatsvars, %)

8. pielikums

Augļu un dārzeņu RO biedru aptaujas anketu rezultātu apkopojums

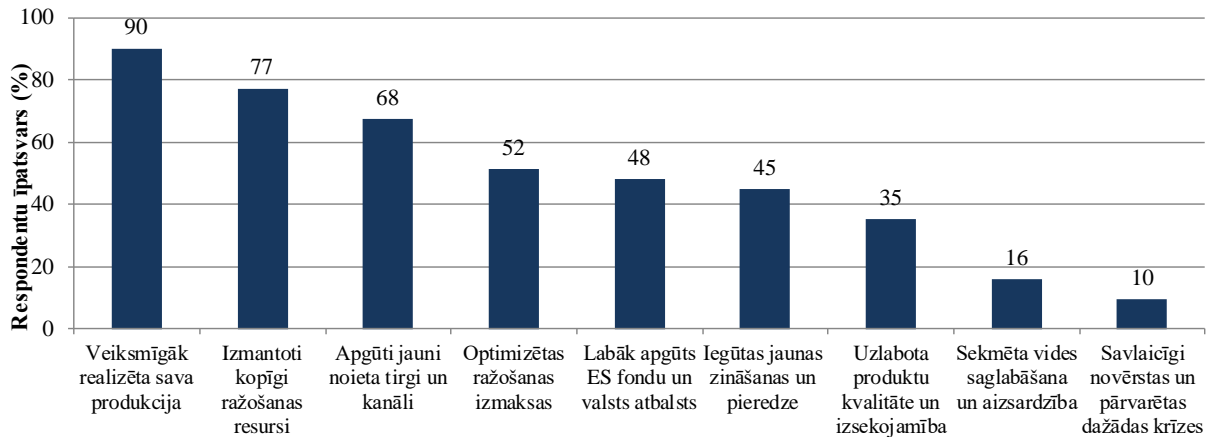
1. attēls. Galvenie iemesli, kāpēc RO biedri nolēma iestāties augļu/dārzeņu RO (respondentu īpatsvars, %)

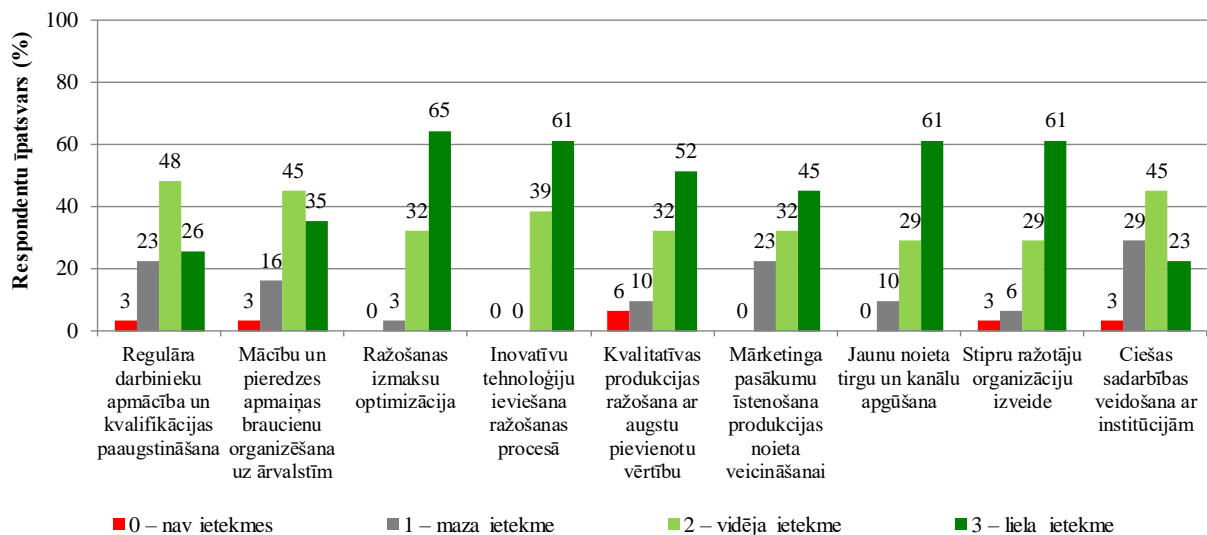
- Jā, ražotāju organizācija ir ieinteresēta
- Nē, ražotāju organizācija nav ieinteresēta

2. attēls. Augļu un dārzeņu RO biedru viedoklis, vai viņu pārstāvētā augļu/dārzeņu RO ir pietiekoši ieinteresēta savu biedru darbības uzlabošanā un veicināšanā (respondentu īpatsvars, %)

8.pielikuma turpinājums

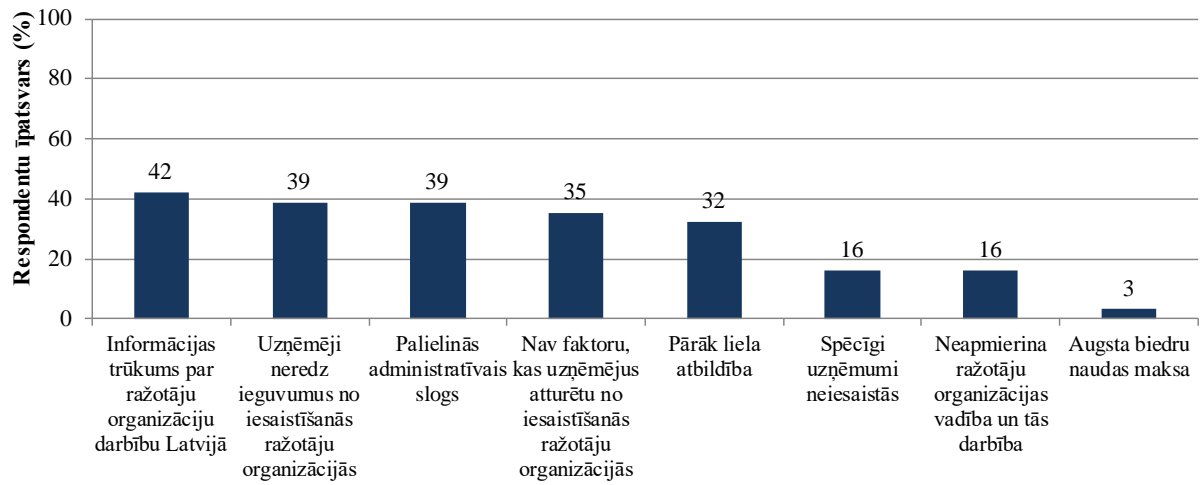

3. attēls. Augļu un dārzeņu RO biedru šī brīža ieguvumi no viņu pārstāvēto RO īstenotajām darbībām (respondentu īpatsvars, %)

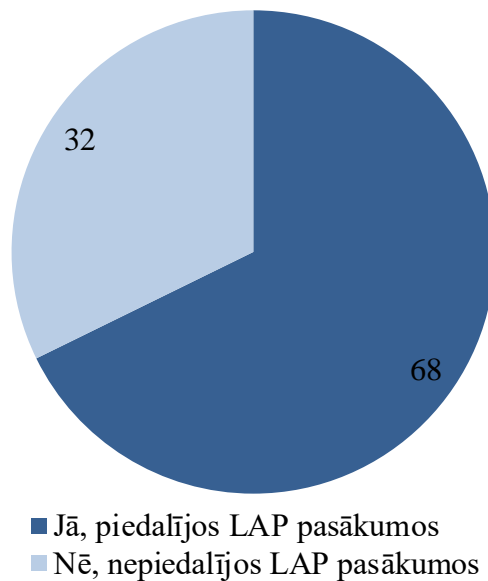

4. attēls. Augļu un dārzeņu RO biedru viedoklis par to, kas var veicināt augļu un dārzeņu nozarē strādājošo uzņēmumu/saimniecību konkurētspējas paaugstināšanos (respondentu īpatsvars, %)

8.pielikuma turpinājums

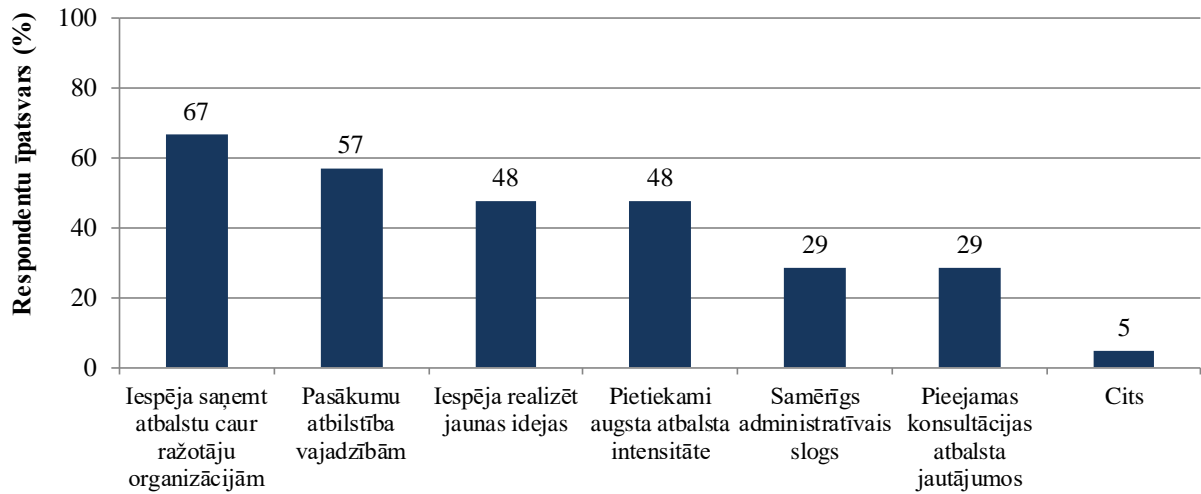

5. attēls. Faktori, kas augļu un dārzeņu RO biedru skatījumā attur citus uzņēmējus iesaistīties augļu/dārzeņu RO (respondentu īpatsvars, %)

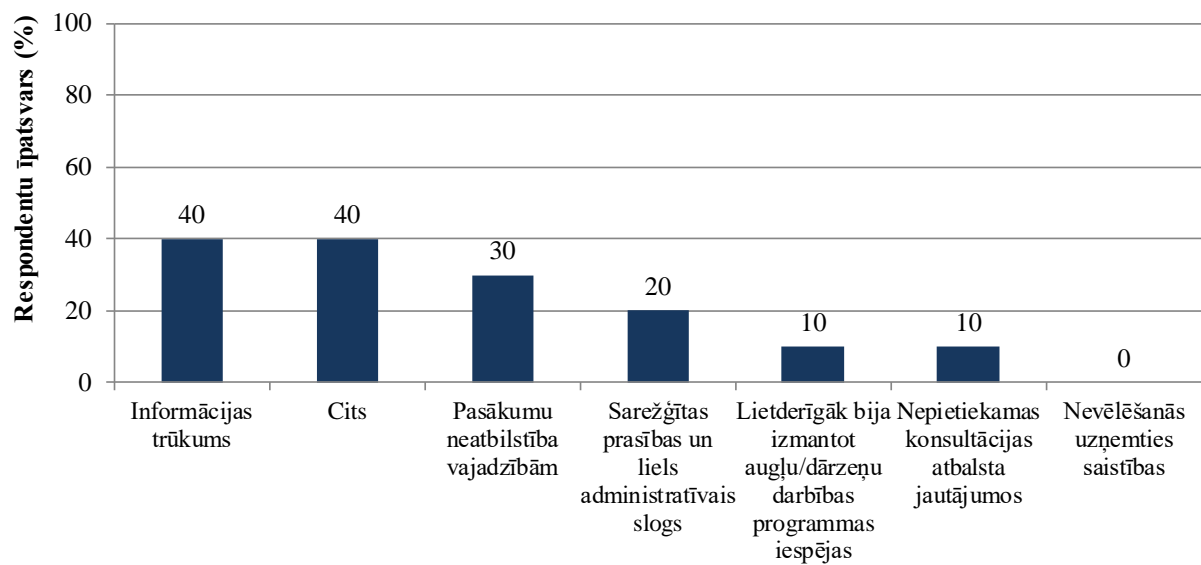

6. attēls. Augļu un dārzeņu RO biedru viedoklis par to, vai tie piedalījās Lauku attīstības programmas 2014-2020 pasākumos (respondentu īpatsvars, %)

8.pielikuma turpinājums

7. attēls. Faktori, kas visvairāk ietekmēja augļu un dārzeņu RO biedru izvēli piedalīties Lauku attīstības programmas 2014-2020 pasākumos (respondentu īpatsvars, %)

8. attēls. Faktori, kas visvairāk ietekmēja augļu un dārzeņu RO biedru izvēli nepiedalīties Lauku attīstības programmas 2014-2020 pasākumos (respondentu īpatsvars, %)

9. pielikums

Apraksts par dārzeņu RO 2012.-2018. gada darbības programmu pasākumā “Ražošanas plānošana” veiktajām darbībām

2012. gadā, kad pirmā dārzeņu RO, tā caur darbības programmas ražošanas plānošanas pasākumu iegādājās iekārtu komplektu dārzeņu audzēšanai un novākšanai, sīksīpolu stādāmo mašīnu, dārzeņu dēstu stādāmo mašīnu un dārzeņu novākšanas iekārtu komplektu.

2013. gadā RO statusu ieguva nākošā dārzeņu RO. Tā pasākuma ietvaros iegādājās datortehniku, mikroklimate nodrošinājuma aprīkojumu, gaisa temperatūras izlīdzināšanas aprīkojumu, segto platību audzēšanas iekārtas un to papildaprīkojumu. Par otru dārzeņu RO LAD nav uzrādītas veiktās darbības par katru no darbības programmas pasākumiem, līdz ar to nevar korekti atspoguļot pasākuma ietvaros iegādātos pamatlīdzekļus un citas veiktās darbības.

2014. gadā dārzeņu RO iegādājās datorprogrammu un licenci centralizētai ražošanas procesu reģistrācijai, realizācijas uzskaitēi un izsekojamības nodrošināšanai, segto platību audzēšanas iekārtas un to papildaprīkojumu, dārzeņu novākšanas kombainu un augu izvietojuma iekārtas segtajās platībās, kāpostu novākšanas transportieri ar saules aizsartenti, datorkomplektu ar programmatūru produkcijas izsekojamības nodrošināšanai, kultūraugu pārklāju lauka gurķiem un kabačiem, pilienveida laistīšanas cauruļu komplektu dārzeņiem, dārzeņu dēstu audzēšanas siltumnīcu, kasetes dēstu izņemšanai siltumnīcā, kasetes stādu audzēšanai siltumnīcā, iekārtas dēstu izņemšanai no kasetēm, automatizētu mēslošanas un laistīšanas iekārtu siltumnīcām.

Viena no dārzeņu RO 2015. gadā pasākuma ietvaros iegādājās datortehniku un ražošanas programmatūru, kasetes dēstu audzēšanai, caurules pilienveida laistīšanai, aiz traktora velkamu lauka gurķu lasāmo iekārtu, melno mulčējamo un melnbalto plēvi.

Savukārt 2016. gadā dārzeņu RO iegādājās melnbalto plēvi, melno mučējamo plēvi, caurules pilienveida laistīšanai, datorprogrammatūras licences atjaunošanu produktu uzskaitēi un izsekojamībai, laistīšanas sistēmas komplektu, piekabi dārzeņu konteineru pārvadāšanai, papildus aprīkojumu dārzeņu novākšanas kombainam (lakstu pacēlāju), dārzeņu novākšanas transportieri, pusautomātisko dārzeņu sējmašīnu sēšanai dēstu kastēs, sīpolu lakstu pļaujmašīnu, LED lampas un to papildaprīkojumu, zemes diskus, tandēma tipa piekabi, siltumnīcu, mikroklimate nodrošināšanas sistēmu siltumnīcās, dārzeņu sējmašīnu un papildus vēl veica siltumnīcu seguma maiņu.

2017. gadā dārzeņu RO iegādājās datorizētu lauku vēstures un mēslošanas plānu uzskaites programmu “Dacom”, datorprogrammatūras licences atjaunošanu “Kentaurs Integra”, melnās mučējamās plēves, caurules pilienveida laistīšanai, augstos plēvestuneļus ar uzstādīšanu, pneimatisko vakuuma sējmašīnu, lauku miglotāju, dārzeņu sējmašīnu, augu aizsardzības līdzekļu smidzinātāju, segto platību audzēšanas iekārtas un papildaprīkojumu, dārzeņu transportēšanas iekārtu.

Pasākuma ietvaros dārzeņu RO 2018. gadā iegādājās dažādus pamatlīdzekļus un veica dažādas darbības – datorizētu lauka vēstures un mēslošanas plāna uzskaites programmu “Dacom”, datorprogrammatūras licences atjaunošanu “Kentaurs Integra”, plēves materiālus, agrotīklus, laistīšanas caurules, datortehnikas iegādi ar programmatūras nodrošinājumu, piekabi dārzeņu pārvadāšanai, maiņvērsējarklu, dārzeņu rušinātāju, segto platību audzēšanas iekārtas un papildaprīkojumu, dārzeņu sējmašīnas un miglotāju, dārzeņu novākšanas kombainu un piekabi.

9.pielikuma turpinājums

Apraksts par augļu RO 2015.-2018. gada darbības programmu pasākumā “Ražošanas plānošana” veiktajām darbībām

2015. gadā, kad **RO statusu ieguva** pirmā augļu RO, kas darbības programmas ražošanas plānošanas pasākuma ietvaros iegādājās ventilatorus siltumnīcu gaisa temperatūras regulēšanai.

2016. gadā tā pati augļu RO iegādājās datortehniku un ražošanas kontroles programmatūru ražošanas rādītāju reģistrēšanai un atzīto produktu izsekojamības nodrošināšanai, stādījumu kopšanas tehnikas komplektu (trimmerus ar aprīkojumu).

Gadu vēlāk, 2017. gadā, **RO statusu ieguva** vēl divas augļu RO, kopumā jau veidojot trīs augļu RO. Pasākuma ietvaros tās iegādājās piekabi produkcijas transportēšanai no lauka uz noliktavu, transportēšanas kasti un trimmeri ilggadīgo stādījumu kopšanai, pilienveida šļūteņu komplektu krūmmelleņu stādījumiem, ūdens sūkni pretsalnu laistīšanas sistēmai un elektriskās dārza šķēres.

Savukārt 2018. gadā augļu RO iegādājās augu aizsardzības līdzekļu lietojuma paplašinājumu, apdobju pļaujmašīnu, ziedu retinātāju, elektriskās dārza šķēres, piekabi produkcijas transportēšanai no lauka uz noliktavu, miglotāju komplektus ilggadīgo stādījumu kopšanai, no traktora darbināmu ekskavatoru ilggadīgo stādījumu kopšanai, sūkni un laistīšanas pilināmās šļūtenes krūmmelleņu stādījumiem, ūdens sūkni pretsalnu laistīšanas sistēmai, augļkopju trepes, apdobju miglotājus un augļu novākšanas grozus.

Apraksts par dārzeņu RO 2012.-2018. gada darbības programmu pasākumā “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana” veiktajām darbībām

2012. gadā tika pirmā dārzeņu RO. Tā pasākuma ietvaros iegādājās dārzeņu konteinerus, elektroiekrāvēju, kā arī nodrošināja uzraudzības auditu iekšējās kvalitātes sistēmas GlobalGap ieviešanai un veica pesticīdu atlieku analīzes Eurofin laboratorijā iekšējās kvalitātes sistēmas vajadzībām 2012. gada ražai.

2013. gadā RO statusu ieguva vēl viena dārzeņu RO, kas pasākuma ietvaros iegādājās palešu ratiņus, dārzeņu pirmapstrādes, šķirošanas un pakošanas līniju, laboratorijas aprīkojumu (mērinstrumentus, laboratorijas palīgierīces), centrifūgas gaisa mitrinātāju, mazgāšanas agregātus, grīdas mazgājamo mašīnu, dzesēšanas kameru, veica ūdens analīzes un monitoringu, izveidoja lauksaimniecības inventāra novietnes. Par otru dārzeņu RO LAD nav uzrādītas veiktās darbības par katru no darbības programmas pasākumiem, līdz ar to nevar korekti atspoguļot pasākuma ietvaros iegādātos pamatlīdzekļus un citas veiktās darbības.

2014. gadā dārzeņu RO caur pasākumu iegādājās iekrāvējus, elektriskos palešu ratiņus, dārzeņu pirmapstrādes līnijas transportieru sistēmu, mikroklimata reģistrācijas un kontroles sistēmu, dīzeļiekrāvēju ar celtspeļu 2 tonnām, konteinerus un konteineru izgāzējus, pretsalnu agrotīklus, palešu ratiņus, papildaprīkojumu dārzeņu sējmašīnai mikrogranulu mēslojuma iestrādei. Pasākuma atbalstā shēmā iekļautas arī izmaksas par trešo personu veiktajiem kontroles pasākumiem atzīto produktu kvalitātes sistēmas izveidošanai atbilstoši GlobalGap sertifikāta piešķiršanas reglamenta prasībām.

2015. gadā dārzeņu RO savas saimniecības papildināja ar dažāda veida konteineriem, pretsalnu agrotīkliem, augstspiediena mazgāšanas iekārtām dārzeņu kastēm, minerālmēsļu izkliedētājiem ar uzstādīšanu 3 iekārtām, metāla detektoru dārzeņu šķirošanai, miglotāju, kvalitātes sistēmas uzturēšanas iespēju (GlobalGap auditi un tam nepieciešamo analīžu veikšana). Pasākums ietver arī personāla izmaksas, kas nodrošina produktu atbilstību patērētāju prasībām.

2016. gadā dārzeņu RO iegādājās pretsalnu agrotīklus, dažāda veida konteinerus, dzesēšanas kameras, iekārtas temperatūras režīma nodrošināšanai dārzeņu pirmapstrādes procesā, saspiesta gaisa ražošanas iekārtas, laukaugu miglotāju, kā arī bija veica analīzes. Pasākuma atbalstā iekļautas arī personāla izmaksas, kas nodrošina produktu atbilstību patērētāju prasībām.

2017. gadā dārzeņu RO pasākuma ietvaros bija iespēja iegādāties elektroiekrāvējus un ražošanas ūdens sagatavošanas iekārtas, agrotīklu, konteinerus, kāpostu kacenu izgriezēju, frontālo iekrāvēja iekārtu traktoram, veikt kvalitātes sistēmas uzturēšanu (GlobalGap auditu) un analīzes, kā arī atjaunot dārzeņu pirmapstrādes telpu. Pasākums ietver arī personāla izmaksas, kas nodrošina produktu atbilstību patērētāju prasībām.

2018. gadā dārzeņu RO pasākuma atbalsta rezultātā iegādājās mini konteinerus un to mazgāšanas iekārtas, veica dārzeņu pirmapstrādes telpu izbūvi, iegādājās biešu pirmapstrādes līnijas papildus aprīkojumu, dārzeņu pirmapstrādes iekārtas (produkcijas transportēšanas un uzskaites sistēmu), elektroiekrāvējus, dīzeļiekrāvējus, elektriskos palešu ratiņus ar pacelāju, koka konteinerus, dārzeņu pieņēmēj bunkurus un tīrīšanas birstes, dārzeņu fasēšanas iekārtas ar automātisku svēršanas funkciju. Pasākuma atbalstā shēmā iekļautas arī personāla izmaksas, kas nodrošina produktu atbilstību patērētāju prasībām.

10.pielikuma turpinājums

Apraksts par augļu RO 2015.-2018. gada darbības programmu pasākumā “Attiecināmo produktu kvalitātes uzlabošana” veiktajām darbībām

2015. gadā pirmā RO statusu ieguvusi augļu RO pasākuma ietvaros iegādājās laboratorijas aprīkojumu, šķirošanas un pakošanas līnijas aprīkojuma komplektu (ogu mazgāšanas tvertnes), iepakšanas iekārtas, transportēšanas konteinerus un kastes.

Nākošajā 2016. gadā tā pati augļu RO iegādājās uzglabāšanas un transportēšanas konteinerus, sterilizācijas iekārtas ar bipolārām lampām higiēnas prasību nodrošināšanai un kontrolētās atmosfēras konteinerus ar kontrolētās piegādes sistēmu un kontroles mehānismu.

Gadu vēlāk, 2017. gadā, kad bija jau trīs augļu RO, tās pasākumu ietvaros iegādājās dažāda tilpuma ogu uzglabāšanas un transportēšanas konteinerus, miglotāja komplektu ilggadīgo stādījumu kompšanai, palešu kārtotāju, ventilatora smidzinātāju (miglotāju) un putekļsūcēju.

Savukārt 2018. gadā augļu RO iegādājās ogu transportēšanas, uzglabāšanas un atdzesēšanas kastes, hidraulisko roku Euro palešu ratiņus ar svariem, reflaktometrus, augļu konteineru izbēršanas iekārtu iekrāvējam un dzesēšanas iekārtu noliktavai.

11. pielikums

Apraksts par dārzeņu RO 2012.-2018. gada darbības programmu pasākumā “Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana” veiktajām darbībām

2012. gadā vienīgā dārzeņu RO pasākuma atbalsta rezultātā izstrādāja jaunu produktu iepakojuma dizainu, iegādājās dārzeņu lentas transportieri un konteineru apgāzēju.

2013. gadā dārzeņu RO veica tirgus izpēti par lauku dārzeņiem, īstenoja dažādus reklāmas pasākumus (veidlapas ar uzņēmuma logo, kalendārus, vizuālo reklāmu, reklāmu radio, ziemas jakas, T-krekus cepurītes, karogus, informatīvie materiāli un bukleti, kampaņas), iegādājās transportēšanas aprīkojumu, svarus un dārzeņu pirmapstrādes līniju. Par otru dārzeņu RO LAD nav uzrādītas veiktās darbības par katru no darbības programmas pasākumiem, līdz ar to nevar korekti atspoguļot pasākuma ietvaros iegādātos pamatlīdzekļus un citas veiktās darbības.

2014. gadā dārzeņu RO īstenoja dažādus reklāmas pasākumus (veidlapas ar uzņēmuma logo, kalendārus, vizuālo reklāmu, reklāmu radio), uzturēja un papildināja kvalitātes standartu ISO.

2015. gadā dārzeņu RO īstenoja vairākas reklāmas (veidlapas ar uzņēmuma logo, kalendārus, vizuālo reklāmu, reklāmu radio), kā arī iepirka gurķu mazgātāju ar svēršanas funkciju.

2016. gadā dārzeņu RO pasākuma ietvaros veica jaunu iepakojuma dizaina un reklāmas izstrādi, iegādājās dārzeņu pirmapstrādes un iepakojšanas iekārtas.

2017. gadā dārzeņu RO iegādājās dārzeņu iepakojamo mašīnu, mizošanas un pakošanas iekārtu, kā arī reklāmas materiālus (atslēgu piekariņus).

2018. gadā tikai viena dārzeņu RO piedalījās pasākumā un tā ietvaros iegādājās reprezentācijas materiālus, dārzeņu blanšēšanas iekārtu. Otrai dārzeņu RO pie pasākuma daļēji tiek ieskaitītas personālas izmaksas, kas nodrošina produktu atbilstību patērētāju vajadzībām.

Apraksts par augļu RO 2015.-2018. gada darbības programmu pasākumā “Attiecināmo produktu tirdzniecības uzlabošana, komercvērtības paaugstināšana un noieta veicināšana” veiktajām darbībām

2015. un 2016. gadā Latvijā pirmā augļu RO pasākuma ietvaros neveica nekādu pamatlīdzekļu iegādi un neīstenoja nekādas citas darbības. Pasākums ietvēra vienīgi personāla izmaksas, kas saistītas ar atzīto produktu tirdzniecības uzlabošanu.

2017. gadā divas no trim augļu RO, kas piedalījās pasākumā, iegādājās svarus un veica savas tīmekļvietnes izstrādi un uzturēšanu. Pasākuma ietvaros tika iekļautas arī personāla izmaksas, kas saistītas ar atzīto produktu tirdzniecības uzlabošanu.

Savukārt 2018. gadā tikai viena no trim augļu RO piedalījās pasākumā un tā ietvaros apmeklēja izstādi.

12. pielikums

Apraksts par dārzeņu RO 2012.-2018. gada darbības programmu pasākumā “Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības” veiktajām darbībām

2012. gadā vienīgā dārzeņu RO saņēma pasākuma atbalstu mācību un semināru apmeklēšanai.

2013. gadā divas dārzeņu RO piedalījās pasākumā un saņēma atbalstu apmācībām par augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, vides aizsardzību, un ražas novākšanu un plānošanu, kā arī apmācībām par pārtikas drošību, higiēnu, loģistiku, efektīvu enerģijas izmantošanu. Tāpat tās iegādājās telpu aprīkojumu organizācijas biedru apmācībām (projektoru, kopētāju, interaktīvo tāfeli, mēbeles).

2014. gadā tikai viena dārzeņu RO saņēma pasākuma atbalstu darbinieku apmācībām.

2015. gadā tikai viena dārzeņu RO saņēma pasākuma atbalstu, kas tai sniedza iespēju apmeklēt ICOP konferenci Grācā, ECR konferenci Rīgā, kā arī tirdzniecības un mācību pieredzes vizīti Norvēģijā.

2016. gadā tā pati dārzeņu RO ar pasākuma atbalstu apmeklēja ICOP konferenci, tirdzniecības un mācību pieredzes vizīti Zviedrijā, kā arī izmantoja trešo personu sniegtos pakalpojumus mārketinga, finanšu un grāmatvedības sistēmas uzlabošanai.

2017. gadā tā pati dārzeņu RO saņēma pasākuma atbalstu un tā ietvaros apmeklēja mācības un seminārus ICOP konferencē Francijā un izmantoja trešo personu sniegtos pakalpojumus mārketinga, finanšu un grāmatvedības sistēmas uzlabošanai.

2018. gadā pasākuma atbalstu nesaņēma neviena no dārzeņu RO.

Apraksts par augļu RO 2015.-2018. gada darbības programmu pasākumā “Apmācība un paraugprakses apmaiņas darbības” veiktajām darbībām

Darbības programmu 2012.-2018. gada ietvaros apmācību pasākumā nav piedalījusies neviena augļu RO.

13. pielikums

Apraksts par dārzeņu RO 2012.-2018. gada darbības programmu pasākumā “Vides aizsardzības pasākumi” veiktajām darbībām

2012. gadā vienīgā Latvijā dārzeņu RO piedalījās pasākumā un guva atbalstu miglotāju iegādei.

2013. gadā tikai viena dārzeņu RO piedalījās pasākumā, iegādājoties kukaiņus apputeksnēšanas veikšanai un kaitēkļu dabiskos ienaidniekus, bioloģiski noārdāmo substrātu, dārzeņu mizošanas līnijas ūdens attīrīšanas iekārtas atkārtotai ūdens izmantošanai un segto platību ūdens dozēšanas iekārtu efektīvākai ūdens izmantošanai.

2014., 2015. un 2016. gadā viena un tā pati dārzeņu RO piedalījās pasākumā un tā ietvaros iegādājās insektu konstatēšanas un prognozēšanas aprīkojumu siltumnīcās, kukaiņus apputeksnēšanas veikšanai un kaitēkļu dabiskos ienaidniekus, kā arī ūdens dezinfekcijas iekārtu.

2017. gadā divas dārzeņu RO piedalījās pasākumā un tā ietvaros iegādājās insektu konstatēšanas un prognozēšanas aprīkojumu siltumnīcās, kukaiņus apputeksnēšanas veikšanai un kaitēkļu dabiskos ienaidniekus, ūdens attīrīšanas iekārtas, meteo staciju.

2018. gadā tikai viena dārzeņu RO piedalījās pasākumā un tā ietvaros iegādājās insektu konstatēšanas un prognozēšanas aprīkojumu siltumnīcās, kukaiņus apputeksnēšanas veikšanai un kaitēkļu dabiskos ienaidniekus.

Apraksts par augļu RO 2015.-2018. gada darbības programmu pasākumā “Vides aizsardzības pasākumi” veiktajām darbībām

2015. un 2016. gadā Latvijā vienīgā augļu RO nepiedalījās pasākuma īstenošanā.

2017. gadā divas no trim augļu RO piedalījās pasākumā un tā ietvaros iegādājās mulčētāju, šķeldotāju krūmmelleņu zaru šķeldošanai un meteostaciju ar nepieciešamo programmatūru.

Savukārt 2018. gadā tikai viena no trim augļu RO piedalījās pasākumā un tā ietvaros iegādājās kukaiņus apputeksnēšanas veikšanai.

14. pielikums

ES noteiktie rezultāti un ietekmes rādītāji augļu un dārzeņu RO darbības programmu pasākumu novērtēšanai

Vispārīgie mērķi	Konkrētie mērķi	Pasākums	Rādītāji	
			Koprezultātu rādītāji	Ietekmes rādītāji
Konkurētspējas uzlabošana Ražotāju organizācijas biedra statusa pievilcības palielināšana	Piedāvājuma koncentrācijas veicināšana	Darbības, kuru mērķis ir ražošanas plānošana	Pārdotās produkcijas kopējā apjoma izmaiņas (tonnās) Pārdotās produkcijas vienības vērtības izmaiņas (EUR/kg)	Aplēstās izmaiņas pārdotās produkcijas kopējā vērtībā (EUR) Izmaiņas to augļu un dārzeņu ražotāju kopskaitā, kuri ir attiecīgās ražotāju organizācijas (RO) / ražotāju organizāciju apvienības (ROA) aktīvi biedri (skaits)
		Darbības, kuru mērķis ir produktu kvalitātes paaugstināšana vai saglabāšana	Konkrētas kvalitātes shēmas prasībām atbilstošas pārdotās produkcijas apjoma izmaiņas (tonnās)	
	Produkcijas pielāgošana pieprasījumam kvalitātes un kvantitātes ziņā	Darbības, kuru mērķis ir tirdzniecības uzlabošana	Pārdotās produkcijas kopējā apjoma izmaiņas (tonnās) Pārdotās produkcijas vienības vērtības izmaiņas (EUR/kg)	Izmaiņas kopējā platībā, kuru attiecīgās RO/ROA biedri izmanto augļu un dārzeņu ražošanai (ha)
		Pētniecība un eksperimentālā ražošana	rādītāji nav norādīti	
	Zināšanu veicināšana un cilvēkpotenciāla paaugstināšana	Mācību darbības un darbības, kuru mērķis ir apmainīties ar informāciju par paraugpraksi (izņemot tās, kas saistītas ar krīžu novēršanu un pārvarēšanu), un darbības, kuru mērķis ir veicināt konsultāciju pakalpojumu un tehniskās palīdzības pieejamību	To cilvēku skaits, kuri pabeiguši pilnu mācību pasākumu/programmu To saimniecību skaits, kas izmanto konsultāciju pakalpojumus	
		Krīžu novēršanas un pārvarēšanas pasākumi	Kopējais produkcijas apjoms, uz kuru attiecas apjoma pārvaldība (tonnās) To cilvēku skaits, kuri pabeiguši pilnu mācību pasākumu/programmu Aplēstās izmaiņas pārdotās produkcijas apjomā attiecībā uz produktiem Izveidotā kopējā fonda kopējā vērtība (EUR) Kopējā platība, kurā veikta augļu dārzu vēlētieža apstādīšana (ha) No tirgus izņemtās produkcijas kopējais apjoms (tonnās) Kopējā platība, kurā raža novākta priekšlaicīgi vai nav novākta (ha) Kopējā apdrošinātā riska vērtība (EUR)	
	Citas darbības	Pārdotās produkcijas kopējā apjoma izmaiņas (tonnās) Pārdotās produkcijas vienības vērtības izmaiņas (EUR/kg)		

14.pielikuma turpinājums

Vispārīgie mērķi	Konkrētie mērķi	Pasākums	Rādītāji	
			Koprezultātu rādītāji	Ietekmes rādītāji
<p>Vides saglabāšana un aizsardzība:</p> <p>a) Ūdens kvalitāte</p> <p>b) Ūdens resursu ilgtspējīga izmantošana</p> <p>c) Klimata pārmaiņu mazināšana</p>	<p>Augsnes aizsardzības veicināšana</p> <p>Ūdens kvalitātes saglabāšanas un uzlabošanas veicināšana</p> <p>Ūdens resursu ilgtspējīgas izmantošanas veicināšana</p> <p>Dzīvotņu un bioloģiskās daudzveidības aizsardzības un ainavas saglabāšanas veicināšana</p> <p>Klimata pārmaiņu mazināšanas veicināšana</p> <p>Saražoto atkritumu apjoma</p>	Vidiskas darbības	<p>Aplēstās izmaiņas ikgadējā minerālmēslu patēriņā uz hektāru pa mēslojuma veidiem (N un P2O3) (tonnas/ha)</p> <p>Aplēstās izmaiņas ikgadējā ūdens patēriņā uz hektāru (m3/ha)</p> <p>Aplēstās izmaiņas ikgadējā enerģijas patēriņā pa enerģijas avotu vai kurināmā veidiem (litri/m3/kWh uz tonnu pārdotās produkcijas)</p> <p>Aplēstās izmaiņas ikgadējā radīto atkritumu apjomā (tonnās)</p>	<p>a) <i>Ūdens kvalitāte:</i> Aplēstās izmaiņas kopējā minerālmēslu patēriņā pa mēslojuma veidiem (N un P2O3) (tonnās)</p> <p>b) <i>Ūdens resursu ilgtspējīga izmantošana:</i> Aplēstās izmaiņas kopējā ūdens patēriņā (m3)</p> <p>c) <i>Klimata pārmaiņu mazināšana:</i> Aplēstās izmaiņas kopējā enerģijas patēriņā pa enerģijas avotu vai kurināmā veidiem (litri/m3/kWh)</p>

Datu avots: izveidots pēc Īstenošanas regulas Nr. 2017/892.